

Gubcsi Lajos

Kicsim gyere, fölmegyünk az égig...
... mely 7 és 70 között kettőnk között nyílik

Gubcsi Lajos

Kicsim gyere, fölme gyünk az égig...
... mely 7 és 70 között kettőnk között nyílik

G Marketing & Média Kft. Budapest 2020

Copy right Gubcsi Lajos PhD

Kedvenc létrafokozataim, a legalsó e képen még hiányzik, épp útban van a világra

I. HÁT APÁM...!

Végeláthatatlan sor, amelyben egy vagyunk. Láncszemsor, reménykedve, hogy nem pattan el, s fűződik tovább, miközben erősen kapaszkodik a vele összekapcsolt előzőbe. Lányok anyaként s majd mamivá korosodva. Srácok faterként, nagyapói megfontoltsággá lassulva. Visszük még saját nagyszüleink emlékét, a szerencsésebbek látták – élni és meghalni – dédikét. És reménykedünk, hogy mi is azzá válhatunk az új kicsik számára.

Hordjuk a büszkeséget és a felelősséget, nehogy éppen mi rontsuk el, tegyük tönkre, szakítsuk meg. Reménykedünk ifjú házasként, hogy társunkat is megáldotta a sors új életek teremtésének képességével, miközben még a sajátunkat sem tehetjük próbára eddig. Később ezen aggodalmunk titokban kiterjed felnőtté vált gyermekeinkre is. Talán ezért lesznek olyan komikusan büszkék az éppen most nagyszülővé avanzsáltak: lám-lám, sikerült, nem apadunk, gyarapodunk, na ja, a mi családunk! Töretlen, életképes. S ha nem? Ideológiát teremtünk, hogy nem is olyan fontos az, fő, hogy élünk még, legalábbis mi itt, a lánc végén: utolsó láncszem mindig van, a dolgok véget érnek, ez történt csupán... s az eltitkolt, örök érzés, hogy nem bizony, ez nem sikerült.

S akiknek igen, a győzelem koszorúját illesztgetik nap mint nap a tükör és az élet előtt. Mert továbbjutni a végtelen spirálban, előre és talán felfelé, ez rendeltetés. Az életünk nem a miénk. Azt kaptuk. S akkor lehetünk teljesekek, ha tovább adjuk. A sors lehet kegyetlen, ha megtagadja ezt a képességet. De ha csak és csupán azért nem adjuk tovább az életünket, mert féltjük kényelmünket, biztonságunkat, testünk alakját, akkor nagyot vétettünk és természetes, hogy nem marad el a büntetés: mindez, amit oly féltett kincsnek tekintettünk, keserű, dohos kenyér lesz a végén, áporodott és használhatatlan. Teltnek hitt hassal éhezés.

Kitörni a gyerekkorból és lerázni a szülői ígát: micsoda lázadás-értékű öröm! Egyben szerencsés esetben a legnagyobb béklyó is: elkezdjük a felkészülést – tudattalanul – az igazi rabságra: szülőnek lenni, gyerekünket nevelni, aggódni, gyötrődni, ha kell, nélkülözni, egyetlen szabály alá helyezni minden tettünket: legyen jó a gyerekeknek. Kis koromban nem értettem, hogy vasárnap az egy csirke négy felé vágott két combjából miért mi kapunk meg mindig hármat a két testvéremmel, s miért csak a sovány szárnya, farbúbja, az ízetlen és további sok szeletre felvágott mellhúsa marad a szülők-nagyszülők négyesének. Nyeltem, cuppogtam a finom combot – későbbi korokban értsük akár jelképesen is -, egy kicsit szégyelltem, hogy én most önző és mohó vagyok, fel-felkínáltam szüleimnek a cserét, és végül persze mindig a mienk lett e legjobb falat. Nem értettem, úgy éreztem, hogy a szüleim s az ő szüleik megfosztják magukat valami jótól, és ez így igazságtalan. Aztán szülő lettem, és nem sok csirkecombot ropogtattam ezt követően: eleve áttoltam a kicsik tányérjára, ott a helye. Ezt ők nem értették, tették volna vissza, kínálgattak vele, de eszembe nem jutott volna többé, hogy jogom volna a combra (ez persze

nem az a comb...). Így válik az élet a vasárnapi rántott csirkecombok továbbadásának végtelen láncolatává.

Az a legszebb és legjobb, amit adhatunk. Általában is, szülőként pedig alaptörvény. Aki eszerint élhet, nyugodtan halhat meg: itt marad.

Van, akit megfoszt a biológia vagy egyéb személyes körülmény ettől az ideális állapottól. Őszinte részvétet éreztem irántuk mindig. Nekik is van pótlás: jónak lenni minden lehetséges irányban mások javára, és akkor talán feloldódik a hiány keserősége. Akik viszont a gyerek áldásában részesültek, utódaik számától függetlenül örök üdvözlést nyertek eleve. Elronthatják életük más területein a boldogságot, méltatlanná is válhatnak a szülői nemességre, de mindig van, lesz visszaút, amíg élnek: ha az életük nem is az övéké, mert azt kapták, gyermekük soha nem lehet senki másé, mert az az egyetlen dolog, amit biztosan ők adtak a világnak.

Könyvem váratlanul feltörő emlékeim spontán gyűjteménye. Okkal teszem közzé: kimondatlanul is lelkesíteni szeretnék minden sorával. Mert bár igaz, hogy a gyereknél nagyobb felelősség nincs a világon, ilyen módon nagyobb teher sincs, a lényeg más: nincs nagyobb gyönyör, mint a teremtés csúcsa, az alkotás, mint olyan, mint az emberi tett végeredménye. A kitartás forrása, az öröm eredője és végkifejlete, az önfejlődés belső ereje és mércéje. Egyetlen szóval: az életünk. Születésünk pillanatában már szülők is vagyunk, és halálunkkal csak technikailag adjuk fel egy kicsit.

.....

Hányszor napoltam el, hogy megírjam ezt. A szót kifacsarva: hányszor évültem el! Tologattam, nem mertem hozzáfogni. Túl közel vagy hozzám, kisfiam. Nem te és nem is te és nem is te – és te is, kislányom, és te is, a másik, és te is, a túlvilágon -, szóval nem az egyik vagy a másik, hanem mind együtt. A szívem vagytok. És az eszem is, bár ez ridegen hangzik annak, aki nem szereti az észet. Én szeretem. És az eszem is vagytok, mindig rátok jár, ha a jövőt nézi. A szívemmel befogadom jelenlétetek minden percét, az eszem keresi a biztonságotokat a jövőben.

Fölmegyünk az édig vagy az jön le hozzánk – mindegy. Átöleljük a végtelent. A tiszta kéket, a verő fényt – a szerető fényt: így helyesebb lenne a szó -, a soha véget nem érőt. 70 éves vagyok e percben itt, s legkisebb fiam, Lél percre 7 éves, szinte ugyanazon órákban született, én 1948-ban, ő 2011-ben. Előtte 7 testvére, Anikó, Lajos Levente az első feleségemtől, Előd, Botond, Emese, Etele, Lelle a harmadiktól, őket mindkettőjüket Anikónak hívják.

Átöleljük kisfiam az eget, ez a dolgunk. S ha átöleltük, tudjuk, hogy abban már benne van minden és mindenki jó, annál nagyobb nem lehet semmi. De kevesebbel nem érjük be. Tudjuk, bajjal is jár az ilyen ölelés, lesznek villámok, amelyek megperzselnek, fülbe-agyba hasító mennydörgések, száműzetések a paradicsom hódítói számára, s elviseljük ezeket is. Mert erős a karom, ha akarom: ti kapaszkodtok belé, ezért energiája kifogyhatatlan. Le nem hanyatlik soha, árulás lenne és cserbenhagyás. Ölelésre termett, mióta ismer benneteket: igen, azóta. Mert átminősül

az ember, ha gyermekét tartja kezében, ölében. Nem ember már csupán, hanem apa. Apa. Ízelgetem a szót most, hogy rátok gondolok. Szinte nincs is egyszerűbb, rövidebb szó ennél. Olyan, mintha azt mondanám: hm. Csak egy picit hosszabb. Mindent kifejez, ami nemes, bátor, önfeláldozó és következetes. Egyetlen célja van: felmenni veletek az égig. Minden más csak taktikai lépés. átmeneti próbálkozás, eszköz és eszme. A végállomás a lényeg: hogy lenézzetek onnan, a végtelen hitből az egész létező világra, s tudjátok, az út járható mindkét irányban. Eszme és valóság, ember és hite, és nem is feltétlenül kell hozzáfűzni azt, amit én szoktam: feladhatatlan küzdelem a jóért, hogy jó maradjon, a szépért, hogy élhessen, s értetek, hogy lehessen gyereketek.

Röhögnek lent néhányan. Nézd már a bolondot. A beképzelt gőgöst. Hogy ő meg a gyerekei az égig...?

Pedig már ott vagyunk, haver. Kezdetről, az első pillanattól. Amikor megkértem a feleségemet, hogy ott és akkor, éppen abban a pillanatban adjunk egy nagy lökést egy új életnek. Vagy amikor meg sem kértem, megtörtént magától, akár éppen minden védekezés ellenére is (ebből is látszik, hogy a minden nem minden... a minden nem lehet valami konkrét, a minden végtelen).

És amikor megtudtuk az élet ébredésének legelső, új jeleit, már fent voltunk az égben. Ott angyalok őriztek bennünket és cserében mi nekik ajánlottuk a gyarapodó, ám még hangtalan életet. Mi máshoz hasonlítható apa és anya ujjongó öröme, ha nem az angyalok karához: hogy felvettek oda a kicsivel együtt?!

Az égbe vágyik mindenki, legyünk hát bátrak. És nem csak azok, akik oda helyezik istenüket. Hanem azok is – mint én is -, akik tér és idő végtelenjét látják ott fenn, és ezért nem félnek semmitől: az örökkévalóság részei vagyunk. S hogy ez valóság legyen, szüljük gyermekeinket, mohón és ötémmel, vággyal és számítással: ők azok, akik az örökség – az örökkévalóság – hordozói, ők visznek bennünket tovább, ha már nem megy...

E könyvem töredékek halmaz, s mint ilyen, egy új valóság. Olyan, ami e percben még nem is létezik, fogalmam sincs, mi lesz belőle. Olyan tehát, mint az aktus, melynek kimondott és szeretett szerepet szánunk: hozza el gyermekünket. Soha nem összegeztem ezt a 48 évet – '48-as vagyok én is, igazi: '48-ban születtem, s most 48 évet próbálok feleleveníteni, azokat az éveket, amióta gyermekeimmé váltam -, soha nem tettem egymás mellé a mozaikokat, nem idéztem vissza folyamatként. Soha nem tudtam, mit jelent az, hogy én... akarva-akaratlanul... főleg talán véletlenek láncolataként, melyben feltört a szükségszerűség és az öntörvény... ilyen és ilyen... apa lettem... s maradok most már időtlen időig a gyermekeimben s az övéikében.

Derűvel gondolok arra így látatlanban is, mi jut majd eszembe. Őszintén mondom: most éppen semmi. Azon túl, hogy jó lenne bizony, kellene... De semmi. Ülök a gépnél, üres a fejem, s csak egy dologban bízok: így volt ez eddig mindig, ha könyvet kezdtem írni. Ha kettévágtak volna, akkor sem tudtam volna megmondani, mi

lesz az első mondat, amit le akarok írni. Annyit tudok, hogy „gyere kisfiam...”
És? Mi van, ha nem jön?
Ha nem akar velem az égből leégni?
Ha égésből elég volt már, apa!?

(Előszó valamikor 2018-ban)

MINDENKI ITT VAN, ÉS VALAKI HIÁNYZIK

Amikor Előd az utód

Két fészek fiókáiról esik szó a következőkben. Magam képzeletben csapongok ide-oda a két fészek között, habár időben nagyon eltérő életszakaszban raktuk azokat feleségeimmel. Az elsőt szinte tinédzserként 1970-től, a másikat több mint 30 évvel később, 2001-től. A kettő között volt még egy kísérletem, de abból kölcsönösen egyetértve, eltérő irányban gyorsan kirepültünk második, derék kis feleséggemmel. Előd utód. Neve a második fészekrakás legelső madarát jelzi, nekem utódom, az őt követő testvérek számára ő az előd. Az Előd. Történelmi név, nekem nagyon tetszik. Jelentése éppen olyan bizonytalan és múltba vesző, mint Előd minapi ígérete, hogy mostantól minden nap szorgalmasan tanul ének órára és kiküszöböli a korábbi egyes és kettes osztályzatok káros hatását a tanulmányi végkifejletre. Előd vezér volt, ennyi és csak ennyi bizonyos, s az is maradt. Legalábbis otthon, velem szembeni szárnybontogatásaiban ilyesmit veszek észre: elődként az első, és ennyi legyen elég, apa. Utódként majd meglátjuk...

Előd vezér Anonymus szerint Szabolcs vezér apja volt, és mint ilyen, Árpád szélesebb családjának tagja. Mivel szeretem a történelmet s benne magamat, én inkább Kézai Simon Gesta Hungaroriumának hiszek, melyben Előd „Azon kapitányok közt tehát Árpád, Álmos fia, ki Előd fia, ki Ögyek fia volt, a Turul nemzetségből vagyonban gazdagabb s hadban hatalmasabb vala,”

Érthető, hogy ez jobban tetszik. Ögyek, vagyis Ügyek fia volt, azaz az utolsó ismert hun hercege – sokat beszélgettünk vele a szép magyar nőkről annak idején -, aki ük-ükapja, Attila kardját is hozva maradék törzsével csatlakozott az akkorra már a hunoknál sokkal erősebb magyar törzsek egyikéhez. Ügyek, azaz Előd feleségül vette Emesét, aki viszont megszülte Álmost, az ő fia lett Árpád. Vagyis Előd Árpád nagyapja. Hogy akkor hogyan lett egyben Árpád vezértársa is a honfoglaláskor? Aki nem hiszi, járjon utána, én ott volt személyesen, ezért is lett e fészekben a többiek elődje, vagyis az én utódom, Előd. Tisztán hon- és magyarszeretetből. Közvetlen a kapcsolatunk a honfoglalókkal, ettől kezdve.

Az Előd név az ősmagyarban – eszerint emlegettük akkor – azt jelentette, hogy „ős”, és ezzel feloldom a vitát Anonymus és Kézai között: Előd ős így is, úgy is, lehet bárkié, Álmosé, Árpádé, Szabolcsé és a majdani unokámé.

Ennél egyszerűbb volt az első fészek első fiújának névválasztása. Nálunk a családban mindenki Lajos volt visszafelé a múltban. Ő is az lett. A lányomnak is majdnem a Lajos nevet adtam, mint elsőszülöttnek, de a feleségem tiltakozott. Lajos azonban – mivel a feleségem fantáziátlannak tartotta, hogy a fiút úgy hívják, mint az apját, nagyapját stb., adott még egy nevet fiamnak: Levente. Tudtam, hogy Levente vitán felül Árpád fia volt, a legelső és legkedvesebbek egyike, ezért is halt meg már korán harcban – Levente vezette az Al-Duna medencéjében felvonuló magyarokat, és halálos vereséget szenvedett a rájuk törő bolgár-bizánci csapatok támadása során.

Az ő emlékére lett Lajos Levente is. A feleségem, az első Anikó azt is fantáziáltnak tartotta, hogy a lányunkat ugyanúgy nevezzék, mint az anyját, így lett hát a lányunk neve is Anikó...

Levente fiam tehát hősi halált halt a honfoglalás előestéjén, Árpád nagy bánatára. Én viszont szeretem a hősokeket, és a Gubcsi-család életében először kettős keresztnévet viselt valaki a sokkal jobban kivethető egyedüli Lajos helyett. Első gyermekem, Anikó és a legkisebb, Lél között éppen 40 év a különbség. Anikó fia is Levente – tudják követni, gondolom! -, ő például unokaöccse a hét éves Lél fiamnak, bár Lél fiatalabb nála. Több gyermekem is unokabátyja vagy unokanénje több unokának. Utóbbiaknak belépéskor magázniuk kell az „Öreget”, vagyis valamely, nála idősebb unokám a veszekedések elkerülése és már rejtett presztízsharcok miatt így köszön az éppen 7 éves Lélnek: Csókolom és tisztelettel, Lél Bácsi. És hogy „Hogy’ tetszik lenni, bácsikám?... Lél csak ekkor enged fel feszültségéből, hogy vajon megkapja-e a kellő tiszteletet. Ilyenkor helyetl kínálja az érkezőt, és leoldja a kardját.

Isa por és Magor vagymuk, magor nyelven

-Fölásítom, jó? Fölásíthatom, apa?! – Közben botladozik a göröngyben, az ásó kétszer akkora, mint ő lesz egy év múlva.

-Föl. Ásítsad föl, csak meg ne vágd magad - mondta apa.

-És ha fölásíhattam, vethetek cigánykenyeret.

-Vessél csak, jó nagyot, hogy sokan akarjanak utánad ők is cigánykenyeret vetni.

-Jó volt így, apa? Jobb lábra kell vetni a cigánykenyeret.

-Lehet jobbra, is balra is. A fő, hogy úgy, ahogy te akarod.

-Akkor én mindkét lábra akarom.

-Az a legjobb, kisfiam, akkor abból lehet, hogy két cigánykenyered lesz. Na, tehát lendíts magasba a jobb karod, és... - a kicsi dobogott, a gravitáció és a két évre tehető csekélyke életgyakorlat legyőzte, a cigánykerék elmaradt. A vetés is. Utóbbi majdnem. A röhögéstől nem maradt erőm még vetni is a kertben. Majd ők.

S apa felnézett az égre. Oda akarnak menni, tényleg? Mert a kicsi a minap azt mondta neki nevetve, apa, dobj föl a magasba, föl a repülőre, egészen az égis. Két-éves a fiú, a szeme egyik fénye – szerencsére van benne több is, megszámlálhatatlanul sok ilyen élő fény, vissza is, és még előre is az időben. A másik kis szemefénye, Előd 4 éves, s csicsereg már a harmadik, Emese is itt valahol, van vagy kéthetes.

-Föláshatod, kisfiam, s aztán indulunk. Fogjad keményen az ásót, aztán ásítsd fel jó puhára.

-Indulunk? Haza?

-Nem. Föl az égre. Fölmegyünk az égre!

Hányadszor már, s hányszor még, te jó ég! Hányadszor indul neki a gyerekeivel immáron 35 éve, s hány évig még?! Na, fölmegyünk. Megnézzük ott nagyapáidat, senki a világon nem ismeri őket, se ott, se itt már, megnézzük, s megmutatlak, lásd, mire mentem az utóbbi negyedszázadban, mióta nem látnak már semmit.

-A nagyapa nem ját? Vegyél neki szegümevemet!

-Jó, viszünk azt is, azzal tényleg jobban lehet látni.

-A Kiss-mama és a főlegyházi mami is ott van?

-Nem, a mamák csak később szállnak fel a repülőre – mondom neki rejtélyesen, úgy se érti ezt még.

-Anyá se megy veled?

-Nem. Ő még marad.

-Akkor most megyünk vagy maradunk?

-Haza?

-Nem, apa, föl a repülőre, föl az égre.

-Megyünk, Botondom, mondtam már, de hívjad Elődöt is, ő is mindig jönni akar. Fölásítottad már?

-Föl! Ejike, gyere, megyünk apával föl a... zégre!

-Boti, nem zavar, hogy ezt Eli találta ki?! - a „föl a repülőre és föl az égre” blablát?

-Igen, de Ejike se ment föl egymaga, itt van még mindig! Jössz, Eji?

-És Kis Mese? Vele mi lesz? Még nem tud menni se?

-Ki akar itt menni? Jepülünk, apa, jepülünk!...

-A munka nem esik – mondta Botond, és letette az ásót, hogy induljon fölfelé.

-A munka nemesít, kis Bot, a munka nemesít, de te ezt nem érted – igazított a dolgokon Előd, s elindultunk útra a nagyapákhoz, a Tejút itt van egy lépésre, mindjárt jövünk! Nem a múlt számít igazán. Az bennünk nyugszik örökölt erőként. A jövő számít, amit ebből az erőből mi adunk át a gyermekeinknek, gyermekeinkben.

(idézte Gubcsi Lajos: Őseink, gyermekeink <http://mek.oszk.hu/10400/10409/>)

Lél, aki Lelle

7 édes gyermekem van és még egy. Lelle. Ő kislány volt, és mivel picinek, gyengének született, meghalt. De élt és köztünk maradt. Amikor észleltük a bajt – ötödik gyermekünként vártuk a második fészekben -, éjszaka volt és kétségbeestünk. Ész nélkül autóbá vágtuk magunkat, és a legközelebbi kórházba száguldottam. Féltünk. Megijedtünk. Szülési jelek indultak el az ötödik hónap végén. Baljós volt nagyon. És az autóban megegyeztünk a feleségemmel, hogy nem teszünk több kísérletet újabb gyermekekre. Tudtuk, éreztük, hogy itt most nagy a baj. Az elmúlt éppen 7 évben ez volt az ötödik terhesség és ezek szerint szülés. Ezt a kihívást a sors ellen nem szabad folytatni. Feleségem éppen 39 éves volt, én 61, akkor már a hetedik gyerekeket várva és további kettőt korábban gyámolt gyerekeként nevelve – ezt a tempót nem engedi meg a sors.

Feleségem 5 napig tartotta vissza méhében a koraszülés előzetes körülményeit, kicsi lányunkat. Mozdulatlanul, felfelé kitámasztott csípővel és medencével, lélegzetvisszafojtva küzdött azért, hogy a szülés ne induljon el véglegesen. Az orvosok tétlenek voltak, csak követték és figyelték az eseményeket, semmit sem tettek – talán máshova, szakértő kórházba kellett volna átszállítani a feleségemet, de ezt a beismerést sem merték megtenni. 5 nap után elindították a szülést. Lelle hangosan felsírt, kislányunk megszületett. De olyan kicsi és erőtlen volt, hogy az ezúttal végre kiválasztott másik, szakértő kórház sem tehetett csodát: Lelle elment az angyalok közé. Láttam őt a búra alatt, csövek között, és láttam, hogy készül angyallá válni. Olyan szép volt, amilyent nem, hogy nem láttam soha életemben, de nem is reméltem, nem tudtam, hogy van, hogy létezhet ilyen szép. És csendesén zúgtak rajta a gépek. Megértettem a feleségemet, hogy mit őrzött olyan kitartóan és példátlan erővel öt napon át. Őrizte az égi kegy, a mindenható tisztaságát, erejét, az ember végtelen tehetségét az életre. Életemben soha nem voltam ilyen megrendült, méltósággal teli és megértő az iránt, hogy előfordulnak velünk olyan dolgok, amelyek a végünket jelzik, és mégis: minden megy majd ugyanúgy tovább. Itt volt még Lelle, és azt gondoltam, itt is marad, de a lelkem – pontosan éreztem – szálldogál fel vele a megtisztító magasságokba. Úgy éreztem, hogy ketten megyünk oda, és bár nekem vissza kell még jönnöm, tudom: ott is maradok, s ott leszek vele mindig. Amikor később otthon hajnalban felhívtak a kórházból, zokogni kezdtem. Némán, rázkódó testem közé szorítva, a másik négy kicsi még aludt, nem is értették volna meg, hogy nincs Lelle. Annyira várták, hogy nem hitték volna el. Ma is velünk van. Erről később még mesélek. Édesanyja mindig az ölében tartja, ahelyett is, amikor nem tarthatta: mindig.

Mire hazajött a kórházból – sőt, már a nehéz, drámai öt napos kórházi küzdelem alatt is – hatalmas szülői változáson mentünk át. Soha nem beszéltünk róla, de tudtuk mindketten. Hogy Lelle nem ment el, és nem is akar. Kijelöli az utódát. És felhatalmaz, felkér bennünket, hogy adjunk neki – utódának – meg egy életlehető-

séget. NE ijedjünk meg semmitől. Ő eljön újra. Már tudja, hogy szép a világ és az élet. És részt akar venni benne mégis. És kijelöli nekünk az utat. Bízunk benne, várjuk őt.

Így született meg másfél évvel később kicsi, kiválasztott utóda, Lél. Azóta Lél és Lelle egyet jelent nekünk. Emese lányunk pedig úgy azonosult kis hűgával, hogy utólag felvette az ő nevét is: Emese Lelle.

Lelle sírja

Lelle köztünk marad, ez családi döntés volt, ennyit a gyerekek is hozzá tudtak fűzni. Rám bízta a megvalósítást.

Értem a temetők helyét, szerepét az emberiség életében. Az elkülönített hozzánk tartozást, a csendet, a másik világot. De egy pici lányt nem küldhetünk oda. Nem háríthatjuk rá a magányt úgy, hogy a lüktetést, az életet nem élvezhette.

A helyi pap először nemet mondott. Egyébként is furcsállotta szokásaimat, miszerint megjelenek nála másfél-két évente, s bár nem vagyok hívó, azt kérem tőle, hogy adja ki az engedélyt arra, hogy valahol máshol, általam kiválasztott más helyeken és papokkal megkereszteltessem a gyerekeimet. Rugalmas ember volt, firtatta a dolgot, dohogott, de kiadta a papírt.

Ezzel azonban nem értett egyet. Megszentelt földre kerüljön, akit elért a halál. Temetőbe. Vagy ha ezt nem akarom, a templom pici temetőjében ugyancsak megszentelt módon, szélbe hinti a hamvakat – engedjük el a kicsit, s emléke így marad köztünk.

-Atyám, mi nem engedjük el a kezét, hiszen még nem is foghattuk. Azt akarjuk, hogy ott legyen köztünk.

-Ilyen nincs, ez nem megoldható.

-Temesse el hamvait egy sziklába rejtve a kertünkben, a családi otthonunkban.

-Ezt hogyan képzeled? Lehetetlen, ilyent még nem is hallottam.

-Minden testvére ezt szeretné, s mi szülők is. Lehet ez ellen kifogása az Istennek vagy egyházának?

-Az a föld nem megszentelt föld.

-Hát akkor szentelje meg, atyám. Ezt megteheti, nem? Hatalmában áll?

Így történt azután, hogy a derék, jószágos pap eléggé pogány fia kérésének engedve eljött a házunkhoz, megszentelte és eltemette Lelle egy szobrászművész által megformált sziklába rejtett hamvait. Ma is ott van köztünk, és nagyon sajnáljuk, hogy csak képzeletben halljuk a hangját, amikor beszélünk hozzá. Innen tudom, milyen a női gyengédség és szeretet. Édesanyja és nővére egészen más, meghitt viszonyt táplál vele, mint mi, marcona férfiak a 7 és a 70 év között. Ők, a nők az igazi hűség. Lelle szikláját egy a Székelyföldről, Farkaslakáról a családomnak készített és küldött nagy kopjafa őrzi, nem is meri bántani senki sem. Van egy kis angyalkánk.

...

Szeretem a sziklákat, a gránitot. Évmilliárdok titkait őrzik változatlan formában, lepattan róluk a perc, ellenállhatatlan szilárdsággal dacolnak a világgal. Bennük minden ugyanaz, mint tegnap volt és holnap lesz. Érdemes rájuk bízni magunkat. És ezt elvont értelemben is értem, az ember-sziklákra.

Lellét nem engedjük el közülünk. Eszmét is lehet szeretni, és ő azzá vált. A törékenység és ártatlanság szimbólumává, édesanyja pedig a végtelen ragaszkodásává. Elképzelhetetlen volt, hogy teste majd agyaggá válik, vagy urnáját elhelyezik a

téglalapok közé egy hosszú, néma temetői sorban. Ott fázna nagyon. És nem volna kihez szólnia. És nem jöhetne ki, ha szeretne.

Ezért itt van velünk. Gránit sziklába rejtve, virágok között, meg-megújított pázsittal körülvéve. Testvérei éppen miatta és rajta keresztül tanulták meg – kortársaikat és tudatukat messze megelőzve – szeretni egy eszmét. Egy elvont tüneményt, aki, amely a mienk ugyan, de nem megfogható. Úgy van bennünk, hogy soha nem láthatjuk. A szimbólum jelentősége így válik érthetővé tanulatlanul is óvodás, egy kis iskolás testvér számára.

A gránit egyik része csillogóra csiszolt, az egyik kis bátyuska, Botond keresztapja, Györfi Sándor szobrász kezének gondosságával. Játszik rajta a napfény. Ez Lelle jele. A másik fele olyan, ahogyan, amilyenre kirobbantották a Mátra óriási tömbjéből. Arra gondolok, hogy ez meg én vagyok. És nem is kétséges: az itthoniak közül, a szűkebb értelemben vett mai családomból én látom majd Lellét leghamarabb. Ezért is volt olyan különösen kétértelmű a búcsúm tőle a kórház búrája alá betekintve. Viszont felemelő, hogy ott fent is egy kis gyerek csilingelő hangja vár. Ez a gyenge pontom most. Vége lett a gyereksornak. Lél születéséig, 2011-ig tudtam, hogy jön majd a következő. Mindig volt egy új hangú csecsemő sírás éjszaka, az első tottyanás vissza a földre, a levegőben tétován utat kereső és arcomat megtaláló simogatás. Tudtam, hogy jön majd újra az első szó, az első kiesett tejfog sivító öröme – hova dugjuk el, hogy megőrizzük? -, az első ellenkezés a dackorszak beköszöntével, ami mindig megmosolyogtat: nézd már na, nő a gyerek, ellenáll! Lél születésével megszakadt a sor, és végre valahára fel kellett fognom, hogy ez nincs tovább, nincs többé. Megszűnik a láncolat, melyben sírva a mindig legújabb kapaszkodik belém az első óvodai napon, ahol aztán 3-4 év múlva ő a vitathatatlan sztár, mások barátja, kedvence, az óvónénik büszkesége. Előd és Botond – másfél évnyi különbségük ellenére – egy és ugyanazon a napon kezdték az óvodát. Nem akartam, hogy sokkba kergessék egymást félelmükben. Ezért az első négy napon végig ott ültem bent a pici széken és padon, csendesen a háttérben maradva, némán biztonságot nyújtva: nincs semmi gond, gyerekek, csak a helyszín változik, látjátok, itt vagyok veletek. És így lassan belekúsztunk a jövőbe: önállóan kell élni, fiúk. De mindaddig itt a vállam.

És most mindnyájan óvodába járatták Lellét. Már nem is..., már ő is iskolába került, hoppá. Most fejezi be a második osztályt. És Lél két évvel alatta járva majd most, ősszel kezdi el. Kéz a kézben, Lél és Lelle. Mert miért is ne? A szerető fantáziának tényleg nincs határa. S ha e szikla jó volt a természet részének milliárd évig a Mátrában, miért ne lehetne biztos lakhelye egy kislánynak, aki kedvére járhat ki s be, s súghatja nekünk mindazt, ami foglalkoztatja éppen. Emese legnagyobb bánatára azért még sincs mindig ott vele személyesen. Így Emese durván be van szorítva négy fiú közé: kettő fentebb, kettő lentebb. Ilyenkor, ha elmérgesedik a patriarchátus, mentségért Lellét szólítja. S ki vehetné fel a harcot az eszménnyel? Ami csak a mienk, úgy, ahogyan akarjuk, szeretnénk és megteremtjük magunknak.

AMIKOR ELVESZÍTJÜK

Az élet örök, és nem mi
kiknek a vég oszt most kint
hagyjuk békében elmenni
bár a veszteség elnémít

Betöltötte egykor szívünk
éltető édes lüktetés
nem maradt többé reményünk
jőjj hát, pokolban ébredés

Távolban libben a fehér
lélek, mely testéből kiszállt
s ha hangunk hozzád még elér

suttogunk vigaszt és imát
Isten kitárja kapuját
látunk téged a Napon át

Lelle sírja

Test és vér közössége

Mindegy, hogy simogatja vagy verekszik vele. Nem számít, hogy egy perce még sírásra fakasztotta, most pedig a hátán lovagolva kacag. Hogy láz gyötri betegen, de azért ott ül mellette, nem tágitana: akadozva mesél neki, mert ő már tanul olvasni, s nem számít a ragadozó bacilus. Hogy ő egymaga két testvére további összesen plusz 16 kiló táskáját is cipeli haza a buszon, mert nekik még nehezebb lenne ma nagyon távolról hazahozni – a buszsofőr nem hisz a szemének, ezért leáll szabálytalanul két megálló között is, hogy közelebb segítse a céljához a három táska között billegő kis legényt.

Egyből vannak és ugyanabból. Mindnyájan másként keverednek majd ki az induló halmazból, de a kezdő pont ugyanaz: apa és anya kivehetetlenül összekevert vére, szokása, örökölt tulajdonságai, génje, s mindez 7 milliárd ember közül is egyetlen egy sajátosnak vegyítve. Megengedve, hogy soha nem látott jöjjön létre.

Testvérek. Hihetetlenül kifejező és szép magyar szó, több annál: fogalom az élet lényegéről. Ha azt mondom, Körperblut vagy body blood, nem mondtam semmit, mert sem a német, sem az angol logika nem fejez ki semmit a testvér, az egyesült test és vér szóval abból, amit a magyar.

Ha kívánhatok a családoknak valami szépet, az egyszerű lesz: ismerjék meg gyermekeikben a testvér lényegét. Az elválaszthatatlan testi és vér szerinti közösséget. Azt hiszem, az esetek többségében ez később – vagy már kezdetben, az induló családban is – elsikkad. Ha eszünk volna, olyan fontosnak tartanánk, hogy rá alaposnánk jövőnk tartó pilléreit. Helyette bomlanak, szétszakadnak a testvéri kapcsolatok, jönnek új oszlopok – férjek, feleségek, saját gyermekek –, és akarva vagy tudtukon kívül sokat tesznek azért, hogy megkaparintsák maguknak, kiszakítsák testvéri, szülői közösségeikből a feleséget és a férjet, megszerezzék fölöttük a titkos vagy nyílt befolyást. Ahelyett, hogy beáramoltatnák saját új családjukba is a végtelen erőforrást: a testvérek lehetséges és örök összetartozását. Oszd meg és úrhatnámkodj – hányszor figyeltem meg életemben főleg nőkn, hogy matriarchátust teremteni kívánó ösztönös vágyukban és sokszor alattomos, kivehetetlen, rafinált női eszközökkel mindent megtesznek a korábbi, vér szerinti kapcsolatok lefokozásáért. S nem is félnek attól – ostobán -, hogy túl jól sikerül, s a végén ők penderülnek ki a vonalakon túlra. A vérvonalon kívülre. Ha tehetném, azt sugallnám: maradjon minden gén a viszonyait meghatározó helyén, s ott trónján ülve élje boldog világát. Az önzés nem teremt új testvériséget, inkább a háború esélyét hordozza.

Űl a kislányom – egyedüli lányként két idősebb és két fiatalabb, macsó öccs között lavírozva édesen – legkisebb testvére ágya szélén és fogja a kezét: ijesztő jelenetet látott a tévében, most megrokkant az élménytől, fontolgatja, hogyan is szabaduljon meg tőle. S Emese, a maga öntudatlan 10 évével mesélni kezd neki valami aranyos néniről, aki virágokat gyűjtött a mezőn, kifőzte azokat, és édes lével itatgatta a legyengült, kicsi báránykákat... kitalált, rögtönzött sztori az egész, most

születik vigaszként, és az 5 évvel fiatalabb öcskös szeme kezd felragyogni, mert csupa szép fogalomról esik szó, virágokról, bárányról, édes italról, s már feledni is látszik a szörnyet, amitől megriadt... Drága Mesikém pedig nem tudja, hogy valószínűleg már itt él a Földön, gőgicsél valahol a magyar nyelv irányában egy kislány, aki majd az öcskös felesége lesz egykor, s nagy valószínűséggel mindent megtesz, hogy minél messzebb távolítsa a testvér fejéből a nővérke aranyos képét... s igen, valahol gőgicsél egy gonosz sógornő, hacsak le nem szoktatjuk időben beavatkozó, kisajátító, önzőn szeretni kívánó vágyairól. Úgysem tudjuk... az élet szokta elrendezni az ilyen bonyodalmakat, nem pedig a tervező ember.

Kacagás nélkül nem telik el egyetlen perc sem, mindig produkálnak valami szokatlant. Potyog a könnyem állandóan a nevetéstől. Egyszer a második legnagyobbnak, az akkor 2 éves Botondnak Gubcsi nagyapjáról meséltem, aki akkor már csaknem három évtizede elhagyta a földi létet. Néztük az eget, a repülés volt az előző témánk, éppen elzúgott egy gép fönt. Beszélgettünk kint a Tétényi-fennsíkon. Ő az a Botond, aki, miközben a közismert spanyol óceáni szigetekről néztük a végtelen vizet a szálloda erkélyéről, alig több, mint egyévesen büszkén megállapította:

-Na, én itt, a Kanál-szigeteken tanultam meg vijjával enni. - S ugyancsak ő az, aki oda szólt bátyjához, Elődhöz, akinek éppen előkerestük a keresztelőjéről készült filmet:

-Jó, nézzük meg a DVD-n a Kereszt Elődöt.

-A keresztelődöt?

-Nem az enyémet, hanem a Kereszt Elődöt. - S valamiért még mindig ő, úgy tűnik, kivételes tehetsége van a magyar nyelv szellemes sokoldalúságához:

- Ejike (Előd, a bátyja), gyeje, menjünk jégkocsonyázni! Felhúztad már a kocsonyacipőt? Az enyém nagyon csúszik, vigyázz te is. - Előd, végtelen ironia-érzékelével nem hagyhatta ki a ziccert, s miután kivihogta magát, teljes komolysággal állította pellengérré Botondot:

-A kocsonyacipő nem érdek. Hozom inkább neked is a porcipőt.

-A borcipőt, te, nem porcipő az, hanem borcipő - vágta oda keményen Botond, a nyelvtanár A sportcipő közben mélyen hallgatott a sarokban. Előd se hagyta annyiban, méltatlankodva figyelmeztette öccsét:

-Ne szólj már belém! - Botond ugyanis mindig, de mindig beleszólt mindenbe - a kisebb, a második fiú kompenzáló reflexével.

Előd a szokásos magas, éles hangon fenyegette meg - persze már otthon, a családi biztonságban, s nem a tettek tényleges helyszínén, az óvodában – szóval így utólag megfenyegette egyik, napközben gaztetteket elkövető óvodás társát:

-Ha az oviban csúfolnak még egyszer, mert bekapom az ujjamat, úgy megszúrom, hogy életében meghal!

-Fiam, ilyent ne mondj, ezt nagyon nem szeretem!

-Bármikor felelek neked, ha szídsz!

-Szóval feleselni fogsz bármikor velem?

-Igen, felelek veled bármikor. Ha akarok. És ha te nem akarod.

-Nem felelsz, hanem feleselsz.

-Nem feleselsz, hanem fele se leszel!- tette helyre az ígét Előd. Más alkalommal sötét szemekkel, keményebbre fogta a fenyegetőzést:

-Ha nem adsz még egy szaloncukrot, úgy hátba váglak, hogy a Volvo hátára repülsz, és azon ki a kapun keresztül. - Vizuálisan megpróbáltam magam elé képzelni ezt a bonyolult, igen mobil jelenetet a Volvo teteje és a kapu között, és nem bírtam visszatartani a végtelen vihogást. Azért ezt jól ki kellett találni, hogy így repítsen messzire.

-Apa, mit szeretsz jobban? A dörögdinnyét vagy az alkomót? Mert én a dörögdinnyét!

-Én is kisfiam, tudod, hogy alkomót egyáltalán nem iszom.

-Általában én sem. De miért?

Egyszer fájdalmas szemmel állítottak be a konyhába, s ketten felváltva kezdtek panaszkodni:

-Itt van a hátamon a sok hús, apa, meg a sok kolbász - kezdte Előd. Nem értettem, nem láttam semmit.

-Vegyél le már rólam belőle! - nevetett Botond. Nevetésük gyanús volt, azt hittem, újabb szójáték.

-Egyek le rólad?

-Ne egyél! Vegyél!

Kezdtem zavarba kerülni. Ebből hogyan mászok ki emelt fővel, értelmes apa benyomását keltve?

-Hogy került oda? - kérdeztem lamentálva, időt nyerni kívánván.

-Anya mondta, hogy már a hátunkon jön ki a hús, meg a kolbász!

-Vagy egyél, vagy vegyél le róla, mert nyomja a hátunkat. Az enyémet kifúrta, mikor kijött...

Puskás Ferenc temetését néztük a tévében, kicsik voltak még, de nagy foci- és Puskás-rajongók. Részvétellel követték a szertartást, érezték, hogy itt valami visszavonhatatlan történik.

-Mi az, hogy búcsúzás? - kérdezte Előd.

-Nem érted?- vágott közbe Botond türelmetlenül. - Az elbúcsúzás az, ha nem látunk soha többé valakit, elmegy.

-Hát akkor a temetés olyan, mint a bújócska - zárta le rezzenéstelen arccal Előd. Gondolkodott, folytatta: - Mindegyik őtök kerülhet ilyen helyzetbe, és akkor nem találjuk meg.

(idézve Gubcsi Lajos: Jut eszembe... ami kimaradt, <http://mek.oszk.hu/12500/12529>)

Van-e pénz? – Búgyet li mani?

-Apa, te miért nem vagy olyan gazdag, mint fiad, kis Lajos?

-Ő se gazdag.

-De te szegényebb vagy

-Én se vagyok szegény.

-Hát akkor mik vagyunk?

-Biztonságban élünk minden nap, és ezt elmondhatom előre 20 évre. Amíg fel nem nőttök, addig így lesz, mert ezt eleve garantáltam magamban, még mielőtt megszülettetek. S hogy így lehessen, megváltoztattam egész életfelfogásomat, -módomat, -stílusomat, sőt, még az életszínvonalamat is. Nekem nincs szükségem semmire az anyagi világból a létem fenntartásán kívül. Vagyis mindenem a tietek.

-De miért nem keresel annyit, mint kis Lajos?

-Mert ő olyan korban lett felnőtt, amikor már mindent pénzben kezdtek mérni, és meg olyanban, amikor ez nem számított.

-Akkor te lemaradtál.

-Vagy megelőzőm e kort. Az majd kiderül. Figyelj, Botond. Bár még csak majd tizenöt éves leszel, s ilyenkor nehéz megállapítani, ki merre fejlődik, de szerintem te hasonló karakter vagy, mint kis Lajos, aki ugye szintén az én fiam, csak egy másik korszakból, és idősebb nálad 30 évvel. Körülbelül ugyanaz érdekel téged, mint őt egykor. Talán te is közgazdász leszel. Esetleg megcélozhatod, hogy sok pénzt keresel, s el is érheted. Mondok azonban valamit. Amikor én életem különböző szakaszaiban viszonylag sok pénzt kerestem, azt zömmel el is vesztettem. A pénz mulékony. Most, hogy van hét gyerekem, köztük öt még kicsi, kiskorú, elmondhatom, hogy ha egész életemben mindig csak sok pénzt akartam volna keresni, és ezt hatalmas feszültségek közepette el is értem volna, az egész nem érne annyit, mint a te mosolyod, ha vidám vagy és megneveltetsz. Tudod, mire emlékszem legelésebben? Ki fogsz nevetni, talán nem is emlékszel rá, mert nem volt tudatos. Mikor kétéves voltál és Előddel és anyával pattogatott kukoricát süttöttetek, azt szépen felosztottátok négy felé. Én valahol távolabb ültem, olvastam. Te ránézésre és jó arányérzéssel újra és újra megállapítottad, hogy nekem valamiért néhány szemmel kevesebb jutott a tálkámba, amit Előd odahozott hozzám. Fogtad magad, visszamentél a többiek tálkájaához, kivettél azokból néhány szemet, és áthoztad nekem. A többiek nem értették. -Apának kevesebb jutott – mondtad. És ez számtalanszor előfordult, pontosan így. Oda battyogtál hozzám szótlanul néhány szem kukoricával, a tálkámba tetted és visszamentél a helyedre. Nos? Most akkor mi a helyzet? Tényleg sok pénzt kell keresni? Vagy elég egy ilyen gyerek? Főleg, ha bőven van belőletek.

-Kis Lajosnak azért jobb, mert bármikor lehet gáláns.

-Ha kis Lajosnak ez volna a mércéje, hogy mennyi pénze van, bizony nagyon szomorú ember lehetne. Mert akármennyi van is – szerintem egyáltalán nem veti fel -, az mind semmi azokéhoz képest, akik így vagy úgy, de egész életükben arra töre-

kedtek, hogy bármennyit, bármilyen módon felhalmozzanak, beszerezzenek, elrejt-sék hörcsög-lyukaikban. De kis Lajost is csak az érdekli, hogy biztosítsa – magas szinten – három kis lánya, családja jövőjét, Egyáltalán nem érdekli maga a pénz.

-Az előbb igen nagyképűen azt mondtad, hogy te esetleg megelőződ a kort, a kor szokásait.

-Persze, hogy nagyképű mondat. De fenntartom. Most sokan azt hiszik, hogy ha felhalmoznak, lenyúlják az államot, bezsebelnek minden elérhető pénzt, akkor majd övéké a jövő. Kár, hogy a jövő nyelvét nem beszélik. Egy nagy büdös fing az ilyen élet. Kipukkad és büzt áraszt. Ha és akik a pénzben akarják kifejezni magukat, és gyönyöreiket így találják elérhetőnek, azok tehetségtelen, gyáva, alkalmatlan emberek, ócska, piti tulajdonságokkal. Nekik pénzre van szükségük ahhoz, hogy valakinek érezzék magukat. És igazuk is van. Anélkül tényleg senkik. De mert ez így rosszul hangzik, és elfogadhatatlan törpe lelkük számára, megrohadnak a minél több pénzért...

...És már csak az marad: ez a kíméletlen harc. Olyan ez, mint mikor elegendő élel-med van, jól is laktál már, de te beteg és kielégíthetetlen vagy: zabálni akarsz, magadba gyömöszölsz mindent. Már folyik vissza a szádból, kidülled a szemed, de te még tömöd a kaviárt libamájjal és dobostortával. A mai kapzszik ezt teszik. És persze dugdossák el a pénzt mindenféle hazai és titkos külföldi számlákon, mert tudják: enélkül ők semmik. Fiam: annyira van szükséged, amennyit a magad teljesítményével előállítasz a hozzád tartozók örömteli életéhez, és ha kell, ha lehet, akkor megtakarítasz annyit, amennyiből fokozatosan előrébb léphettek, vagy esetleg támogatsz általad fontosnak tartott más emberi, közösségi célokat a sajátodból – nem abból, amit lenyúltál, hanem abból, amit teremtettél a munkáddal, eszeddel. S ha zseni vagy, ha egy szakma, egy munkakör, egy eljárás kiemelkedő alkotója, akkor jusson ennél is több, emeljen ki téged is a jövedelmek közül éppen úgy, ahogyan a 248 centimétert ugró atlétát kiemeli ez a szokatlanul nagy bravúr. A mai társadalom attitűdje...

...mije...?

...jellemző magatartása krónikusan beteges. Képtelen elfogadni a teljesítményen alapuló összehasonlítást, hamis és álnok mércéket gyártottak a hatalmon levők és a mindent megszerző pénzelmebetegek, s aki nem fér bele ebbe a körbe, azt ki is rekeszti a kör. A kör. Soha ne szállj be ebbe a majomtáncba. Ebolát terjeszt. Persze képletesen.

-Apa. Te lemaradtál valamiről. Kimaradtál ebből a körből már évtizedekkel ez-előtt...

...ha kimaradtam, boldogan tettem és szándékos volt...

... és nem is érted, mi történik. Akikkel én találkozom, azok pontosan tudják, hogy a pénz számít.

-Dehogyan tudják. Legfeljebb szövegelnek róla. Nézd csak meg. Biztosan azt szeretik a legjobban közületek, aki a legmenőbb, szuperdrága telefonnal vagánykodik? És

a leghelyesebb lányok szerinted megnézik, hogy ki milyen márkájú cipőt hord, s került-e legalább százezer forintba?

-Bizony megnézik, éppen azt nézik meg.

-Ugye, ezt te sem hiszed.

-Csak azért mondtam, hogy bosszantsalak, apa. Sok gyereket láttam már, aki villogni akart valami cuccal. És mindig jókat röhögtem. Senki se vette észre, hogy mit hord. Pedig azt hitte, hogy az egész világ őt nézi.

-Kisfiam, emlékezz csak. Minden osztálytársadnak mobilja volt már elsős, másodikos korában. Nektek nem volt, mert azt mondtam, hogy teljesen értelmetlen, nagy-zolás, leköti a figyelmedet, és akkor úgy döntöttem, meg is mondtam, hogy akkor kaptok mobilt, amikor elkezdték a hetedik osztályt. Így is lett. És volt ebből bármilyen bajod?

-Igen, apa, rengeteg volt, Előd is, én is éveken át bámultuk, hogy másnak van, nekünk nincs. Sok éven át. Nagyon keserű dolog volt ez, de te nem engedted ebben.

-Ússzak a kretén szülők teremtette árral, csak azért, nehogy kilógjunk a sorból?! Akik talán szintén nem szívesen vették meg a mobilt a hét-nyolc éves gyereküknek, de hát muszáj volt, mert ugye a többiek... Jó, elhiszem, nem volt kellemes nektek ez az érzés. Aztán ti is megkaptátok. Más lett az életed? Tényleg minden a helyére került akkor: addig szegény kis esetlen fickó voltál mobil nélkül, utána pedig az élet császára lettél mobillal?

-Nem. Semmi sem változott. De a keserűség borzalmas megalázó volt éveken át.

-Nem volt az, fiam. Vagy az volt. Keményebb lettél. Megtanultad, hogy létezik a nincs is. Hogy nem minden esik az öledbe. Hogy másnak van, neked nincs. És eközben ugyanaz maradtál. Mert igen, ez a helyzet: te ma is hoznál nekem pattogatott kukoricát, ha észrevennéd, hogy nekem kevesebb jutott. El sem tudod képzelni, mennyivel többek vagytok ezen edzettség miatt, a nincs-érzés ismerete miatt azoknál, akik abban nőnek fel, hogy kell, kell és kész...

-Hoppá. A napokban Lélnék is, Emesének is, Etelének is ment az osztálya különböző színház-, bábszínház- és mozilátogatásokra. És te egyiknek sem fizettél be a jegyre. Sőt még nekem sem a színházjegyre, pedig mi is mentünk az iskolából. Ez most akkor jó szórakozás volt neked?

-Ugyanaz, mint telefonüggyben. Közben vérzett a szívem.

-Nem volt elég pénzed ennyi jegyre?

-Lett volna, bár egyszerre négy-öt gyerek iskolai színházjegyét biztosítani tényleg más, mint aki befizeti egyetlen gyereke e kellékét. De lett volna (hozzáfűzöm, kisfiam, volt olyan idő is, amikor tényleg nem volt, egyszerűen nem volt annyi...) Itt más volt a helyzet. Azt akartam, hogy tudjátok meg: van olyan pillanat, amikor valami nincs, nem megy, nélkülözni kell. Olyan helyzet, amikor a családnak takarékoskodnia kell, vagy nem tud elviselni váratlan kiadásokat. És akkor életbe lép a nincs. Még akkor is, ha minden más osztálytársatok elment. És kíváncsi voltam, hogyan reagáltok. Esetleg siránkozni fogtok, követelőzni, haragudni, hisztizni. És

nagyon megnyugodtam. Egyetlen rossz szót nem szólt senki közületek, elfogadta. Kifejezte mindenki a bánatát, hogy nem mehet a többiekkel, de semmi több. Gyermekefővel ugyan, de férfiasan tudomásul vettétek, hogy valamilyen oknál fogva apa ezt most nem támogathatja. Egyetlen reklamáló szó nem hangzott el. És amikor aztán a többiek elmentek a színházba, és ti túlélteket gond és főleg szemrehányás nélkül, akkor odamentem hozzátok, együtt, és el is meséltem ugyanezt: hogy mi is volt a tényleges ok. És akkor azt is megmondtam, hogy nagyon büszke vagyok rátok, és nagy dolog volt ez így részetekről, és természetesen a jövőben mindig mentek ti is az osztállyal együtt mindenhova.

-Te minket próbálgattál a mi kárunkra?

-Igen. Igen. A javatokra.

...

Etelét észre sem vettem. Látszólag teljes figyelmével elmerült a legóban. Ebben nagyon jó, órákon át képes építeni szebbnél szebb képzeletbeli alkotásokat. Fel sem merült bennem, hogy végig hallgatta beszélgetésünket Botonddal.

-Apa. Mondhatom?

-Mindig.

-Te akkor is bennünket leckéztetted, amikor 4-5 éven át egy 22-25 éves ócska Wartburggal vittél bennünket az iskolába? Vittél? Egyenesen a főbejáratnál tettél ki, hogy mindenki lássa.

-Van abban valami érdekes, amikor egy öt személyes tragacsból kiszáll négy iskolás gyerek, és szemmel láthatóan benne maradnak még ketten: én és Lél, vele irány az óvoda.

-Érdekes? Te csak azt hiszed, hogy érdekes. De nekünk le kellett nyelni, hogy mindenki minket néz, hitetlenkedve...

-... még a rendőr is. Nem hitte el, hogy egymás után ennyi gyerek kúszik elő a borzalmas autóból, amivel akkor már nem járt európai ember. Ezt akarod mondani?

-Égett az arcunk, apa, te is tudod.

-Dehogyan égett. Igaz, gyorsan leléptetek, érzékeltetni akarván, hogy nektek ehhez semmi közötök, de fölösleges volt: látta mindenki, ha akarta. De nem akarta senki. Azt hiszed, olyan fontosok vagyunk mi és az, hogy mivel járunk? Senkit sem érdekel.

-Nagyon tévedsz. Zoli többször is mesélte, hogy az apukája szerint neked ez lehet a hobbid, a régi autók, a régi retró. Hogy ezt megengedheted magadnak, mert nyilván több autód is van.

-Te is tudod, hogy a Wartburgon kívül csak egy 18 éves Daewoo. Ezen mit lehet irigyelni?

-Ők azt gondolják, hogy direkt eljátszod a menőt.

-De te tudod, Etele, ti mindnyájan tudjátok, hogy miért jártunk Wartburggal, ugye? Szerinted mások miatt?

-Azért, mert sokkal kevesebbet fogyaszt a csúcsforgalomban, mint a Daewoo.

-Na látod. Ezért. Mert nem fogok szétpöfékelni totyogó tempóban 15 litert, amikor megúszom 8 literrel. És azért is, mert nevelőapámtól örököltem. És ha egy öreg, derék vasutasnak ez volt a büszkesége, akkor nekem is nagyom megfelel.

-Oda állni a szuper Merci terepjárók mellé, ugye? Amiből a mi osztálytársunk száll ki. Mit gondol ő vajon, meg az apja?

-Érdekes ez, Etele? Hogy ők mit gondolnak? Kiszámoltuk veletek együtt: a Wartburggal havi tízezer forint benzinmegtakarítást érünk el. Dobjam ki amiatt, hogy mit gondol pityipalkó? És még hasznod is volt belőle. Mert ennek a megtakarításnak a felét mindig szétoztottam köztetek plusz zsebpénznek...

-ami szégyenteljes ezer forint...

... de ezzel a plusz ezerrel éppen megdupláztuk, Neked is százszázalékos haszon volt, fiam, bevétel növekedés – ekkor már nem bírtam röhögés nélkül -, képzeld el és szorozd be: ha száz évig járunk a Wartburggal, akkor 1.200.000 forint plusz zsebpénzt kapsz. Vehetsz rajta magadnak 24 Wartburgot, hiszem emlékszel talán: ötvenezer forintra értékelték,

-Nagy kereskedő vagy te, apa. – nevetett fel Előd. – Szóval eléred, hogy e 100 év alatt legyen mindnyájunknak 4.8 tized tragacsunk. Ha jól beosztjuk és vigyázunk rá – ebben bízhat, hisz' ismersz -, akkor én például felfelé kerekítve 5 ükunokámnak is örökségül hagyok egyet-egyet. Tényleg értesz a nagy család megalapításához, fényes jövő, apa!

-Most akkor őszintén, gyerekek. Égett az arcotok kiszállásnál, vagy nem? Mindenkit kérdezek.

-Láthattad, hogy amikor megálltál és kiszálltam, abban a pillanatban rohantam is el onnan olyan sprintben, amilyenre semmilyen meccsen nem vagyok képes – tagolta Előd.

-Én meg lehajtottam a fejemet, hogy ne lássam, ki látja – motyogott Botond.

-Engem egyáltalán nem érdekelt, apa, jó kis kocsí volt az, kár, hogy mindig be kellett tolni, hogy elinduljon – nevetett Emese.

-Akkor Mesikém elmesélek egy régi történetet. A 70-es évek elején még a Magyar Rádióban dolgoztam külpolitikai szerkesztőként, hozzám tartozott a német világ. Innen sugároztak egy élő műsort Kölnbe Magyarországról, én feleltem érte. Eljött Budapestre az ottani rádió főszerkesztője, egy derék idős ember. Mercédesszel jött. Egy nagyon öreg autóval, ez volt a kedvence, hozzá nőtt évtizedek alatt. Soha nem indult be magától, nekünk, szerkesztőknek kellett betolni. Röhögtünk, prüszköl-tünk, nagyon vicces volt, és senkinek eszébe sem jutott, hogy ez így nagyon ciki, és az öreg megtehetné volna, hogy a legújabb típusból vesz magának egyszerre hármat. De neki így volt jó. És szerettük ezért. Belöktük, ahányszor kellett. Végül búcsúzáskor nekem ajánlotta fel a Mercit: itt hagyja, ha kell, ajándékba. Nem kellett, mert úgysem kaptam volna alkatrészt hozzá, vagy méreg drágán. Betoltuk hát még egyszer és nevetve integettünk utána: Helmut, Kölnig meg ne állj, mert nem lesz, aki betoljon!

-Nekem sem volt semmi bajom vele azon túl, hogy leégett a fülem a szégyentől minden reggel – vihogott Etele -, de te segítettél: kaptam mindig új fület az égett helyett.

Lél is jelentkezett, szokás szerint feltette a kis kezét jelentkezésül:

-Apa, kár, hogy eladtad a tragacsot. Minden gyerek engem nézett, mikor beszálltam az óvodában: ők ilyen autót még soha nem láttak, úgy csodálkoztak, hogy mindig kértek, ők is hagy üljenek be. És most már nem tudnak, pedig megígértem.

Hol s mikor fogant Isten áldása?

Öninterjú

-A válasz általában egyszerű az első kérdésre: mindig édesanyja testében, némi férfiúi közreműködéssel. A „mikor” tényét más esetekben gyakran fedi homály. Ha azonban a „hol” alatt magát a tettet kutatjuk, érdekes válaszokat adhatok. Mert igen erősen keveredik benne Isten áldása és az én emberi áldásom, feleségem szerető óhajára.

-Van pontos válaszdod a hol s mikor körre esetetekben? Ha már ennyire tájékozott-nak tünteted fel magadat?

-A legfőbb vonás, hogy szinte sohasem az otthonunkban indultak vándorútjukra a gyerekek. Erre a bizonyos szeretkező állomásra két legutóbbi kicsimet leszámítva a melegítő otthoni ágy nélkül, vagy regényes helyzetekben érkeztünk. Első házasságomban véletlenül és tudattalanul, a harmadikban mindig úgy, ahogyan akartuk, szerettük, terveztük.

-Vegyük sorba. Első lányod Anikó.

-Feleségem kollégiumban lakott, én albérletben legkisebb öcsémmel. Szilveszter volt, hajnalban hazatérve önfeláldozó érzések törtek elő mindkettőnkön. Engedtünk e csábításnak. A helyszín leszűkül: a kollégiumi szoba foglalt volt, a szobatárs lány is örömet keresett újévi fogadalomként. Az albérlet igen szegényes kis odú volt, a házinéni csak a mi szobánkon keresztül tudott bemenni, átmenni az illem- és mosdóhelyre, mi pedig az ő konyháján keresztül kifelé. Volt tehát ok az óvatosságra és a kulturált megoldások keresésére, de akadt már gyakorlatunk bőven. Újév, hajnal, lelkes hangulat az ágyban. Éppen másztam fel a hegy csúcsára, már majdnem fölértem, amikor a rossz kis szobában hullani kezdett a vakolat a plafonról, egyenesen szemérmetlen hátsó részemre. De ez már nem vethetett vissza bennünket, kacagás közben értünk fel oda, ahova elindultunk. Persze a magunk módján megtettünk mindent: szó sem lehetett arról, hogy a kezdő rádiós gyakornok a havi 1500 forintjával, valamint az egyetemista lány a csekély ösztöndíjjal gyermeket tervezzen. Magyarán: kizártuk. Aztán egy hónap elteltével kezdhettük keresni, hogy ki ismer a környezetünkben nőgyógyászt. Fogalmunk sem volt róla, hogyan történhetett, de kicsink kierőszakolta a maga elképzelt útját.

-Lajos Levente, az első fiad.

-Természetesen kizártuk, hogy az első után újabb gyerekünk életét tegyük bizonytalanná a nyavalyás anyagi helyzetünkben. A nettó fizetésem ugyan felszökött már vagy 2000 forintra is, és ennek a többszörösét kerestem külön munkákkal, de továbbra is albérletben laktunk: a Magyar Rádió egyszobás, pici vendéglakásában, hamarosan beálló kiköltözési kényszerekkel, tehát időlimittel. Ellene voltunk a hormon-hatású antibébi tablettáknak és egyéb beavatkozásoknak, nem éppen haladó, de következetesen gyakorlott személyes tudásunkra bízunk, hogyan lehetne elkerülni a két Anikó – feleségem és lányom – életének megnehezítését újabb gyer-

mekkel. Engem nem érdekelt a létszám, fatalista vagyok, nem szoktam mérlegelni a nehézségeket. Lajos fiam – akinek adtunk egy másik, ősi nevet is, Levente utónévvel – megérezte a felelőtlenségemet, és ő is vándorbotot vett a kezébe, hogy kilenc hónap múltán ránk köszöntsön. Nem tudjuk, mikor lett két sejtből egy, de tudjuk, hogy nagyon örültem: Fiam van! felkiáltással ragadtam bele a rádió szerkesztőségi szobájának plafonjába.

-Vagyis mindkét gyermeketek véletlenül kért életet?

-Igen, irreális volt ilyen örültséget tervezni abban a helyzetben. De fel sem merült, hogy ne jöjjenek, ha már egyszer szót kértek. Így lettünk 25-26 évesen többszörös szülők. Éppen úgy, mint az én szüleim.

-Aztán hosszú szünet következett. Legkisebb és legnagyobb gyermeked között éppen 40 év a különbség.

-E szünetben fel sem tételiztem, hogy lesz még gyermekem. Feleségemmel kinőtünk a megfelelő korból, aztán el is váltunk. Második, rövid házasságomból nem is születhetett gyermek, alkalmatlannak éreztem magamat erre. És aztán gyámapává váltam 2000-ben, egyszerre kellett pótolnom elhunyt öcsém és felesége szerepét két árvájuk felnevelésében.

-Végül beadtad a derekadat. Megnősültél ismét.

-És pontosan tudtam, hogy ifjú, nálam 22 évvel fiatalabb barátnőmet csak akkor szabad feleségül vennem – mert különben megfosztanám őt élete értelmétől -, ha gyermekünk lesz.

-Több, mint 30 évvel az első gyermeked után újra belevágni...? Nem kalandorság ez?

-A nagyon lényeges kérdéseken, feladatokon nem szoktam gondolkodni. Minden mérlegelés nélkül, a lényemből fakadóan engedem létrejönni a természetes választ. Ha mérlegeltem volna, nyilván megriadok. A két gyámolt gyerek nevelésének nehézsége bőven adott erre figyelmeztetést, és ekkor, 2001-ben még 4-6 év volt hátra az ő felnevelésükből is.

-Na nézzük, mi történt.

-Nem lehet tudni előre semmit. Képes lesz-e az új férj-feleség nemzésre, a lány szülésre? ÉS mi van, mi maradt a férj potenciájából? Tehát nem a „feladatot” láttuk, hanem a lehetőséget. Azt viszont az első pillanattól kezdve. Első házasságomtól eltérően új családom alapításakor minden szeretkező pillanatot úgy éltem meg, hogy azonnal LEGYEN, LEHESSEN gyerekünk. És feleségem, aki szintén Anikó szülei jóvoltából, egy előre nem látható, fantasztikus adottságot mutatott fel: ha és amikor azt szeretttük volna, hogy új élet kapjon előre benne, az ott és akkor meg is történt.

-Nézzük az új fészek lakóit. Először Előd. Ő se otthon fogant?

-Nem, és még sokáig senki közülük. Gyámolt gyerekeim kérésére az ő otthonukban, az ő korábbi környezetükben neveltem őket. A sors úgy hozta, hogy néhány héttel esküvőnk után, ebben a vendégotthonban – egyébként neki is volt lakása és nekem is, csak a gyerekek helyzete megkívánta, hogy velük éljünk - Anikó jelezte

saját „felméréseiből”, hogy gyereket vár. Nahát! Soha nem gondoltam volna, hogy ez ilyen egyszerű! Mire Előd megszületett, már végső, közös, ma is érvényes otthonunkba költöztünk, persze jöttek velünk a gyámolt gyerekeim is.

-Akkor a következő gyermeked már otthon fogant!

-Nem, ő sem. Ekkor már hittem, hogy hátha csodát élek meg, és tényleg akkor, abban a pillanatban lesz várandós Anikó, amikor szeretnénk. És ez a pillanat valamiért Spanyolországban következett be, a Costa del Sol-on nyaraltunk. Ideális, vérpezsdítő idő, hely. Két, általunk meghívott család éppen helyet cserélt – az egyik ment, a másik jött –, és mire lezajlott a lépésváltásuk a repülőtéren, mi boldogan használtuk ki a rövid egyedüllétet. Mint kiderült, Botond fiam ezt jó néven vette, az élete mellett döntött, útnak indult abban a szent minutumban (órában). Bátyja, Előd még csak 9 hónapos volt.

-Emese a következő.

-Működött tehát a szándék egyenlő tett, tett egyenlő végeredmény érzése bennünk. Pontosan emlékszem, hogy következő gyermekünkért – akit aztán Emesének kereszteltettünk – édesanyám házában, a padlón, a szőnyegen tettük meg az elengedhetetlen lépéseket. Azért a szőnyegen, mert pici volt a lakás, minden ágyon feküdt már gyerek, nekünk ez maradt – és persze a teljes, féken tartott csönd, az illendőség. Emlékszem, közben a ház melletti templom nagy harangja hozzám hasonlóan, -verte bimbamot, történetesen délután három órát.

-Következő kis fiad, Etele végre otthon, ágyban, párnák között észlelte a szükséges csatazajt?

-Nem. Bár ágyban, párna is volt, de nem otthon. Zalakaroson nyaraltunk, erre esett a választás: próba, szerencse. Ha nincs szerencse, az sem tragédia, három gyerek szuszogott az ágyakban. Délután volt, mint mindig, mióta nő a gyermekszám, és mióta délután úgyis mélyen alszanak. Karoson négykor. Etele, ébresztő, jöhetsz te is!

-Minden második tavasz és egy újabb gyerek?

-Igen, amennyire lehetett, nyári melegben kezdtük, s tavasszal köszöntek ránk. Mint következő picink is... ő is így indult útnak. Az első, akit otthonunk biztonságában szerettünk egymásba. Az én fogalmaim szerint férfi és nő együtt szülik gyerekeiket. Nem véletlen a szülő kifejezés. S mikor megtudtuk, hogy lány lesz, Emese örömtüzeket gyújtott. Annyira unta már három zsarnok fiú testvérét, hogy társra vágyott, igazi, nőnek való kis társra. Sajnos, azt hiszem, a nagy számok törvénye szerint alakultak a dolgok – valójában persze ismeretlen véletlenek együttes és szomorú hatásaként... kislányunk, a nagy reményekkel, őszinte rajongással várt Lelle esetében történt egy kis baj, amit mi is, az orvosok is rosszul kezeltünk. Öt és fél hónapos volt ott bent, amikor feleségem éjszaka riadtan ébresztett: rohanjunk a kórházba, szerinte megnyílt a méhszáj, úgy érzi, mintha elindult volna ki a pici. Mentőt hívjak? Vagy annyi időnk sincs? És hova menjek? Oda, ahol a szülész orvosunk dolgozik, ahol majd szülésre várják, és ahol legutóbb már kétszer is szült a fe-

leségem? Igen... de nem... mert ők nincsenek felkészülve speciális esetekre... de, biztosan fel vannak. Autóm riadtan kanyarodott a legközelebbi megoldás, ezen kórház felé, pedig a fejemben ott motoszkált, hogy a János kórházat kellene választani, ott vannak speciális orvosok, műszerek, eleve felkészültek a veszélyeztetett helyzetekre... de ott senkit sem ismerek. És igen, döntenie kellene végre, elfogy a Balatoni út alólam, vagy egyenesen tovább, vagy itt el, jobbra.... és ezt választottam, az ismerőst. Nem kellett volna. Máig úgy gondolom, hogy itt az orvosok nem értették a dolgukat, nem voltak jártasok ilyen kiélezett helyzetben. Feleségem öt napig küzdött, magában tartotta picinyünket, mozdulatlanul, feltámasztott csípővel, öt nap, öt éjszaka... és a remény, hogy megoldja. Az orvosok döntést hoztak, anélkül, hogy megkérdeztek volna, vagy átvitték volna őket a János kórházba, bárhova máshova, ahol e téren jobb szakemberek vannak. Megindították a szülést, nem varrták össze a feleségemet, de nem is akartak tovább várni. Lelle megszületett... és természetesen tudták a dokik, hogy azonnal át kell küldeni a kiváló inkubátorokkal és műszerekkel felszerelt Jánosba. Álltam este és éjszaka kis Lellénk gyönyörű, arányos, ám nagyon piciny, törékeny teste fölött, a könnyeimtől csak homályosan láttam a testébe vezetett lélegeztető és véráramoltató csöveket. Utólag verset írtam erről, nem akarom most részletezni... Schramek Géza színművész cd-re is vette stúdióban a versemet, hangjának megrendültsége mindent kifejez. Úgy jöttem el éjfélkor a kórházból, hogy feleségem a másikon maradván nem is tudhatta, mi a helyzet... és másnap csörgött a telefon, ismeretlen számról hívtak, megadtam magamat, tudtam, mit mondanak és kik hívnak... Lelle ma is a lányunk, hamvai itt vannak velünk egy sziklában, egy a székelyek által nekünk faragott kopjafa ápoló védelmében.

-És?

-Amikor riadtam mentünk a kórházba, feleségemmel néhány szót váltottunk: ez most itt drámai figyelmeztetés mindkettőnknek, és tudjuk, nem lesz több gyerekünk. Amikor azonban vívta bámulatos kórházi küzdelmét a kicsiért, és érte szólt minden anyai ösztöne, akkor, főleg, mikor hazajött és Lelle már nem lehetett közöttünk, egyetlen szó nélkül, szinte néma bólintással közöltük egymással: Lelle egészen biztosan testvért küld maga helyett.

-Ő lett Lél...

-Ahogyan kell... nyár vége... tavasz vége.... és egyetlen nappal az én születésnapom után, negyven évvel első gyermekem születése után megjött Lél. És természetesen már ő is otthon, ágyban és hazai párnák között vette kezébe az egysejtnyi vándorbotot.

-Ezzel vége?

-Ezzel kezdődik. Fel kell nevelni őket egészségben, vidámságban, alkotó erőben és emberi tisztességben. Mindezen feltételek megvannak bennük, csodálatos gyerekek. Sokszor tévedtem életemben, sok hibát is elkövettem, iszonyatos nagy kanyarok és visszaesések is voltak, de megkaptam, amit nem is reméltem: a teljes elégtételt, amit ember egy életben, vagy akár kettőben kívánhat magának. Érdemünk

közös: én mertem, feleségem tudta, hogyan legyen a mi életünk. Vagy fordítva? Ő merte, én tudtam...? Övé a fő érdem. Aligha van lány, feleség, asszony, aki férje 54 és 63 éves életkora között, s ő maga a 32 és a 41 év között hat gyereket szül. Nyersen: aligha van valaki, aki hat gyereket szül ennyivel idősebb férjének, mert tudja: együtt kézben fogják tartani a sorsot, bármit is akar az diktálni. És ilyenek lettek a gyerekek is. Soha nem kell féltennem őket, a maguk urai lesznek, amikor eljön annak az ideje. A maguk szabad, felelős urai.

A mesékben

Harmadik házasságomban született, még ma is kiskorú gyermekeim mesebeli hősök a szemünkben, ezért is idézzük nevükkel a magyar történelem fényes alakjait. Elődről – Ügyeknek nevezve – azt írja Wass Albert is, és persze az ősmondák világa, hogy Attila fia, Csaba leszármazottjaként az utolsó hun herceg, aki menyasszonyával, illetve éppen feleségül vett gyönyörű arájával, Emesével csatlakozott valahol az Etelközben a nyugat felé vándorló, nyilvánvalóan hazát kereső magyar és kabar törzsekhez. Talán érthető, hogy ezen újabb családomban az első számú utódom Előd lett. Első lányom pedig Emese.

A pici korában is légiiesen intellektuális Előd után hamarosan megszületett egy kis erőbomba: Botondnak kellett elnevezni, másként nem is lehetett. S hármuk után hogyan tovább? Adóznom kellett hun őseinknek, közös királyunknak, Attilának, az ő ősi nevét kapta tehát következő, egyébként szabályosan kétéves menetrendben született fiam, Etele. S mikor megtudtuk, hogy útban van már leendő újabb gyermekünk és ő kislány, egy olyan nevet választottam, amilyent talán senki sem használ a Kárpát-medencében: Lelle. Csodálatosan hangzik – kislányunk azonban csak rövid ideig élhetett. Amikor egy kis sziklában elhelyeztük hamvait, már tudtam, hogy lesz még neki is utóda. Ő azonban fiú lett, s kis nővérkéje emlékére is, főleg pedig, hogy gyarapítsuk a családban a magyar hősök sorát, Lélnek neveztük el. Lél kürtje ismert a történelmünkben, az Augsburgnál 955-ben elveszített csata után Lehel, vagyis Lél is áldozatul esett. S mivel tehát Lellének nem született lány húga, később utónévként felvette az ő nevét is Emese, aki azóta Emese Lelle. Nem is magyarázom, mit érzek ilyenkor.

Így lett történelmi tabló a gyerekek névsora. És ha már így alakult, 2011-ben, Lél születése után írtam egy történelmi mesekönyvet. Kinek történelem, kinek monda, kinek mese a magyar régmúlt – olvasóim magukban úgyis eldöntötték ezt már gyermekkorukban...

Az „Őseink, gyermekeink” című könyv 6 történelmi hős életéből, dicsőségéből táplálkozik. Könnyű kitalálni: Előd, Botond, Emese, Etele, Lelle és Lél a meshősök. Avagy tényleges magyar történelmi hőseink idézői a nevükkel. (Az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtárában bárki elérheti itt: Gubcsi Lajos: Őseink, gyermekeink

<http://mek.oszk.hu/10400/10409/>)

Mindig úgy terveztem írás közben, hogy majd rendszeresen felolvasom nekik saját és testvérük „történetét”, legyenek büszkék rá. Megmagyarázhatatlan, miért nem tettem meg mindmáig, pedig már közel 10 éve megjelent. Talán abban reménykedem, hogy egyszer megtalálják, akár csak felnőtt korukban, és akkor saját maguk azonosulnak azzal az érzéssel, amit apjuk hordott magában róluk, Apai, férfiasság, megmagyarázhatatlan, szemérmesség miatt van mindez? – megmagyarázhatatlan, én sem értem... Pedig nem volt egyszerű megírni a történeteket, hűnek kellett lennem az

eredeti mondavilághoz, de úgy, hogy új mese szülessen, mégpedig olyan, amely...
- miért ne történhetett volna éppen úgy ezer, ezerötyszáz évvel ezelőtt... ha már az én gyermekeimről van szó? Mert ki is tagadhatná: éltünk akkor is, így együtt és külön-külön, múltunkat a vérünkben hordozzuk ma is.

Azt hiszem, nincs hasonló könyv. Ahol a szerző, az apa fel tudja vonultatni gyermekei számára és az ő nevük alatt a magyar ótörténet legnagyobb hőseit. És ha majd olvassák, megérzik: titkon a vérükbe csepegtettem.

Amikor első családomban született Anikó és Lajos Levente, még nem tudtam, nem ismertem fel, hogy apám belém is adagolta rendesen a vért. Ém akkor még közgazdász voltam, újságíró, és nem író. Elnézést kérek magamban tőlük, hogy az ő legendájukat nem írtam meg akkor. Ki gondolta volna, hogy második életemben, e családomban, az e köré font munkásságomban itt kötök ki majd?

„Nagyon jók a benyomásaim az írásodról. És nemcsak udvariasságból mondom ezt. Nagyon szép írás, elbeszélés, kicsit meseszerű, keveredve a valósággal, a képzelettel, az emlékezéssel, azzal a vággyal, hogy a leírt történetek megmaradjanak az emlékezetben – s így nyilván részei legyenek mindig a tetteknek is ... tetszik, ahogy a családonról, a gyerekeidről, a velük való kapcsolatodról, viszonyulásodról, az életről vallott nézeteidről írsz, sok humorral, jó kedvvel, szeretettel, mégis komolyan. Jó nagyon. VBA” – ezt írta menetközben a lektorom. Még csak ő látta e sorokat, más nem is tudja, hogy erről írok.

ÉS:

MEGAKADTAM, NEM MEGY AZ ÍRÁS, NEM TUDOM TOVÁBB BONTANI. TÚL KÖZEL VANNAK HOZZÁM A GYEREKEK. ÍRNI KÍVÜLRŐL KELL ÉS LEHET. ILLETVE OLYAN MÉLYEN BELÜLRŐL, AMIT NEM MINDIG TUDUNK FELNYITNI.

Mi lehet az oka? Esetleg a legutóbbi gondolat riasztott meg, hogy ti. a maguk felelős urai lesznek... és akkor már mi szükség rám, semmi...? Leálltam itt, a fenti részletek megírása után. Valóban amiatt, hogy közben nagyok lettek, és a velük való foglalkozás inkább értelmi képesség kérdése, s nem az a bohém kedvesség és rajongás, ami a kicsikhez kötött? Hány évet kell várnom, míg folytatni tudom... ha egyáltalán. (2018 májusa)

Amikor gyermekek és unokák kivehetetlenül keverednek karácsonykor...

... egyé a 49 és a 9 év között

II. HÁT FIAM...! MEG LÁNYOM...!

A kiinduló helyzet: most itt tartunk (két évvel később)

Harmadszorra élem meg a kort, amikor a gyerekek serdülővé válnak, részben ismét azok lettek már, lendületben az önállóság, a felnőtt élet autonómiája felé. E korszak legjellemzőbb vonása az elszakadás – foszladozni kezdenek a szálak, amelyek korábban megbonthatatlanok voltak. Először első családomban kezdett kiválni a nekem olyan kellemes, apa által dominált harmóniából Anikó és Lajos a 80-as évek végén, Kétszeresen drámaian érintett...

--- de mielőtt ide önteném az akkor átélt keserű percek, amelyek aztán megismétlődtek két gyámolt gyermekem, Anna és Péter kiválásával is... mielőtt tehát meg akarnám értetni vergődésemet, szenvedéseimet, leszögezem, hiszen felismertem már régen:

hogy bármilyen sok keserőséget tapasztaltam is a felnövő gyerekek részéről, mindez semmi ahhoz képest, amennyi fájdalmat okozhattam én anyámnak gyakori igazságtalan, fölényes, kioktató hangommal és magatartásommal... és

hogy akkor, az első házasságomban felnőtté váló gyermekeim soha nem lehettek olyan sértők, durvák, bántók hozzám, mint amilyen iszonyt jelenthetett számukra az én sokszoros lerészegedett állapotom látványa, az ittas ember merev gondolkodású kötekedése, a káromkodás, általában az a teljesen kiábrándító magatartás, amelyet egy önmagából kifordult, egyébként pedig gyermekei által sokáig megcsodált apa, ha el-elhagyja megszokott emberi formáját.

Mire jögi, hormonális és függetlenségi értelemben tényleg felnőtté váltak, már válfélben voltunk, és az ugyancsak elvált szüleim életéből azt a tanulságot vontam le, hogy nem szabad a gyerekeket kettészakítani két viaskodó szülő eltérő érdekei és viselkedése mentén, ezért a tőlem elvárható legérettebb nagyvonalúsággal felajánlottam, hogy vita nélkül és minden tekintetben az édesanyjuk meghatározó szerepe alá tartozzanak. Magyarán: megfosztottam magamat attól, hogy én is gyakorló szülő vagyok. A válás előtti elkülönült folyamatban, majd a válás után is egy fedél alatt éltünk még hét évig, egy légtérben folyt az életünk, én azonban tartottam magamat ahhoz, hogy ez már az édesanyjuk döntési köre. Irányításhoz és családi dominanciához szokott én-tudatom minden percben a pokol tűzéiben égett hét éven át. Előtte zajlott az életük, amint serdülőkből teljes értékű felnőttekké váltak, mégsem befolyásolhattam azt semmilyen értelemben... mert ezt fogadtam meg az egyetlen helyes útnak. Ők utálkozva látták, hogy újra és újra berúgok, kiszámíthatatlan vagyok, és a tény, hogy ez az ember egyébként apa, egyre kisebb szerepet játszott. Tekintélyem a nulla felé tendált, zuhant minden nap. Életünk, békés, szerető viszonyunk csak a ténylegesen szétvált élet révén rendeződött, évekkel később, immáron mindnyájan szabadon – én pedig örök életre megszabadulva az alkohol mikrogrammjától is -, igazi felnőtt emberek közötti normák alapján, és újra az apa-gyerekek viszony lényegében.

Azt mindenesetre megtanultam, milyen kegyetlenné tud válni a gyerek-szülő kapcsolat a serdülőkor fázisaiban. Illetve: dehogy tanultam meg, Amikor összesen 7 év alatt felneveltem két gyámolt gyermekemet, Annát és Pétert, újra fejre álltam. Árvák voltak gyerekkorukban, és jó érzékkel megtanulták, hogy csendes, néma hállával tartoznak gyámjuknak, aki egyébként apjuk testvére, nagybátyjuk: vagyis nekem. Egész serdülő korukat ez a visszafogott – távolságtartó, de kompromisszumra kész – magatartás jellemezte irányomban. És aztán... eljött az idő, mikor tényleg felnőtté váltak 18 évesen, Mindketten kérték még, hogy további 1-1 évet hozzám tartozhassanak ugyanolyan alapon, mint addig, mert be akarták fejezni középiskolai tanulmányaikat, és ezt mellettem érezték biztonságban... Hanem amint elmúlt ez az idő is, és még valamennyi türelmi időszak, olyan élesen vágta be előttem az ajtót, hogy dermedten néztem. Magamban csupán azért bocsájtottam meg, mert éreztem: ha egy gyerek elveszíti az anyját, majd az apját is, mindkettőt egy-egy drámai pillanat alatt, felkészületlenül és kiszolgáltatva, akkor annak a lelkében, egész személyiségében olyan változások mehetnek végbe, amelyekről nekünk, szerencsésebbeknek fogalmunk sem lehet. Szabályosan kirúgtak az életükből, és én ez morfondírozás nélkül tudomásul vettem. De olyan világot ismertem meg ezáltal, olyan egyébként elviselhetetlen emberi összefüggéseket és függéseket, amelyekről méltán gondolhattam: elegendő tapasztalat egy egész életre, ha...

Ha újra apa leszek, akinek újra, ezúttal már harmadszorra is szembe kell majd néznie gyermekei serdülő korának kihívásaival. Mit nekem, de zordon Kárpátoknak...? Mit nekem, serdülőkor?! Gyere, ha tudsz.

És jött. Megérkezett a 2000-es évek első évtizedében született 5 gyermekem életében is a serdülőkor, első jelei, majd kifejlődése. Szerencsére csak egyenként, lépésről lépésre, egymás után. A többségé még csak most jön e percben, vagy évekkel később. Ketten azonban – Előd és Botond – már itt vannak, s Emese is mutatja az élet új jeleit. Hogy mit nekem, te zordon kárpitosnak...? És hogy én felkészültem már erre, hatalmas előzetes tapasztalataim miatt jobban, mint bárki más? Nevetséges. Kezdő figura vagyok ismét, esendő felnőtt, járatlan óvodás, akit percenként ér meglepetés. Mindig felteszem magamnak a kérdést, ezúttal már a harmadik gyermek-hadsereg felnevelése láttán: alkalmas vagyok én egyáltalán a serdülőkor megértésére? Értem én e változás komplex, kiismerhetetlen jelentőségét? Vagy merev vagyok, saját gyermekkoromtól kezdődően ki- és felépített dogmák rabja? Diktátor apaként, aki a saját igazát véli érvényesnek felcseperedő gyerekeit illetően is, feledve, hogy ők szuverén egyének, és az apai – általam jól ismert – vér mellett anyai is csorog ereikben, s azok csorgási sebességét és sejtösszűrőségét egyáltalán nem ismerem, főleg, ha azok átláthatatlan módon keveredtek az enyémmel a gyerekekben, ott valami teljesen mást létrehozva.

Van egyáltalán apai igazság a serdülőkor alatt és után, ami érvényes a gyerek számára? Maradt valami a boldog kisgyerek korból, amikor a levegőben lóbáltam őket fejjel lefelé, és nagyokat visítotztak (40 éven keresztül ez volt az egyik kedvenc

foglalkozásunk minden gyerekkel)? Meg lehet még simogatni 190 centiméter magasság fölött hordott fejüket, vagy ez olyan nagyon ciki, apa, és nyilvánosság, mások előtt pedig aztán végképp ne... Jó, ez soha nem hangzott el, ezt már csak az én kezdődő komplexusom fűzi hozzá riadtan. S ha nincs apai igazság, mi van helyette? Egy gyerek zavaros, alakuló, kipróbálatlan, sok mindenki más által is alakított, reklámbombák által szétdúlt, internetnyomorban szétcseszett világa és igaza az új érvény? Az a kotyvalék, ami szemmel láthatóan visszaveti eddigi személyiségét.

-Mi van, apa? Szemmel láthatóan...? De hát nem is látsz jól! Sőt, te is tudod, én is tudom, az orvos is tudja, hogy rosszul látsz. Akkor hogyan is legyen ez a mondat az igazsággal? Rossz szemmel jól láthatóan? Vagy szemmel rosszul láthatóan? Na cscsaa.

Rettenetes...

... kibírni, látni és elszenvedni, ahogyan felnövő gyermekeink átnőnek rajtunk, biztos jeleként annak, hogy hamarosan elhagynak majd bennünket. Méretükben is, fiaink felülről néznek le ránk. Főleg azonban viselkedésükben, Az interneten bolyongásuk, a vélt másik világ megtalálása, az ott töltött és elpazarolt rengeteg idő az újabb jelenség, amelynek révén tényleg elrabolják őket tőlünk idegen kezek, szívek, érdekek. A „világháló” behálózza őket, mint mocskos kerítők az ártatlan lányokat.

Ám másrészt így volt ez mindig, most csupán durvább, gyorsabb, feltűnőbb és természetellenesebb. A sihederkorból kilépő gyerekeink nem hagynak kétséget az iránt, hogy most az ő világuk következik nekik. Ha csak erről volna szó, érteném. Mert az érettségi időszaka, maga a szó a magyar nyelvben a lehető legpontosabban fejezi ki, mi történik: megértek. Nem csupán jogi értelemben, hanem testi, fizikai, szellemi, és lassacskán majd erkölcsi értelemben is – ez utóbbit hátráltatja, hogy korunkban egyre jobban kitolódik időben a felelősségtudat: a felelősség nyílt és offenzív vállalása. Az az érzés, hogy tudom, tettem mivel jár, ismerem a konzekvenciák értelmét. De nem ismerik, ez csak sokkal később alakul ki. Személyes tapasztalataim szerint gyerekeink akkortájt válnak, válhatnak egyáltalán felelős felnőtté, amikor megházasodtak, útban van vagy már megszületett gyermekük, s feleségükkel, férjükkel közösen alakul ki felnőtt, saját és utódaik életéért minden felelősséget eleve átérző és azt vállaló személyiségük. Ennek egyik feltétele, hogy maguk és családjuk fenntartásáért, biztos jövőjéért egy ideje már jövedelemszerző munkát végeznek, megtalálták a pénzügyi forrást.

A baj abból származik, hogy szájuk, kifejezőmódjuk, megnyilvánulásuk már jóval korábban, tinédzserkorukban ezt akarja mutatni: ők már felnőttek, majd megmondják ők – mert tudják -, hol lakik a jóisten. A gyerekkorukból őket kísérő természetes felelőtlenség és a majdani felnőttkor előre vetített önállóságának e tobzódó, hangulatában vad és csapongó kifejezése alig elviselhető terhet jelent a szülők számára. Feltéve, ha tényleg aggódó, körültekintő szülők, nem pedig érdektele díszletek. Az elszakadás borzalmas.

A legtöbb szülő így éli meg. Egy okos ismerősöm teljesen kikészült a korban egymást követő gyermekeitől érkező újabb és újabb sértéshullámoktól. Nem tudta elviselni a gyors változást, mert állandóan el kellett szenvednie a korábbi állapotok felrúgását: a szép korszakot, amikor még körülötte forgott minden, ő mondta meg, mi mennyi. Most viszont már egyetlen szava sem számít. A sok sírás és kétségbeesés, az önvádaskodás után – hogy tudniillik biztosan ő rontott el mindent, mert nyilván rossz apa – végül kigyötörte magából a felismerést, talán magát az igazságot. Úgy gondolja, hogy e brutális hangulat- és tiszteletlenség-változást nem a gyerek szüli, hanem maga a mindent elrendező Élet. Úgy alakítja a családi, szülő és gyerek közötti vitákat, viszályokat, hogy előbb-utóbb mindkét oldal úgy érezze: na, ebből

aztán elegendő van. Elég volt! És ezzel megkönnyíti a törvénytörő el- és leválást. Menj, menj csak, végre! S megyek, rohanok, el innen! S találkozok a két fájdalmas hang és érdek: a gyerekeknek önálló életre van szükségük felnőttek korára, s ha ezt valamiért nem érik el, marad a mára divatosná váló „mama-hotel” hazug biztonsága és kényelme. Mint a viasz, belemerednek egymásba. És újabb, még kevésbé feloldható életszakaszban cipelik tovább terhüket, a káros összezárást két eltérő korú és rendeltetésű generáció között: a szülőknek végre magukhoz kellene térniük két évtizedes áldozat után, a gyerekeknek pedig az életre felkészülten vállalni minden eddig ismeretlen megpróbáltatást. Végül soron önmagukat.

És persze számos más oka is lehet ennek az egyberagadásnak. Szörnyű nehéz ma lakáshoz, lakhatáshoz jutni. Nem úgy van, mint régen vidéken: hozzáépítünk saját kézzel egy-egy szobát a házhoz. Aki így él ma is, talán igazán szerencsésnek mondhatja magát, a természetes élet kiválasztottjának. De ez keveseknek adatik meg, mozgékony a világ, mobilitást kíván, s nem fecskeszés-tapasztást. Sajnos... Sok esetben a család semmiképpen sem bírja el a szétválást. Szükség van a csekély pénzügyi erőforrások elosztására, hogy legalább kenyérre, létre teljen mindenkinek. Másoknál viszont súlyos egészségügyi problémák, hátrányok, megoldhatatlan helyzetek követelik meg az időn túli együttélést.

Pedig ha lehet, menni kell. Sírások, kéztörölések közepette a szülők részéről, vidáman farka-felvágva a büszkén, kevélyen ellépegető gyerek részéről.

Nekem személy szerint van receptem e bűra, de nem ajánlhatom könnyű szívvel mindenkinek. Negyven éven át folyamatosan, kisebb-nagyobb szünetekkel születtek gyermekeim. Ha legutóbbi családteremtésemre gondolok, itt egyértelmű a recept: szülessen minden két évben egy gyermeked, akár egy, másfél évtizeden keresztül, s akkor nincs nagy baj... míg közülük a legidősebb kőkemény kamasz-viselkedéssel keserít, aközben mosolyogva megsimogatod egy-, három-, öt- vagy tízéves gyereked hátát kifejező buksiját. Mindig jut egy újabb gyengédség ellenszernek arra, hogy éppen lesza...rának... Most persze vihogok... És ha ez nem volna elég, közben jókat értekezel 49 éves lányoddal a gyereknevelés nehézségeiről. Ő most kerül bajba... ugyanabba... a kislánnyal, aki ugyan csak 12 éves, de kiskamaszként kezd megtagadni minden addigi gyakorlatot, s egyébként is termete folytán éppen kezd felülről lenézni az anyjára. Ismerős ügy, tudok tanácsot adni, lányom... egyébként ne izgulj, minden változatlan: 30-35 évvel ezelőtt átértük egymással ugyanezen véres problémákat. Az élet jó tanító, beszéljess vele néha.

Nincs hát semmi baj, ha okosak vagyunk. Legyen minden két évben egy új kicsi gyermeked, s bár egyszer majd ő is lesz kibíratatlan kamasz lesz, mire odáig eljutsz, mindig felfénylik körülötted más gyermeki kedvesség, s mire tényleg meggyűlik vele is a bajod, már örülsz zsigerből, mert tudod, hogy végre vége lesz: hamarosan elmegy ő is. És akkor más csak a könnyedség marad: könnyezel egész életedben, hogy nincsenek ott veled. Bár jönne még egy bántó kamasz szó, most így utólag tudnád, hogy részéről csak vicc volt az egész, ugratás, amit te zokon vettél, pedig

minden bántónak érzett szavával ragaszkodását fejezte ki. Nem ragacs akart lenni, hanem ragaszkodni akart, és ez bizony elementáris különbség. És látod majd az üres szobában, hogy életed akkor volt igazán tűzben égő és lendületes, amikor felnövő, kamasz gyerekeid próbára tették minden tudásodat és türelmedet. Megvolt ennek is a maga isteni elrendeltetése: nehogy eltunyuljál már a nagy buta, méla nyugalomban, fater. Szedd össze magadat öreg, ha velem beszélsz...! Milyen szép idők is ezek. Az örök frissesség forrása. Ha nem őrülsz bele idő előtt. De aki idő előtt beleöszül, annak minek a haj?!

A Hobbi

2019 karácsonya előtt közvetlenül felkeresett a Britishmedia nevű nagy lexikon szerkesztője életrajz-interjút készíteni. A végén megkérdezte, mi a hobbi. Amikor válaszoltam, megállt a toll a kezében, nem tudta, leírja-e.

A gyerek-kacaj. Az a hobbi. Így szólt a válasz, amely, mikor meghallottam, engem is meglepett. De megerősítettem. Mert tökéletesen eltaláltam. Nincs semmi, ami annyira fontos volna, mint ez a jelképesnek választott, önkéntesen kibuggyant szó: az önfeledt, feltörő, életerőről tanúskodó kacagás.

Megszámlálhatatlanban volt és van részem. A mi felnőtt tudatunk nem képes beilleszkedni abba a síkba, amelyikben az övék él, mozog. Ezért olyan érdekes és váratlan minden boldog gyerek-kacaj. Egy másik világot tár fel, amelyben könnyen elérhető, magától születik a boldogság, nincsenek rajta a gond redőnyei, az előre kalkulált jövő bizonytalanságai, a múlt tényeiből eredő szorongások. Egyszerűen felderül, mint a szivárvány: a semmiből a legtökéletesebb.

-És még mi?- kérdezte a szerkesztőnő, mert nem akarta elhinni, hogy beérem ennyivel.

-A jövőtervezés. Az a fő erősségem. Látni előre a következő öt, tíz, tizenöt év fő csomópontjait.

-Az lehetetlen – mondta ő. – Nekem is három gyerekem van, és naponta rögtönözni kell. Sokszor azt sem tudom, miért, melyik irányba, egyszerűen rákényszerülök.

-Ennyi gyerek mellett fő törvények szerint kell élni, s ez nekem egész életemben jól ment. Ha van miért, kiért. Nem bízhatom a sorsukat véletlenekre, mert abban az esetben kivédhetetlen helyzetek keletkezhetnek. És akkor mit mondok? Bocs? Másrészt gyerekek lévén, alakuló, fejlődő személyiségüknek is szüksége van biztos támpontokra. A kivehető, követhető, megbízható szülői viselkedésre. Tudniuk, érezniük kell, hogy merre megyünk együtt, és odaérünk-e így. Magabiztosságot kölcsönöz. A bizonyosság pedig a természetes jókedv, a derűs ember – gyerek – személyiségének alapja. Engem pedig fegyelmez, kikerülhetetlen módon. Hiszen megígértem, kilátásba helyeztem valamit, főként a bejárható életnek azt a szakaszát, amikor még rám szorulnak. Nem hagyhatom cserben őket. Mert védtelenek. A legnagyobb erkölcsi nevelőiskola a gyerekek iránti szülői viselkedés. Megtart annak, ami szeretnénk lenni. Mert ha megszegjük szavunkat feléjük, akkor félig-meddig árulók is vagyunk.

-Ennyi kis gyerekkel mindent betartani? És időben is harmonizálni? Lehetetlennek tűnik.

-Éppen, hogy lehetséges. Csakis így az. Ha improvizálgatnám az életet, rendetlenséget teremtenék körülöttük. Ha azonban világos, hogy merre tartunk együtt, és a cél, az irány és a hozzá vezető út nem változik, akkor minden természetes. Én soha nem vagyok időzavarban, sőt, mindenre rengeteg időm van, mert szinte semmihez sem kell plusz idő. Nézem derűsen, ahogyan minden és mindenki megy a maga

útján. Ami egyirányú és ismert. Szoktam panaszkodni nekik serdülő koruk nehezen elviselhető jellege, modora miatt. De valójában boldogan figyelem e változásukat. Mert látom az irányát. Függetlenné válni. Úgysem az senki sem, aki megismerte az összetartozás örömét. Szabad lehet, de független nem. Ez a család lényege. Ebben tér el egy ország állapotától. Egy ország szabad sem lehet. Az illúzió.

-Ez elég keserűen hangzik.

-A családban lehet teremteni harmóniát néhány ember között, akiket vérségi, genetikai kapcsolatok, sűrűn együtt élt élet, közös minták és érdekek kapcsolnak össze. Olyan bizalom, amely megengedi, sőt akarja, hogy mindenki szabad legyen, ha elérte azt a kort, érettséget, Minél szabadabb. De nem lesz független. Ugyanaz a vér, szokás, szeretet kapcsolja össze őket, és ha dönteni kellene, hogy elhagyják-e egymást valami más érdekért, hogy kiválnak-e végképpen a családjukból a függetlenség mámorában, akkor kiderülne, hogy bármit mondanának is, soha el nem hagynák e köteléket: a világ legerősebb kapcsolódását. Kevésbé sikeres családok szétrobbanhatnak – egy időre. De mindig lesz rendező elv, eszme, érzés, tudat alatti parancs, ami vészhelyzetben egymás mellé sodorja őket. Tudom, számos ellenpélda sorolható fel. Én az én képemről beszélek, arról, amiben hiszek, amit tudok, és ami szerint élek. És így azt is kimondhatom: nem félek a haláltól. Megtettem, amit tettem, magam után hagytam az életet. Semmilyen fajtájától nem félek. Ha olyan abszurd helyzet támadna, hogy a kivégző osztag előtt kiválthatnám magammal a gyerekeimet, boldogan és büszkén állnék oda helyette. Ha békés idős kort enged meg az élet, lassú, harmonikus távozással, akkor úgy tekintenék erre, hogy megérdemeltam a sorstól, megszolgáltam, és ő e békével fizetett ki. S ha váratlanul, pillanatok alatt érne véget életem, akkor sem okoznék fennakadást: elrendeztem mindent előre. Pontosan folytatható lenne az élet nélkülem, ugyanúgy. A lényegét tekintve pedig ott csordogálok ereikben, ott élek tudatukban minden fontos tulajdonságommal, külön-külön is bennük, együttesen pedig sokszoros bőséggel. Vagyis felfogásom szerint én vagyok a világ egyik leggazdagabb embere. Soha nem beszélünk erről a feleségemmel, a kicsik édesanyjával, de tudom: minden szó ezek közül elhangozhatott volna tőle is. E téren ugyanaz a lélek vagyunk, akárhány más különbség is van közöttünk (egyébként szerencsére, mert e sok szín is része az élet örömeinek: a kiegészítés a teljesség felé).

Amikor családivá tettem a honvédséget, de legalább is a cégét

2011-ben kirúgtak a Honvédelmi Minisztérium komuunikációs cégének igazgatói cégéből, és mint kiderült, mindenhol, totálisan, a hazugságok és becsapások, valamint a hatalmi gőg teljes arzenáljával. Simicska Lajos birodalma vezényelte, a honvédelmi miniszter Hende Csaba szolga végrehajtotta. A megelőző és utólagos folyamatokban a kést végig belém vágta a balliberális internetes sajtó is – Simicska jobboldalját kiegészítve -, élükön az index.hu nevű gátlástalan bandával. Erről ennyit, a többi bőven megírtam itt: Gubcsi Lajos: Hazudj, s a bíró is megsegít – Jusgladii. Egy karaktergyilkosság története, <http://mek.oszk.hu/10400/10408/>, mivel ez a kirúgás anyagi következményeivel teljesen felforgatta családom egzisztenciális jövőjére vonatkozó elképzeléseimet, Megfosztott – maig – a biztos jövedelemszerzéstől, ezek ilyenek.

A fő és megfoghatatlan index-duma végig az volt, hogy családi céggé változtattam az általam vezetett Zrínyi Média nevű céget. Vagyis a családom érdekébe állítottam. Ennél gyalázatosabb szemétséget más nem találhat ki, a gyökérteleneknek sikerült. Éppen az ellenkezője igaz, de hagyjuk, Mert itt most műfaji újdonság következik. Amikor a fenti könyvet elkezdtem írni, és igen szépen haladtam vele, 2012 elején Előd fogta a „tollát”, és a számítógépbe írta az alábbiakat, megmutatva, hogy ha az ember – ő – tudja, mi az igazság, akkor kis gyermekként is biztos a kezében a szarkazmus, az ironia, a gúny. Gondolatainak megfogalmazásában természetesen stílusosan közreműködtem. A primitív ellenség talán meg sem értette, túl van a szintjükön. Idézem a könyv 196-197. oldalát.

„Puccs a G. Maffiánál!

G. Előd kiskorú (9+1/2 éves) jelenti az internetes oldalnak, szó szerint és személyesen nekik szánva:

Apánk fölöslegessé vált. Tévhitét kelt. Kürtöli a nagyvilágba. Azt a benyomást kelti, mintha ő irányította volna a HM Zrínyi Kft.-ét. Ahogyan írja, „súgott nekünk, a családnak”. Erre módja sem volt! Amikor az első és egyetlen látogatást Botonddal és Emesével végrehajtottuk a Zrínyinél, mindenre felkészültünk. Tehettük. Nem is sejtette, hogy az általa hazahozott katonai folyóiratokból, könyvekből felkészültünk a tennivalókra. Etelét (4+1/6 éves) kiiktattuk, mert ő felbukkant az Attila szoboravatáson készült videofelvétel bal alsó sarkában, és ezzel bírósági tárgyaláson is felfedte, kompromittálta magát, bizonyítván a Zrínyiben végrehajtott családi vállalkozás bűnét. Őt leleplezték, diszkvalifikálva. Az önkéntes katonai felderítést dicséret illeti. Emesét (5+3/4) bevettük, bár – mivel még nem volt ötéves, és veszünkre ő lány – végül mégis kihagytuk. Vele pancsi-puccs lett volna az egész. De ő mégis jött. Ilyen.

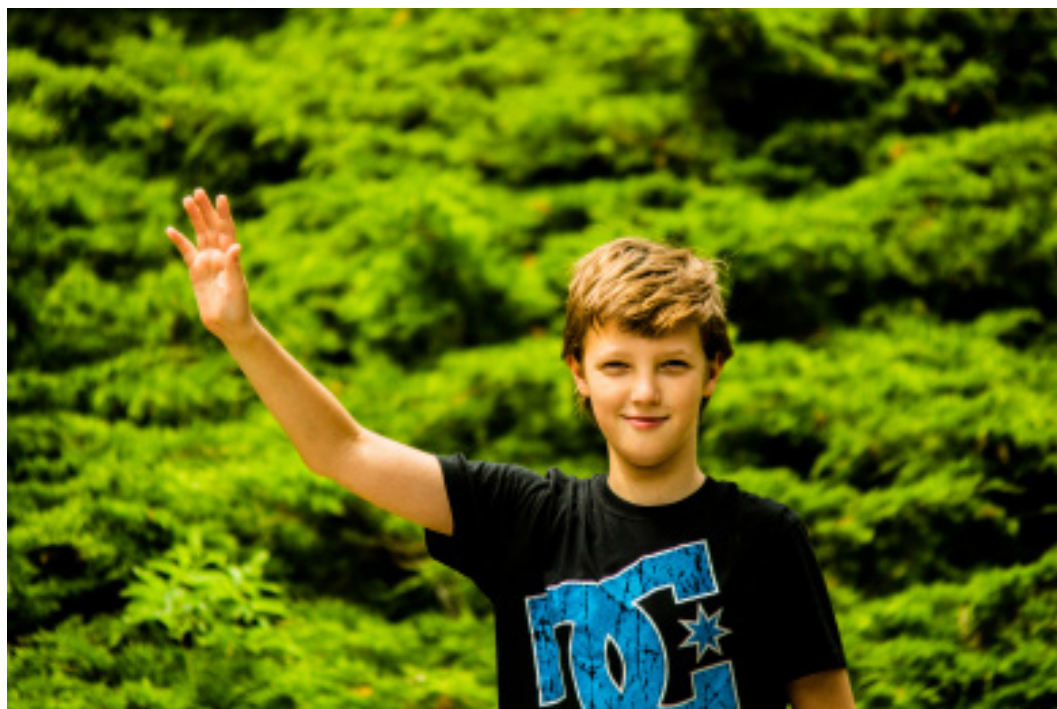
Lél ugyan már aktív, gögicsél (0+5/6 éves), a puccs idején azonban még egybefolyt édesanyjával, teher volt tehát, érdemben semmit sem tudott segíteni a Zrínyi családi vállalkozássá emelésében. Amikor apánk bevitt bennünket a Zrínyi irodájába,

beültünk a székébe. Azt hitte, viccelünk. Botondra (7+5/6) hárult a végrehajtás, én irányítottam. Botond közölte apánkkal, hogy ki van rúgva. Apánk valami őt felhatalmazó, 5 évre szóló tulajdonosi munkaszerződésre hivatkozott, de megértettük vele, hogy átvettük a tulajdonosi jogokat is. Apánk ezt kénytelen volt elfogadni, mert én is megerősíttem. Amikor megláttam könnyes arcát – nem tudom, mitől volt ki annyira?! –, megesett rajta a szívem, és felajánlottam neki a portaszolgálaton egy éjszakai beosztást. Mivel ezt ekkor már tartalékos katonák látták el, boldogan elfogadta, mert egész életében katona akart lenni, de soha nem hívták be, még tartalékosnak sem. Azóta vidáman integet, amikor bemegyünk a céghez. Most egy kicsit átadtuk a széket valami ismeretlen igazgatónak..., mert úgy láttuk, hogy neki nincs saját családi cége... Ebben ugyan tévedtünk, mert több is van. Sebaj. Addig is elvittük haza a cég 8 autóját, két videostúdióját, és teljes készpénzállományát. Nem hiába kerestünk annyit a cégnek, amit kerestünk megtaláltuk, lelőttük, hazavittük, megfőztük, mind’ megettük.

2012. jan. 27.

Ui.: Ma, péntek este e cikk megírása után azt láttam, hogy Botond öcsém nagyon szomorú. Megkérdeztem az okát. Fátyolos szemekkel azt válaszolta, hogy ő még viccből se akarja „apát kirúgni a Zrínyiből”. Ezen annyira meghatódtam, hogy retrospektív módon lefűjtam az egész akciót. Nekem Botond boldogsága mindennél fontosabb. A fenti történetet érvénytelennek nyilvánítom,

G. Előd.

Brutális barom

Elhajtunk véletlenül a Varázskert óvoda mellett. Ide járt minden gyermekem. Mikor a legkisebb is befejezte, véletlenül nagy évfordulós ünnepet tartott az óvoda. Az önkormányzat dísztermében a szónok kiemelte, hogy voltak kiemelkedő dolgok ezekben az évtizedekben, van olyan család, amelynek gyermekei 11 éven keresztül megszakítás nélkül jártak ide, egyidőben és ugyanabban a csoportban – a Katicában – egyszerre általában többen is, s volt olyan pillanat, amikor egyszerre hárman. Elismerően bólogattam. Később szólt az intézmény vezetője, hogy ugye tudom, rólunk volt szó. Persze, mindig is tudtam.

-Ez volt a legszebb, ide jární, gyerekek, nem? Csodálatos gyerekkorotok volt itt. Mikor Lél is befejezte, akkor az autóval utoljára elhajtottunk az óvoda előtt, és együtt kiabáltuk ki a levegőbe: Köszönjük, óvoda. Az óvónénik hálásan integettek vissza.

A gyerekek kezdték mesélni az élményeiket, nevetve. Etele halk maradt. Egy szót se szólt.

-Kisfiam, neked így utólag nem volt jó?

-De, nekem is. De nekem van nagyon rossz élményem is, és mindig az jön elő, ha az óvoda kapuja elé érünk, így volt ez az előbb is. – Elhallgatott, nem akart beszélni valamiről. Unszolásomra aztán halkan megszólalt.

-Amikor leütött téged az az ember.

Nem kellett gondolkodnom, mire utal. Nekem is gyakran eszembe jut, ha elhajtok ott. De hogy egy kis srácnak, aki akkor 5 éves volt, most, 6-7 évvel később ez, éppen ez villanjon be, nagyon megdöbbenett. Annak idején féltem, hogy ez így lesz majd, de soha többé nem került szóba, azt hittem, hogy régen elfelejtette.

-De aztán a többi gyerekekkel ezt játszottuk el. Kint az udvaron egy játék taligába bedobtunk egy kopott plüss babát, és hátra vittük a szemétdombra. Nem is én, hanem a többi gyerek kilökte a taligából, megtaposta, rugdosta, és azt kiabálták, hogy csúnya piszkos bácsi, te bántottad Etele apukáját? Na, itt van neked. – Etele elhallgatott. Tényleg fájt neki, jobban, mint valaha is gondoltam. A többi gyermekem csak pici részleteiben ismerte az ügyet, az autóban, majd otthon részletesen el kellett mesélnem nekik, mi is történt. Mocskos sztori, e könyvben is kétszer meggondoltam, visszaidézzem-e. Etelének állítok emléket. Drága fiam, nem gondoltam, hogy ilyen erősen megmarad benned, és hogy ennyire félted, szereted apádat. Kihevertem már régen, s látom, hogy te soha nem fogod.

Regényt írhatnék abból a tíz percből, legalább kisregényt, s most itt rövidre is fogom: mert hátha tényleg meg akarom írni egyszer. Éles tükör lenne a közmorálról, az erőszakról, a pénzért mindent elkenő ügyvédi világról, az ügyészi tohonya szarakodásról, egyáltalán arról, hogy üss meg nyugodtan bárkit és fogadj egy ügyvédet, és menj haza nyugodtan...

6-7 éve történt. Reggel szokás szerint kiszállt három nagyobb gyermekem az iskolá

nál, a pici kétévesen még otthon maradt, Etelét vittem tovább az óvodába. Napi rutin, másodpercnyi pontossággal ismétlődik minden reggel, ezen a nyirkos, csúszós őszi reggelen is. Indexelek, indulok tovább. Ez szűk utca, ráadásul nagy buszokkal terhelt. Hamarosan, éppen a buszmegálló után gyalogos zebra. Megállok, Valaki türelmetlenül rám tülköl hátulról. Teszek rá, visszaintek belülről, hogy nem látja...? Aztán csordogálok tovább. Hol jobbról, hol balról teljesen rám hajt ez a valaki, erőszakosan előzni kíván. Megőrült? Ez itt lehetetlen, akkor tudna, ha én valahol félreállnék a parkoló autók közé, ha volna hely. De miért tenném? Tülköl, nyomul. Végre elérünk az első utcatorkolathoz, ott is rajtam van, de itt már el tudnám engedni, meg is próbálja, de jobbról éppen kihajt elénk valaki, a mögötte álló rendőrautó még rá is tülköl figyelmeztetően, tényleg elég veszélyes volt a helyzet, mert a mögöttem tolakodó éppen akkor újra előzni akart. Végül nem tudott, majdnem összeesattantak, de a nyomulós nyomorult az utolsó pillanatban visszafékezett.

Elkezdtem figyelmen kívül hagyni, mit csinál, éreztem, hogy bőven elég lesz, ha figyelni tudok a reggeli csúcsforgalomra. Aztán a következő felüljárón, záróvonal átlépésével hirtelen feltűnik mellettem a tolakodó kísértés. Előz a barom. Aztán mégse, nem fér el a szembejövő forgalom miatt, a legutolsó pillanatban fékeznie kell, megpördül, majdnem nekem vágódik, a többiek kikerülnek, megússza. Már ideges vagyok, bajba kerültünk. Kicsit visszafogom a tempót, kezdem magamat feszültnek érezni. Ki lehet ez a barom, aki engem üldöz a reggeli csúcsban? Néhány tempó után újra feltűnik a bal oldalamon a kocsija, ismét előz, előzne, befejezni lehetetlen a szemközti miatt, megint elveszíti az uralmát a kocsija fölött, ócska gumijai lehetnek, pördül, s ugyanúgy életveszélyes szituációt teremt mindenki számára, mint 10-20 másodperce. A záróvonal fogalmát nem ismeri. Egyszer elém kerül, hirtelen elém fékez, ki tudom kerülni, mert leblokkol, hajtok tovább. Később olyan szakasz jön, ami szaggatott, előzhet, teszi is, a következő, messziről látható zebra előtt lefékezek, és ott közvetlenül elém vágódik, csaknem belém fékez. Állunk. Kitépi az ajtót, az enyémhez rohan, rángatná, én húzom vissza. Az ablakot kicsit leengedem, hallom, hogy összefüggéstelenül ordít. Lila a feje, undorodom tőle, de azért félek is. Ha elég nagy volna a rés, beütne, tutti. Kisfiam kezd szipogni hátul, fél. Mire visszamászik a kocsijába, ismét megelőzőm, gondolom, vége a sztorinak, a csúcsforgalom miatt egyébként sem tehetem meg, hogy vele foglalkozzak a tükörben.

Hosszabb szakaszok, úttorkolatok jönnek, lámpák, kanyarok, végül hosszú percek után az óvoda elé érek... eszméletlen csikorgással valaki éppen elém befékez. Kiszállok, látom már, ki a vendégem, megérkezett. Ő is kiszáll, felém lép, az arca eltorzul, érthetetlen káromkodással áll előttem. Rezdületlen szemmel, szótlanul nézek bele az arcába. Ez az, amit az ilyenek nem tudnak elviselni. Váratlanul és nagyon gyakorlottan ököllel az arcomba csap, közvetlenül a halántékom és a szemem sarokpontjában. Megrogyok, azt hiszem, le a földre is. Csak az mentett meg a zuhanástól, hogy hátrafelé esve belekapaszkodtam valamelyest az autó antennájába, letörtem ugyan, de lelassított. A szemüvegem törötten az autó alá esett, azt is

érte az ütés, talán annak szára is felfogott valamit.

Mintha mi sem történt volna, felállok, kinyitom a hátsó ajtót, bent reszkető szájjal a kis, ötéves fiam, felkarolom a vállamra, gyere kicsim, bemegyünk. Félve bújik hozzám, végig átkarol. Az állat jön utánunk. Erre nem számított. Hogy egyszerűen szó nélkül ott hagyom. Kénytelen voltam. Ezt diktálta a parancsnok, a méltóság, és a gyávaság is: egy ilyen tagbaszakadt baromnál hogyan egyenlítsem ki a számlát. Csupa csont, izom, durva, buta arcvonások.

-Tényleg nem mertél visszaütni, apa? – szól közbe most Botond.

-Így van, kisfiam. Én nem tudok verekedni. Szerettem volna péppé verni a fejét, de én képtelen lennék megütni, arcon vágni valakit. Ez hátrány, tudom, bocsássátok meg – nyöszörgöm mosolyogva. S folytatom.

-Jött utánam végig az óvoda udvarán és szitkozódott. Pechemre éppen akkor nem jött egyetlen szülő, gyerek se, hogy látták volna. Mire az óvodaterem ajtajához értem, megnyugodtam, mert biztos voltam benne, hogy oda már nem mer belépni. Tévedtem, bejött utánam és mondta, mondta, ne kérdezd, mit, nem tudom, a szitkait. Megkértem az óvoda vezetőjét, hogy utasítsa ki innen azonnal, azt hiszem, ő is félt ettől a soha nem látott jelenségtől, igen bátoratlan kísérletet tett. Kértem, hogy hívják ki a rendőrséget. Közben kiderült, hogy nem hoztam magammal a személyit. Kocsiba vágtam magamat, hazamentem érte, vissza az óvodába....

-Jönnek már a rendőrök?

-Nem, nem hívtuk, mert már elment közben az ember.

-És emiatt nem hívták? Kérem, azonnal jelentse be, ide az óvodába, az önök területére ő nem léphetett volna be, főleg nem ezzel a magatartással.- Az óvónő megértette, tárcsázott, a rendőrök nagyon gyorsan kint voltak.

-Maga vérzik. Az ütéstől van? – kérdezte a rendőr. Addig nem tudtam, hogy vérzek, csak azt láttam, hogy nehezebben látok, mert a szemüvegem a kocsi alatt a porban használhatatlan. Megtapogattam magamat, láttam a kezemen a vérnyomokat, a tükrökben is megnéztem, addigra feldagadt.

-Maga volt az, akinek a seggébe akart nyomulni az az autó a Tóth József utcai elágazásnál? Láttuk. – A rendőr világossá tette, hogy ők már akkor érzékelték valamit, amikor – mint említettem – elhaladtunk az utca torkolatánál, és majdnem baj történt a tolakodó előzési kísérlet miatt. Aztán a rendőrök írogattak valamit, talán telefonáltak is, elmentek.

-Tegyen feljelentést, mondták még. És menjen be a rendelőbe vagy a kórházba sebészetre, szemészetre röntgenre, nagyon rossz helyen kapta az ütést.

-Én nem teszek feljelentést – mondtam, és nagyon meglepett a rendőrök körültekintő, kulturált viselkedése. -Nem vagyok feljelentő típus. De kérem önöket nagyon, hogy tegyék meg önök, hivatalból, hiszen látták, tudnak róla most már, talán meg is kell tenniük. – Meg is tették, engem kihallgattak, az illetőt megtalálták, az ügy elindult a maga útján.

-Innen rövidre fogom, gyerekek, mert a többi már jogi ügy, ügyse értenétek, A lé-

nyeg, hogy a barom ellen két bűnügyben is elindult a nyomozás, eljárás, részben, mert az anyagi kár meghaladta az ötvenezer forintot és ez már bűnügy, részben a nyilvánvalóan durva garázdaság miatt. Én az eljárásban nem hivatkoztam arra, hogy a két rendőr már előzőleg is látta a tolakodást és erőszakos közlekedést a Tóth József utcánál, egyszerűen mert nem akartam, hogy az egész ügyről nem tehető két rendőrnek is részt kelljen vennie tanúként az ügyben. A rendőrség kiválóan dolgozott. Ezzel nincs gond. Baromarcú, mikor látta, hogy elég nagy gáz lesz ebből számára, utólag ügyvédet fogadott, és az kimosta mindenből.

-Ne mondd már, apa, hiszen minden világos volt, nem?

.Igen, de nem. Az ügyvédek pénzért dolgoznak. Bevetnek mindent. Egyéb mocskos kis ügyvédi szemétségeit nem említem, túl bonyolult. Megkaphatta a maga járandóságát. Elintézte, hogy olyan szakértői véleményt hozzanak, amely az okozott, körülbelül százezer forintos kárt papíron levitte ötvenezer alá, így nem büntény, menjek polgárjogi bírósághoz pereskedni, ha akarok.

-És te nem akartál?

-De nem ám? Szabadulni akartam az ügytől, így is eltartott vagy három évig a végérvényes ítélet a semmiről. A garázdaság ügyében ugyanis az történt, hogy igen, mindez megtörtént, tényleg durva garázdaság, de ez az ember jó ember, még nem volt büntetve, így az ügyészség úgy döntött, hogy két évre felfüggeszti az eljárást, és bizony, ha közben majd véletlenül rossz ember lesz, akkor újra előveszik.

-És te belenyugodtál?

-Fellebbeztem, de akkor is azt mondták, hogy igazam van, de nem tudtam prezenálni semmilyen új szempontot, és hát ez a jó ember nem jó ember ugyan, de azért jó ember, védeni kell a jogait, meg a nem tudom, mit. Abbahagytam, régen volt. Ilyen az ország. Joga.

-Te miért nem fogadtál ügyvédet? Hasonló szemétségre a tied is vállalkozott volna.

-Nehéz ezt elmagyarázni, gyerekek. Én úgy vagyok vele, hogy ha tudod, hogy igazad van, akkor nem kell ügyvéd. Elismerem, tévedtem. E téren sokadszor.

-Figyelj apa – szötte a szálat már otthon Előd -, lehet, hogy a százezres kárra azt mondták, hogy csak negyvennyolcezer, de az is pénz. Miért nem dolgoztál érte jogilag?

-Van egy szint, mikor undort kapsz és elhárítod magadtól az egészet. Ez is ilyen. Az a bifokális szemüveg több, mint hetvenezerbe került. Az ügyvéd szakértője aprólékos piti szarakodással kimutatta, hogy hány helyen látszik már, hogy használt. Ezért csak huszonnégyezer a kár. Igen. De azt kellett volna mondania, hogy most, x évvel később nyolcvanötezerbe kerül az új, amit meg kell csináltatni. Nem mehetek oda az optikushoz, hogy készítsen nekem huszonnégyért. Az antenna letört szára tényleg lehet, hogy nem negyvenezer, csak húsz, De nem lehet antenna szarát kapni, ha motoros antennád van, ki kell cserélni az egészet, főleg, mert a motor is leégett, mikor megpróbáltuk kinyitni a letört csonkot. Ti is tudjátok, azóta, 6-7 éve nincs működő antennánk, csak a csonk áll ki. Éppen most kaptam a rendőrségi

értésítést, hogy mivel nem mentem be a két bizonyítékért, azaz az antenna szárért és a széttört szemüvegért, megsemmisítették azokat. Ez kellett még ahhoz, hogy az ügy végérvényesen lezáruljon.

-Nem válaszoltál még a polgárjogi kártérítésre. Miért nem kezdted el tehát?

-Nem akarom, hogy valaha személyesen is megtudd... Magyarországon egy ilyen per sok évig eltarthat. Tyúkper. Húzzák, belezik. Az ügyvédem többbe került volna. Ha pedig nem fogadok ügyvédet, ugyanúgy járok, mint a garázdaság-verés esetében. Hülyét csinál belőlem és az ügyből az ellenfél ügyvédje. Maradtam tehát az alapelvemnél: magam, egyedül, vagy sehogy se. Inkább elhánytam magamat befelé, mintsem, hogy bíróságra menjek és évekig idegesítsem magamat. Agyzsibbasztó. Így legalább régen elfelejtettem, s most már az akta is megszűnt a „bizonyítékok” megsemmisítésével.

-És te nem kaptál egyetlen fillért sem, a barom megúszta egyetlen fillér nélkül, valamint valójában nem is követett el semmit, tiszta, mint a...

-Igen, ilyen egy tiszta ember tiszta joga a tiszta magyar jogrendszerben. Kívánom, soha ne legyél a része.

A gyerekek csalódottak voltak. Én pedig nagyon megrendült így utólag, Etele szavai láttán, hogy a ragyogó óvodai emlékek helyett ez jutott eszébe. Soha nem gondoltam volna, hogy sokezer nagyszerű, színes óvodai élménye fölé tornyosul sötéten egy ütés apja halántékára, amit ő védtelenül és tehetetlenül néz végig a hátsó ülésen, beleértve azt is, ahogyan az apja feltápáskodik az autó mellől, ügyet sem vetve semmire, benyúl az autóba, felemeli, átöleli, magához szorítja karjában, és rendületlenül mennek befelé. Még most is fátyolos lett a hangja, mikor felidézte. Gondolom, baromarcún még majd behajtja tettét valahogyan a saját földi élete, vagy a földöntúli ura.

Egyébként tényleg gyáva voltam. Ezért mostam ki az egészet az agyamból. Most, hogy elmeséltem nekik, végleg.

MIG 29-cel repülni jó (lenne)

Víz alatt az élet...

Ellopják a gyerekeimet

Van azonban egy sötét erő, amely legyőzni kíván, és lehet, hogy meg is teszi.

Ha rajta múlik, már megtette, csak még vár a deklarálására.

Egy sötét, aljas, megfoghatatlan, alattomos, éhes, éhségében kielégíthetetlen mocskos szövetség.

Digitális pedofil.

Az ellenőrizhetetlen, okostelefonokra telepített internet. Átkozott legyen, aki feneketlen, kegyetlen profitéhségében maga alá gyűrte ezzel a gyerekeket, milliárdnyi védtelent, akik észre sem vették, hogy zombiképzőbe írták be őket ismeretlen erők. Ha megkaparnánk, ismerős erők. A pénzéhes kapzsiság oszlopai, a gyerekeket célba vevő hardver és szoftver, játék és app-fejlesztők.

Elvették tőlünk a gyerekeinknek azt a létét, akik voltak, mikor megszülettek és elkezdtek gögicsélni, felnőni. Magukhoz láncolták őket, és rájuk zárták az ajtókat, mint Jancsira a boszorkány. Be se tudunk tekinteni, ránézni, hogy mit tesznek ott velük. Ha nagyon akarnánk, erőszakkal fel-feltépnénk a kemence ajtaját, de nem tesszük, mert nem arra születtünk, hogy gyermekeink után leskelődjünk: s ha mégis megtennénk, mire odaérünk, már régen máshol vannak. Arra neveli őket a sötét hatalom, hogy elbújjanak előlünk, hogy titkokat gyártsanak és hazug dezinformációkat adjanak magukról – eltítkolt világuk védelmében. Soha szülőt még nem választottak el ennyire gyerekei társadalmától, sőt, maguktól a saját gyerekeitől, mint ez a primitív, aljas üzleti csel: elkapom a gyerekedet, és te futhatsz utána egész életedben, soha el nem éred. Addig is: FIZESS!

A gyerekek vérébe fecskendőkkkel öntött reklám, sejtjeikbe ültetett függőség, kiszolgáltatottság az ismeretlennek, és igen, gyerek, igen, pumpáld szüleidet, hogy neked ebből még több kell, mert neked ez jár: beléd van oltva.

S ha egyszer elkapták, ha felfűzték erre a csábító, ismeretlen világra, a járomból már nem szakíthatjuk ki őket. Viszi a barmok üteme. Nem tehet róla, áldozat, elkapták, nem is tudja. Hisz benne, élteti, ajnározza, ha kell, szüleivel szemben hisztérikusan megvédi, életének tartja, s mindent megtesz ÉRTE.

Kiért is? Van ott valaki, valami érdemleges? Történik ott valami tényleges? A „felhőben”? Meg kell mozdulni valamiért, tenni kell bármit is? Vagy csak csüggeni hülyén rajta. Élvezni az aktivitást, a beavatottságot a semmibe, mozdulatlanul, lebénított aggyal követve a játék utasításait, a bloggerek és vloggerek és juttyúberek barmait, akik annál élvezhetőbbnek tűnnek a gyerekek számára, minél többen kapaszkodnak rá az általuk hirdetett extrém kreténségekre. Harmadrangú influenszerek verbális és vizuális közönségessége a példa. Minél alacsonyabb a színvonaluk, annál többen értik meg őket – ezért lent vannak a kaka-szint alján. Így lesznek érthető sikeremberek milliók, akár egy milliárd gyerek számára.

S mi is történik közben? Mi az, ami TÖRTÉNIK, gyermekem? Nem az enyém, hanem mindenkié? Szüleidtől elbújva, nehogy észrevegyenek, kisebb testvéreiddel

minden kontaktust megszüntetve, hiszen ő alacsonyabb rendű, nem konyít ezekhez – ágyadba bújva vagy székedbe görnyedve leesett vállakkal, lógó nyakkal, sms-ge-rinccel mozdulatlanul bámulsz egy pici képernyőt a telefonodon, vagy nagyobbat a számítógépen... órákat izomsorvasztó, természetellenes helyzetben...

... meredsz teljes figyelmeddel egy valóságtól idegen termékre s azok szellemi gyártóira, vagy éppen érintkezel ismeretlenekkel valami csodás dologról (pl. hogy téged elnyomnak a szüleid, zsarnokok, s alig várod, hogy szabadulj tőlük... - és hogy neked nincs igazi őszinte barátod, olyan magányos vagy... s ne csodálkozz, hogy lesz „jelentkező”, aki „megért”, s majd eldönti, hol köss ki vele kapcsolatban...). Vagy gyűjtöd magadba az információk értelmezhetetlen mennyiségű tömegét, hogy izgalomban tartsd magadat, és azt a benyomást keltsd önmagas számára, hogy jelen vagy a világban, egyre jobban ismered azt, s hamarosan uralni is fogod, elérsz mindent, amit mutatnak neked...

... teljes szellemed, figyelmed lekötve egymás után felvillanó ügyekre, látványokra, hírekre és butaságokra, amelyekhez soha nem volt és nem is lesz közöd, amelyeknek nem leszel részese soha...

... mert közben semmit sem TESZEL érte, sőt: semmiért sem teszel eközben semmit, a házi feladatod elvégeztelen, holnap fél-, majd teljesen ostobán ülsz a jaj-de-érdektelen-és-unalmas-iskolában-a-sok-hülye-tanárral... kiszippantod agyadból azt a kevés koncentráló képességet, ami még megmaradt...

... más nem maradt már, összegezni, összefüggést keresni és találni nem fogsz...

... így aztán gondolkodni még kevésbé, hiszen a csodás világ nem várja ezt tőled...

... csak azt várja, csak arra képez ki, hogy fogyaszd ŐT, kizárólag őt és amit diktál, és ebből holnap még újabbat és még többet...

... és anya, adjál rá pénzt (apád nem adna, ezért vele nem beszélgetsz már)...

Új generáció? Tényleg új, s amerre vinnék: degeneráció. Jó nekik, erre van szükségük, ők majd megmondják, itt, most, on-line, hogy mi érdekel téged, hogy mire van szükséged.

Rájuk, bolond. S még mindig azt mondom: nem te tehetsz róla. De te leszel az. Visszafordíthatatlan kívülről, semmit sem tehetünk az aljas szövetség ellen, melyben a démoni, előre kiszámított és elhatározott erő maga alá gyűri a védtelen szülőt, iskolát, eltávolítja a valóságos barátokat, semmissé teszi a tényleges érzelmeket – ebben a világban gyors villódzás van, érzelmekre semmi szükség: igény sincs rá.

Az egyik nagy mobilcég boltjában várakoztam. Egy édesanya jött be a kb. 8-10 éves fiával, valami gond volt a telefonnal vagy a kártyával. Messziről láttam, hogy elesett helyzet: elvált anyuka sündörög a fia körül, hogy megtartsa kegyeit. De az is látszott, hogy nem sok pénzük lehet. Mire az ügyfélszolgálatnál rájuk került a sor, a gyerek sok menetben elérte, amit akart, megtört anya lépett reménytelenül a pulthoz. Visszacseng a párbeszéd bennem:

-Ne csináltassuk meg, úgyis vacak

-Kisfiam, jó ez, tavaly vettük.

-Dénesék is tavaly vették, és azóta újabb mobilt is kapott, meg egy tabletet.

-De nekünk nincs rá pénzünk.

-Neked nincs! Apának van. Szólok neki.

-De kisfiam, hogyan beszélhetsz így velem, tudod, hogy mindent megteszek érted.

-Semmit sem teszel, csak ígérgetsz mindig és jár a szád, hogy nincsen pénzed.

Gyűrték még egymást, az asszonyon látszott a kétségbeesés minden nyoma – az apja, persze, mindent megígér a gyerekeknek: de hát ő hogyan engedjen ennyi pénzből mind a háromnak -, nem bírtam tovább nézni, olyan rossz kedv fogott el, hogy éppen akkor, amikor a pulthoz léptek a döntéssel, hogy mégis kell egy új Sonyvalami, én már az ajtóban voltam, és fájó szívem ma sem gyógyult: rohadt, aljas világ, ti, ott fönt, elloptátok a gyermekeinket csak azért, mert tudtátok, hogy kielégíthetetlen vágyuk a legbiztosabb és legtömegesebb profitbevétel. Szakadjon rátok, fulladjatok bele a társadalom- és gazdaságsszervezés minden szintjén, amiatt, ahogyan ezt kitaláltátok és megvalósítottátok.

U.i.: Panaszom személyes is, hiszen ez alól senki sem lehet kivétel. De az igazság kedvéért és gyermekeim védelmében elmondom, hogy mindnyájan csak hetedikes korukban kapják meg a telefonjukat. És ezt elviselik. Annak ellenére, hogy akkor már évek óta ők az egyedüliek az osztályukban, akinek nincs. Átérezem a nehézséget, ami sokszor nyilván megalázó is számukra. De talán megtanítom őket arra, hogy az árral szemben is lehet úszni és célhoz érni, akkor is, ha túl nagy a sodrás. Az alól aztán már én sem vagyok kivétel, hogy milyen világgal találkozunk, miután ők is kezükbe kapták a kor szörnyetegét, a végtelen lehetőségek tárházát, a mocskos okostelefont. Nem gyerekeknek való. Ha üzletembereknek, döntéshozóknak adták volna, üdvözlőlném. De tudták, hogy abból nincs 1.000.000.000.

A Teslában a világ körülbelül Előd

Búmer, vagy micsoda...!

-Búmer vagy – mondta Előd fiam 195 centiméter magasról a lefelé tartó 183 centiméteremnek, és a többiek vihogtak otthon, cinkosan.

-Bulldózert akartál mondani?

-Nem búmerkém, búmert.

-Esetleg – hangsúlyodból érezve – lúzert?

-Nem. búmer. Betűzőm: b-o-o-m-e-r.

-Aha. Az jó. A boom gyors növekedését jelent, és én erre mindig is büszke voltam életpályámon – nevettem most én. Nem sokáig.

-Akkor most jobb, ha összehúzkod magadat.

-Bumm! Ez meg mi? Brummognál egy kicsit bővebben?

-Boomer vagy.

-Láttam már sokszor leírva netes felületeken, de nem szeretem ezeket a mesterségesen gyártott szavakat, csupa odavetett sznobizmus.

-Én se szeretném a helyedben. Tudod, kik azok a boomerek?

Nem tudtam.

-A második világháború után, a hatalmas emberveszteség ellensúlyozására a társadalmakban, ezen belül Amerikában is hatalmas bébi-búm volt, minden korábbit meghaladó születésszám. Vagyis gyors növekedés. Ekkor születél te is. Aztán ez a generáció az idő múlásával szépen és igen nagy számban – hiszen sokan voltak relatíve - elfoglalta az összes pozíciót, ti vezényeltétek a társadalmakat a múlt évezred végén.

-Ez szép. Büszke vagyok rá. Magam is így érzem. Bár akkor én már sajnos nem vezényelhettem semmit magamon kívül.

-Csakhogy kivénültetek. Aztán jöttek az újabb generációk, ezen belül ez a mostani, a legfiatalabb, a digitális korszak gyerekei. És ti még mindig azt hiszitek, hogy ti mondjátok meg a tuttit. Pedig fogalmatok sincs róla, Mert semmit sem értetek belőle. Csak annyit tudtok, hogy nem értitek, és ezért eleve rossznak kiáltjátok ki. Apa, te klasszikus búmer vagy.

A többiek már nem nevettek. Figyelték, kap-e Előd egy nagy pofont. De hogyan? Hozzam be a létrát?

A gyerekek digitális fénnel írtak fel egy szót az éjszakába

*Egy percre kunok lettünk ismét mindnyájan Félegyházán (a legkisebb még anyai
burokban)*

Karácsonyi zavaraim

Amikor kis gyerek voltam – s még inkább, amikor nagy –, szüleimnek igen erősen kellett győzködniük, hogy fogadjak el s örömmel karácsonyi ajándékokat. Nem repesett a szívem a tárgyakért. Tudom, mert élesen emlékszem: egy-egy jó szónak, váratlan gesztusnak, öcsém ajándékot bontogató vidámságának jobban örültem. Nem értettem, mi jó van abban, ha az ember megjelölt alkalmakon valamilyen újabb tárgyat kap és ezt ajándéknak hívják. Persze azok akkor nem voltak klasszikus ajándékok: a fa alá olyasmi került, amit amúgy is meg kellett volna venni, cipő, kesztyű, téli sapka. De azt se igazán fogtam föl, miért kellene másik cipő, ha egy már van, és láthatóan még nem szakadt le a lábamról.

Felnőttként első családomban szintén kissé távol maradtam az ajándékozás üdvivalgásaitól, szerencsére feleségem bőven pótolta a hiányt. A mai családi állapotokat jobban, közelebről látom, és sejtem, már ilyen is maradok.

Én karácsonykor nagyon unalmas ember vagyok. Eleve érvényes már korábban megfogalmazott kérésem, hogy nekem ne vegyenek semmit, mert csalódást okozok majd a közömbösséggel, a fogadtatással. Ezt kínkeservesen megértették mára, nem is kapok semmi különöst.

De hát akkor mit? Ilyen fatökű lennék?

Nekem a kacaj az ajándék, és arra nem kell december 24-ig várni, minden percben megkapható. A figyelmesség, az értelem, amely elkezd kibontakozni a gyereken, és nő, amikor ő felnőtt. Az eredményessége, amit látszólag semleges tárgyilagossággal visel (el), de én tudom, mert ismerem minden rezdülését, hogy dagad a melle a belső büszkeségtől. Valamiért nálunk mindenki leplezi az érzelmeit, Lélt kivéve, ő vállalja bármikor.

Így aztán mára, ahogy a gyerekek nagyobbak lettek, belenőve a nyolc és a 17 év közötti intervallumba, oly brutálisan leegyszerűsödött a karácsony, hogy le sem merem írni... el fognak szörnyülködni, akik olvassák e sorokat. A fát már jóval korábban feldíszítik a gyerekek és édesanyjuk, oka egyszerű és felemelő is egyben: feleségem olyan munkabeosztásban dolgozik, hogy a Szenteste utolsó percéig érvényes módon bármikor beoszthatják munkára hajnal és éjszaka tíz között. Most például 5 egymást követő napon hajnal 5-kor kelt, fél hat előtt indult, hatkor kezdett. Akkor lehet díszíteni, amikor éppen megengedi az idő. Előnye bőven van: nálunk már nagyjából Mikulástól égnek a fán az égők, a díszek hencegve csillognak. Mikor kicsik voltak, ajándékokat kaptak a gyerekek. Kérésükre mára ez borítékra változott. Az ajándékozás szelleméhez szokott embereknek – mint tudjuk tehát, rám ez nem vonatkozik – idegenül és ridegen hangzik, de ez a tény: a gyerekek pontosan tudják, hogy money vár rájuk, nagyjából azt is kisakkozták anyagi helyzetünk pontos ismeretében és a feltett kutakodó kérdések révén, hogy mennyi lesz az. Fúj.

Mondaná az ismeretlen, s mondja is, ha ezt olvassa. De hajrá, mondom én. Mert

évek óta hihetetlen pontos ésszel és arányérzéssel dolgozzák ki magukban, hogy a pénzt mire is költik, mi a fontos nekik maguknak. Sokkal jobbak ebben, mint ahogyan mi tennénk. Teljes bizalommal és elégedettséggel szemlélem, ahogyan saját kis tőkéjük gazdájává válnak. Biztonsági tartalékot képeznek belőle a privát bankjukban, vagyis nálam: közlik, hogy mekkora összeget írnak be a számlájukra, azaz a telefonomba a nevük mellé, és azt ide adják megőrzésre. Mérlegelik vágyaikat, azokat is, amelyeket nem kérhetnének tőlünk, és azokat is, amelyeket ugyan igen, de nem akarnak vele minket terhelni. Azokat a következő hetekben-hónapokban elrendezik maguknak. És egy egészen kis összeget hagynak a célra is, hogy ott zörögjön a zsebükben (dobozban, maciban, saját maguk varrta pénztárcájukban). Egyébként pedig ráadásul kis, szerény, emberméretű összegek bújnak meg a borítékban, senki ne gondoljon úri gyerekek és szüleik túlzásaira. Rettegtem mindig, ma még inkább félnék, ha „úri” volna a pénzmozgás nálunk.

-Apa, ez elég csóró – mondják majd nevetve, s felváltva adnak elő a jövőben családi anekdotává váló megjegyzéseket arról, hogy

-Apa, nem 1959-et írunk!

-Mi van?

-Ha az összegre nézek... akkor voltak ilyen forintajándékok, nem? Lyukas kétfilvérest nem kapunk?

-Az enyém inkább 1949-es színvonal – rázza majd a borítékot Botond! -Az volt ám a gazdag világ. Apa, nem akarnál végre fölzárkózni egy kicsit?

-Fádör! Egy pár nullát tényleg utána írhatnál.

-Egy pár nullát mindig kaphattok tőlem.

Elementáris élményhez jutottam e barbár ajándékozás révén, hű bizonyítékaként annak, hogy a jóban is van rossz, és fordítva, szóval, hogy éljünk rugalmasan. Megszokhattam az érzést, hogy a gyerekeim minden korábbi várakozásomat meghaladó módon karakteresen, élvezhető, imponáló gondossággal bánnak a pénzüikkel. Már tudom, hogy akármennyit a kezükbe adhatnék, és majd hagyok rájuk, amikor ez a lépés marad még hátra nekem az utolsók között.

Ez a jókedv lengi majd be a szobát holnap este bennem, amikor látszólag egykedvűen ücsörgök a fa közelében, és figyelem a megható gyerekzsivajt. Mert eszmét cserélnek gyorsan, ki mit tervez a saját, szent és sérthetetlen pénzéből. Az örömtől titokban kinő néhány tucat már régen kihullott hajszálam, az őszek pedig sötétbarnára váltanak régi csillogásukat idézve. Vigyorgok, amint mesélnek egymásnak soha meg nem történt dolgokról, ugratják egymást azokon a pontokon, amelyekről mindenki tudja, hogy a sok-sok hozzáfűzés miatt örült nagy röhögés lesz a vége. A vicces gúnyolódás tárgya én leszek, vagyok mindig, mert valamelyest ismerik, hogy ádáz, elszánt ellenségeim állandó harcban tettek végtelenül edzetté.

Speciális karácsonyunk van. Évek óta nem hagyom, hogy feleségem betegre süsse-főzze magát. Én nem hagyom, ő viszont főzi-süti. Nem magát, hanem a kaját. Néhány éve a gyerekek megértették szándékomat a terhek csillapítására, ők is kö-

tényt öltenek, s a konyhában sündörögve részt vesznek a csemegék készítésében. Mi értelme annak, ha a szülők az utolsó napokat azzal töltik, hogy megvásárolnak még egy ajándékot, ami majd hamarosan lommá válik – lomból lettél, lommá leszel -, és két álló nap főzik az asztalra valót, hogy aztán a fáradtságtól és a telítettségtől életuntan rogyyanjanak a fa mellé, az asztalhoz?

–Jaj istenem, de jó, hogy vége! – Ezzel kellett volna kezdeni. Úgy érzem, hogy az emberek többsége reklám bábúvá vált, marketing cégek diktálják nekik, hogy mit vegyenek – „láttam a tévében még ezt is, meg ezt is!” -, a gyerekek a szülőket már régen bedarálták vágyaikat kielégítő eszközzé, amely nem tud nemet mondani semmire, mert mit szól majd a kis drága a csalódottságában? Ha mohó a kicsi, mi gyártottuk, önök termelték és tették ilyenné. Én a fa mellett békésen üldögélve azt látom, hogy a spontán mosolynál, a saját maguk által megalkotott arc- és szókifejezésnél nincs derűsebb dolog semmi a világon. Igaz, ezzel nem lehet hencegni az iskolai baráti csapatban, ahol úgyis az a legfőbb kérdés, kire költöttek a legtöbbet. Hencegni minek, köd az?! Önálló, értékes, szuverén felnőtté a töméntelen áruhal-mazból kiszakadva lehet válni, mentesülve attól a borzalomtól, hogy: áruvá váltál te is, gyerek, annyira függsz tőlük.

Eszembe jut hirtelen, amit a slow-filozófia, mint újszerű életvitel elterjedéséről olvasgatok. Hogy békét magadnak, ne őrzöngő áru- és pénzvilágot, amelynek üldözése közben úgyis kiürülsz. És bár gyerekkoromban természetesen egyetlen szót sem tudtam angolul, főleg nem az életvitelről, ma már látom, és akkor is annak feleltem meg, amit ma divatos szóval így hívnak: slow karácsony. Legyen a békéd és a nyugodt lelked emelkedett, és ne a költségvetésed, valamint a kényszerű korszno-bizmus, hogy le ne maradj másoktól a vásárlás örületében. Tudom, volt idő, amikor nem lehetett hozzájutni szinte semmihez, s amikor aztán mégis igen, az emberek meg akarták mutatni, hogy ők is jobb sorsot, több árut, számos vicikvacakot képe-sek felmutatni. Szegénység szülhette a túlzást.

Hallgatom a kacagást. Jól van, gyerekeim, csak így tovább, titek a jövő, nem a reklám-vezényelt majmoké.

Napra 30 éve...

Ha nem is a karácsonyfa alatt, de annak hangulatában december 25-én azt játszottuk, hogy ki-ki azt meséli el, ami éppen eszébe jut.

-Szinte órára 30 éve volt – én adtam magamnak utolsóként a szót, és bizonytalanul néztem körbe, hogy a sok csínytevő sztori után én mivel is kezdjem. És abban a pillanatban jutott eszembe a történet. – Akkor, 1989 decenberében már vagy 50 órája szinte egyfolytában a tévét bámultam a romániai események miatt, sokszor megeredt a könnyem. Megfoghatatlan érzések kavargtak össze-vissza. Aztán a kegyetlen román diktátor, Ceausescu kivégzéséről érkezett fotók felszárítottak mindent. Ő egy borzalom volt, vérengző néphőhér, Drakula... -Erre a gyerekek felkapták a fejüket, Drakulát már ismerték. -Elképesztő volt, hihetetlen, soha nem gondoltam, hogy a történelem így is lépeget. Szétlőtték, mint egy kutyát. És erről rögtön az jutott eszembe, hogy az erdélyi magyarok szabadok lehetnek valamiként.

Késő este, inkább már éjfélhez közel kimentem a Kossuth térre a Parlamenthez. A tömeg, amely egész este ott ünnepelt, már feloszlott. Karácsony éjszaka volt, hideg, talán szitált is. Néptelenné vált a tér. A lépcsőkön magamra maradtam. Aztán észrevettem, hogy fentebb egymás mellé bújik egy nagyon fiatal srác és lány. Látszott, hogy külvárosiak. Megkérdeztem tőlük, hogyan jutnak majd haza. Azt mondták, sehogy. De itt megfagytok. Ja, mondták, majd még jobban összebújtok. Úgy láttam, kicsit lila már a szájuk.

Ők legalább ketten voltak. Rám iszonyú magányt rakott a sors arra a karácsonyra. Szóltam nekik, hogy elviszem haza őket. Elfogadták, hálálkodtak. Ugyanolyanok voltak, mint néhány héttel korábban egy Erdélyből valahogyan átszökött kis srác. Egy gimista, mint ti, Előd és Boti, aki fogalmam sincs hogyan keveredett éppen a mi házunkhoz félig összefagyva, kimerülten és kiéhezve, de becsöngetett, szállást kért... aludt vagy 20 órát egybefüggően... és ott lakott néhány napig, míg el nem indult Ausztria felé. Azt sem tudtam, ki volt. Próbáltam marasztalni, de neki ott kezdődött a jövő.

A Kossuth téren a két félig megfagyott gyereket hazavittem valahova a világ végére, azt sem tudtam, hol járok éjfél után Budapesten. Valahogyan én is hazakeveredtem, és akkor teljesen lesújtott rám a totál magány (magánügy, hogy miért). Vacogott a lelkem.

Sírtam otthon, fogalmam sem volt, mi okozta.

Mire reggel felébredtem, átmentem a holtponton. Soha nem jártam addig Erdélyben. Azt hiszem, nem mertem. Az egész Ceausescu-állatmassza elrettentő hatással volt rám kívülről is, nem mertem nézni és megnézni, hogyan élnek ott az erre kényszerített magyarok. Most kezdtem érezni, hogy kitágult a hazám. Az azt követő hétvégeken útnak indultam. Láttam a szörnyűséget, ahogyan ott kell szenvedniük az én magyarjaimnak a saját hazájukban nincstelen megtűrtként: Tündérországbán. Az én kényeskedő magányom nevetségessé vált és elmúlt.

Itt abbahagytam karácsonyi mondókámat.

-És? – kérdezték a nagyobbak, csalódottan. -Ennyi?

Csak ennyi. Ne meséljen, aki nem tud... karácsonykor.

Aztán nem bírtam ellenállni a csöndnek és a kíváncsiságnak, amit a szemükben láttam.

-Nem voltam Erdélyben korábban, mert nem tudtam megküzdeni a mindenféle vegyes érzellemmel, az iránta való csodálat és az ottani magyarok kitaszítottságának feldolgozhatatlan ellentmondásával. Erdélyben nem, de Romániában voltam...

... de mint tudjuk, az nem ugyanaz – mosolygott Botond.

-Nem az. Viszont a 70-es évek közepén, nem emlékszem már, hogy rádiós vagy tévés riporterként engem bíztak meg, hogy tudósítsak a szocialista miniszterelnökök bukaresti konferenciájáról. Bukarest?! Nem voltam kíváncsi rá, menni kellett, valamelyest viszolyogtam is. Aztán a sors majdnem megoldotta. Taxival mentem ki a repülőtérre, délutáni csúcsforgalomban döcögve. Túl voltam az út kétharmadán, amikor ellenőriztem a szolgálati útlevelemet. Nem találtam sehol, vörösen, mint a rák, izzadtam, sehol. Rájöttem, hogy reggel a kicsiket rohanva vittem az óvadás buszhoz, el se tettem nyilván. Megkértem a taxist, hogy a központjukon keresztül értesítse a repülőtéren a miniszterelnöki stábot, hogy valószínűleg nem megyek, illetve hát... biztosan nem. Mondták, hogy próbáljak sietni. Taxis roham vissza a városba. De hova? Kulcsom nincs a lakáshoz, odaadtam feleségemnek a teljes kulcsomót az autóhoz, ő viszi haza a gyerekeket. Uzsgyi, taxi, elkapjuk a gyerekbuszt valahol a városban az általunk mindig használt megállóhelyen. Elment már. Adjuk fel az egészet. A taxis biztatott, semmi sem reménytelen, ő mindent megtesz. Hol lehet most a feleségem a gyerekekkel a városban? Irány haza, hátha ők is. Ekkor már csaknem egy órája felszállt a kormánygép, minek a sietség? Abban a pillanatban értem haza, amikor a gyerekek és a feleségem az autóval. Aznap minden szokást megcáfolva nem mentek el először a boltba bevásárolni. Föl a lakásba, magamhoz az útlevelet. Igen, ott van az asztalon... Ez itt Buda, távol a folyó, a Duna a hidakkal, és még messzebb, vagy 20 kilométer a repülőtér. Nem tehetek semmit, holnap reggel indul majd a rendes bukaresti légijárat, megvárom kint, Ferihegyen a repülőtéren töltöm az éjszakát, bűnhődjek. Totyogunk a taxival a Duna felé, ő néha szót vált a központtal, hogy hol vagyunk. Egyszer az Erzsébet-hídon mellénk áll egy motoros rendőr, elsápadok, már csak ez hiányzik. Int mosolyogva a taxisnak, hogy kövesse. Az visszamosolyog, és belead mindent. Én nem értek semmit, bár azért dereng valami, hogy a rendőr talán nekünk biztosítja az utat. Másfél órával a kormánygép indulása után megérkezünk, a gyorsforgalmin a rendőr már levált rólunk, ott a taxis magára vállalt minden szabálytalanságot, de így is... majd holnap reggel. Rohanok azért a pulthoz, hogy legalább a tüsténkedő ember benyomását keltssem, mondom, hogy bocs, holnap melyik... a légikisasszony mellől odalép hozzám a civilruhás ember, és barátságosan azt mondja:

-Gubcsi elvtárs, Bukarestben alszik ma, nem a reptéren.

-Hogy?

-Mevártuk. Tudtuk minden pillanatban, hogy hol tart a városban. És a miniszterelnöki stáb úgy látta, hogy megvárjuk.

Ma karácsony van. Az ember negyvenöt évvel később örül, mert elismerésként a múltért ajándékba kapott egy szép nagy piros pontot a gyerekek hunyorgó szemében.

Kunok, magyarok, kazahok az Őseink szobromnál Ópusztaszeren az avatón. Minden lehetséges, amiben hiszünk és amiért teszünk.

Maradj velünk, itthon

Hogy hajtsam, küldjem külföldre „érvényesülni”? Isten őrizz.

Nagy divat ma a gyerek jövőjét abban mérni, hogy a vágyálmok tetejére helyezve „majd külföldön tanul és él”. Ennél nagyobb hibát elképzelni sem tudok. Nem azokról szólok, akik felnőttként úgy érzik, hogy anyagi számításaikat nem találják meg itthon, és külföldön vállalnak munkát. Szánom őket, de szuverén a döntésük. Azokról beszélek, akik sznobizmusból, félreértelmezésből, saját kicsinységük vélt kompenzálásaként mindent megtesznek azért, hogy felnövekvő gyerekük majd „nyugaton” tanuljon tovább, ott helyezkedjen el, ott éljen. Lássam előbb a hátam közepét, mint hogy így tereljem gyermekeimet hamis illúziók, álmegoldások felé. Ha tanulmányuk színvonala érdekel és izgat – márpedig nagyon! -, akkor az arra összpontosul, hogy itthon, a hazájukban, hontársaik között állják meg jól a helyület, ha lehet, kiemelkedő teljesítménnyel.

Mit ér a kis fa, amelyet kitépnek a földből, vagy a nagyobb, ha már gyökeret eresztett, és mégis megpróbálják más gödörbe helyezni, mert ott szebb kilátást nyújt? Elsorvad, rosszabb esetben elpusztul. Egy nyugodt, erős családban felnőtt gyermeket idegen földbe átplántálni, tenyésztési-termesztési kísérletet kipróbálva „fényre törni” vele – mi értelme s mi célja? Ide köti minden génje, mozdulata, az étel íze, az emberek vidám mosolya, a ki nem mondott szó érthetősége, a versek víziója, a történelem nemes vonása, az apa tekintélye és az anya soha meg nem ismerhető, de mindig ható mély ösztöne. Mi pótolhatja ezeket? Megszerezni a Tesla újabb kiadását két évvel korábban, mint itthon tenné? – vagy 10 évvel korábban akár, mert itthon úgysem futja rá,,,? Első nap látni a premier filmeket, amelyeket itthon 5 nap késéssel nézhet csak meg? Szebb a Tower, mint az Országház, az Eiffel-torony, mint a Margit-sziget vagy a Vár? Van párja a kietlen pusztának, vagy a Balaton selymének? Ezer párja van. Azoknak, akik ott élnek. De te oda költözve soha nem leszel „ők”. Soha.

Félárva maradsz és jelentéktelen, s jó esetben majd csak a gyerekeid veszik fel az ottani élet ritmusát, ha abba születtek bele, és te mindent megteszel, hogy ne kövesse őket magyar származásuk – ne kövesse, mert az akadályozza, hogy igaz németté, angollá váljanak, vagy igaz amerikaivá... -Van olyan, hogy „amerikai”?

Barátaid lehetnek ott is, feleséget is találsz köztük, vagy inkább csak azok között, akik éppoly gyökértelenek és messziről jöttek, mint te. De a barátod érdektárs lesz inkább, mert őt a jelene és a múltja egy teljesen más világhoz kapcsol, s akkor tudsz közelíteni hozzá és az övéhez, ha a tiedet elfelejtet, száműződ a jelentéktelenség ködébe. Ha fel- és megadod magadat. Kifejezni úgysem tudod a gondolataidat olyan ösztönösen és szabadon, mint a saját nyelveden, ahol a kölyöktársaiddal folytatott szócsatákban elég volt egy elhelyezett köhintés vagy röffenés, hogy teljes mondatokat, egész véleményt fejezz ki vele. Idegen nyelven csúrhated, mire kijön a körülírt, pontatlan lényeg.

-A pénz, fater, a pénz beszél!

Ugat, nem beszél. S harap is. Mert veled vad lesz. Mert neked soha nem lesz elég. Mert nem számíthatsz másra, mint hogy egész léteddel, felemás hovatartozásoddal félmegoldás maradsz, félénk ember. Amin a pénz nem segít, bárhogy kergeted is. De az lesz az egyetlen hiteles értékmérő, mert ott nincs veled az itteni múltad, erős kötődésed, természetes védelmed, amit egy család és a hazád nyújt. Csak ha a pénzed tol föltebb. De mennyid lehet belőle, és mekkora tolónyomást ad? Ha megszakadsz is, keveset. Mert azoknak ott nem kell megfizetniük a kihez tartozást. Azok ott ők, az ő földjük, nyelvük, múltjuk, szokásaik, kiérdemelt büszkeségük, beképzelt nemzeti gögjük. Oda te nem érsz fel semennyi pénzzel. Ha véletlenül nagyon sok lenne belőle – tízezer közül egynek -, akkor is megmosolyognák erőlködésedet, mert áthidalhatatlan a különbség: te nem tartozok közéjük.

Itthon a legrosszabb személyes állapotodban is van egy hatalmas erő: ha minden összedőlt, akkor is mi te vagyunk, és te vagy a mi. Akár ismerünk, akár nem. Értjük a bajod, halljuk a jajod. Nem elsőre, nem másodszor, sokszor kell jelezned, de végül megértünk: nem felfordulnod kell, hanem csak hozzánk... Bármely magyar bármely magyarhoz. Van egy láthatatlan kötelék, amit ne szakíts el.

Több nem leszel kint. Csupán több lesz valamiből. Ami itt is megszerezhető. Viszont kevesebb sok másból. Ami viszont máshol nem, csak itt szerezhető meg.

Csak a sznobok és a gyökértelenek, a kozmopoliták tolják előre elrendelt módon, eleve meglevő, vagy nagy pénzekért megvásárolt sínekre a csemetéiket. A mieink maradnak. S ha egyszer úgy döntenek, hogy életük valamely szakaszában önálló felnőtt döntéssel külföldön is akarnak szerencsét próbálni, akkor... több menetben lebeszélem, majd örömmel engedem a nagy kihívások kipróbálására, s elmondhatom azt is: erre is felkészítettem.

Nagy, hatalmas, végtelenül sok lehetőséget kínáló ország Magyarország 1 embernek. És még 1-nek, és még... És mindenkinek, aki szereti. Emiatt nem érdemes messzire utazni, szétszabdalt gyökerekkel tápot keresni.

70 év és 7

Legnagyobb lányom, mikor még a legkisebb volt

Legnagyobb fiam, mikor még a legkisebb volt

S lányom kisfia, s fiam kislánya

S fiam három lányával

III. Felnőtt gyerekeimhez intő szavak (amiről csak nektek...)

Üzenet letiltva – ködbe vészó valóság

Vajon elmegy-e a levél, ha a cím törölte magát vagy a feladót? S ha igen, hol köt ki? Valahol ott kuksol a hideg örökkévalóságban?, elküldték ugyan, de nem volt hova mennie, és most egy chipbe, byte-ba zárva örli magát, hogy Istenem, élek, de meghaltam, megírtak, de nem olvastak, miért is születtem, ha a felhők fölé, vagy zárt fémrendszerekbe zsugorítva élek úgy, hogy csak megszülettem, de nem élhettem, nem hatottam, halott vagyok - mert töröltek bár, de keletkeztem is; és mert elküldtek, vittem a reményt vagy a haragot, bókot vagy káromlást, terveket vagy kiátkozást. Levél lettem, de torzszülött maradtam. Nemes gondolatok és érzelmek, riasztó jajkiáltások vagy vakmerő tervek fogantak, mikor megírtak, ezredmásodpercek alatt értem oda, ahova szántak - de ott nem várt senki. S azonnal örök rabságba láncolt jellé zsugorodtam. „Üzenet letiltva”, a küldő mailcíméről érkezett életjel nem kívánatos. S eltérően a királyi postától, mely a kézbesíthetetlen levelet visszahozza, a netes rém elsüllyeszti magában. Nem történt semmi, mégis megsemmisült minden, ami a levelet fontossá tette, írásra méltóvá. Láttad magadban a címzett arcát, mikor írtál neki szerelmi vallomást kéretlenül, vagy kioktatást ezredszerre is fölöslegesen, éltető hírt egy konfliktus megoldásáról, vagy egyszerűen csak bókolni akartál nagyságának, szépségének - mit számít ez már? A feladót törölték, Feladványa az ítélet napján túl is ott didereg bezárva a net-cellába. Ráragasztva az örök némaság pecsétje. Ezermilliárd számra jönnek-mennek a digitális levelek, miért is tűnne fel bárkinek, hogy ez a kis árva, nagy vágyak, fontos közlendők hordozója végleg fogoly lett az ismeretlen semmiben.

Születését rabláncba verték.

Előfordul mindenki életében, bizony, tudd, előfordul a tragikus, morbid, soha nem látott tudathasadásos állapot, mikor rázuhan az élete, s elnémul a szó. Vajon meddig tart? Mint író ember, különösen érzékenyen élem meg, ha elvág az élet a közléstől. S mert közölni mindenki akar, megbeszélni, igazát ismertetni, kifogásait megfogalmazni, érveit érvényesíteni mindenki igyekszik, iszonyatos érzés, ha eltűnik az, akihez beszélsz, akihez szólnak gondolataid...

Le kellene vágnom a kezemet, kitépni a gondolatot az agyamból, kiirtani a feltoluló szót, ahhoz, hogy ne írjak... mert tudom már, sejtem és érzem, hogy tényleg a semmibe fut s oda záródik be minden gondolatom. Idült zaklatottság ez, az írni vágyó és önmagát kifejezni akaró ember végső állapota: nem tud szabadulni tőle. Magát nem szeretheti a semmibe írás közben, tudja, hogy „odaát” csak a személytelen digitális chip-világ zárja várja, tehát szerető érzések nélkül, a képzelet néma világából jönnek elő az egyébként természetlen mondatok, megérzések, zagyvaságok... Hiányozni fog a szeretet, az engem szerető és ismerő szellemi társ nyílt rajongása, az elismerés, az öröm, amit nem várt módokon váltok ki szavaimmal. S amelyben

tetszelegni ugyan nem érdemes, de szép ruhába öltözteti az író. Vasalt, fehér ingbe, laza sötét öltönybe, fényes cipőbe. S képzeletében így jelenik meg nője előtt, bár amúgy itt most csak papucs van rajta, kopott farmer és kissé szakállas-borostás az arca. Értelmetlenné vált, ami szép és titokzatos volt, míg várták írásait: kiismerhetetlen érzelmi sorok kerültek el oda, ahova valók, egy-egy szó, sejtetés, vagy szokatlanul tiszta, meglepő egyenesség... és éppen benne, és csak őbenne válthatott ki felfokozott izgalmakat, remegést, fagyból felolvadást. Ezt most, magamra zárt írással nem pótolhatom. Írok szürke félhomályban és félig vakon, mint a szerzetesek egy egész életen át a cellában a gyertyák vacak fényénél - és nem számít a szürke lét, csupán az, hogy írhatnak, mert ennek szentelték életüket.

Én nem ennek. Én annak, hogy ember ér hozzám, s ismerős, melegen puha az érintése. Hogy tudom, mit kap ajándékba a kezem, ha a bőrét megtapintom. És hogy mi mindent gondolhatok hozzá, ha teste vágyamként megjelenik előttem. Végig járom ott is, ahol soha senki, még ő sem járt: a testiség és a lélek keresztmetszetében, s ha sikerül így, akkor a keresztműzében is, hiszen égek én, és ég ő.

És most lezuhantam az égből. Send – ezt írjam? Vagy Delete? Mindegy. Törölt küldemény lett minden, amit mondani akartam, amióta nem hallja senki. Meg sem írtam, el sem küldtem, mert már nincs is mit.

S ha rám hallgattok, drága gyermekeim, most, a kivirult élet teljességében felkészültök arra is lélekben, hogy szárazon lehull a levél, És akkor el kell tudni dönteni, hogy ez most az ősz, vagy a végső, utolsó végzet.

Így, vagy úgy: a jeleket mégis küldjétek el. Mert ha meg sem születnek, akkor nem csak kiürültünk, hanem mindig is azok voltunk. Lábon járó automaták. És az nem vallana ránk. Szenvedve élni, vagy üresen, nem mindegy.

A testtelen eset

S még egy szó a vérbő lényegről, főleg annak hiányáról: ha nem a tied már a test. Az ínség, a nélkülözés, a ki- és elutasítás, a kiábrándulás, az érzéki és lelki csatlódás véres verítékeken keresztül, sok válságon át képes megfosztani bennünket attól, ami egykor elementáris erővel élt bennünk: a szeretett test iránti vonzódástól. Amelyről azt hittük, hogy egyetlen fő forrásunk, megújulásunk állandó motorja, boldogságunk záloga. Örömeit semmi sem pótolhatja. Bujaságunk féktelen gyönyöreit tényleg nem. Azt, ahogyan részesülhetünk a kiváltságos örömben: eggyé válhatunk valakivel, aki egyébként fontos nekünk.

Aztán jöhet száz csapás rá. És a végén jelentéktelenné válik a hús, az esztétikum, a test kinyílásának, feltárásának tavaszt idéző igézete.

Csupán emlék marad, és az idő múltával arra is rázárul a homály, majd a sötétség. S ami nem zárul, azt magunk zárjuk be. Önhitten, hogy mi mindent kibírunk- Sértetten, hogy velünk ezt bizony nem teheti senki, az anyját... Rákényszerülünk, mert az önkínzás, a gyötrellem a vágyakozásban, az irreális önámítás megtanít bennünket a fegyelemre, az elutasításra is. Fontosabb az épségem, mentális egységem, mint bármi más. És ha az egykor buján vágyott és birtokolt húst más darabolja, puhítja, vigye. Nem vagyunk munkátlan hentesek. Ha hideg az eszünk, hagyjuk elúszni a végtelen messzeségbe azt is, ami egykoron közelebb volt hozzánk, mint mi magunk – úgy bizony, mert amikor a testünkbe bújt, vagy átadta az övét, a lényegünkben volt, áthatolva minden érzékünkön, főleg az eszünkön.

Mindenkit megfoszt valami vagy valaki az ábrándjától. Melyet maga öltöztetett hófehér ruhába, szivárvánnyal színezve önkényesen a szürkét is. A nekünk oly drága test eltűnni vágyott az életünkéből? Szétszakadni, mint a szellőtől is oszlik a földtől földig érő hatalmas szivárványív? Hagyjuk, nézzünk más irányba, s tudjuk: bármily kevély is, elillan mindjárt, szertefoszlik, páraszemcsévé válik, hiába volt a legszebb párunk valaha. A képzeletünk és a mohó vágyunk tette azzá, valójában csak egy pici pont volt a szépség végtelen tábláján.

Testtelenné vált. Megtehetjük, hogy felidézzük emlékét néha érzelmi játékra, s azt is, hogy azonnal száműzzük a gonoszok közé. Magasba emeltük önbecsülésünket testi örömeink fényes múltja miatt, melyet vele együtt éltünk meg olyan fergeteges - és lelökhetjük a halandók közé, egynek a nyolcmilliárdból. Mintha soha nem is lett volna. S mert testét megfosztotta tőlünk, testtelenül, teste vonzó jelenléte nélkül nem több számunkra, mint egy fáradt lélegzet. Amiről eldönthetjük, hogy visszafojtjuk még egy kicsit, vagy kilökjük a levegőbe semminek.

Óvok tehát mindenkit, titeket is, gyerekek: akinek szeretett teste este nem akar többé mellénk bújni erőt keresve, azt hagyjátok sorsára, mert elárult benneteket, s most másnak árulja olcsón testét, mi egykor oly drága volt.

Ha valaha itt tart az élet, hagyjátok azonnal faképnél.

Ború és napfény

Ha túl sokáig birtokolja az eget a felhő, és uralkodik a ború, és permetként szomorítja a levegőt az esőcsepp, boldogtalannak, vigasztalannak tűnik az élet. Üres szemmel nézel magad elé, kifelé, valójában befelé: unalmadat látod, és nyomaszt a sok, titokban magadba táplált és ott megdagadt rosszkedv. Mitől, hogyan váltak részeddé, hogy most itt jogot kérnek és tartósan elrontják a képet, amelyet a világról alkottál: a hangulatodat? Ilyenkor ijesztő a gyereknevelés. Miért áldoztad fel egész életedet, több hullámban is újra és újra? Hogy hallgathasd szemtelenül megfogalmazott megjegyzéseiket, riadtan vedd észre és szemléld majd egész életeden át, ahogyan szembefordulnak veled, szétrúgják a régi kereteket, amikor egyszerre lehetnél bölcs és hatalom, adakozás és követelmény? Hogy felfogd: bármit mondasz, az ellenkezőjét teszi, mondja, és hogy a veled szembeni tagadás lesz az ő új felhajtó ereje? Süss már ki, Nap! Hogyan reagálj saját gyermeked kihívó, kioktató hangjára, amely egyik hónapról a másikra itt termett, itt robbant közetek, és te nem tudsz vele mit kezdeni? Választhatsz: szétrebbsz előttük és miattuk a szemük láttára, gyors, alig érthető, dühödt hadarásba és szitokszóba keveredve, amelyből saját szégyened sem tud már kimenteni – ők viszont megtanulták ebből is, hogy gyenge vagy, elvezítetted, amire eddig büszke voltál: az önuralmadat.

Oszolj már, te átkozott felhő, csöpögő égbolt! Mert te meg érzed már, hogy nem csupán a tested, a termeted lesz kisebb milli-, majd centiméterekkel, hanem rád omlik az állvány is, amelyet magad építettél és büszkén álltál rajta a megérdemelt magasságban. Kikezdték az igazadat, oda a tekintélyed, amire pedig szükséged volna, legalább otthon, a szeretteid körében. Ahol éppen most a leginkább és legértényesebben megfosztanak tőle. Biztatnád magadat folyton, ezért kezded úgy minden napodat évtizedek óta, a harmadik gyerekgárdát felnevelve, hogy: Csak ők, ők számítanak, semmi más! Rajzold fel a trendet. Ha most átcsaptak egy-két év alatt a rajongó tiszteletből és gyermeki szeretetből a fölényes ellentmondásig, mi lesz ebből a grafikonon három, öt, nyolc év múlva? Válaszolnak egyáltalán, ha hozzájuk szólsz? S abban lesz köszönet? Vagy ha messze távolra sodorja őket a sors, más országba, más kapcsolatokba, kapsz néha egy-egy jó szót írásban, s veszik a fáradságot, hogy meglátogassanak? Vagy csorgatod meleg nyáladat, s a régi szép időket emlegeted? – bele az üres levegőbe, amely körülvesz?

Mérsékeld magadat, öreg, mérsékelt égövben élünk, várj csak még egy kicsit... s meglátod, vakítóan süt a Nap, eláraszt mindent a melege és a fénye, csendes szellő simogatása emlékeztet az első női kezekre, virágok nyílnak, s belőlük édes gyümölcs lesz, kéjesen táplálhatod magadat az élet, a természet és az azt uraló ember ajándék örömeiből. S lám, a csoda körülötted! Szebbek, nagyobbak, okosabbak minden áldott reggel és este között, s ráadásul még éjszaka is álmuk során... Minden szavuk csicsérgés, zengő szólam, s bár látszólag öten gajdolnak össze-vissza érthetetlen kavalkádban, te külön-külön érted és élvezed minden szavukat, minden

dallamot a szóban, minden ízt a hangokban. S csak bámulsz, mekkorára nőtt a szókincsük, milyen pontosan neveznek meg elvont érzéseket és dolgokat, és rájössz, hogy ez maga az értelmi áldás: gyereknél gyorsabban senki sem képes tanulni. Felfogod, hogy nélküled is, saját erőfeszítéseiből, megfigyeléseiből, tanuló munkájukból is viharos gyorsasággal élesedik az eszük, alakul a sajátos világlátásuk. Sose szemerkélj, bús eső, távozz, sötét felleg, ne is lássalak! Élvezni akarom, ahogy az élet ezer színében, árnyalatában tör magának utat, s mind járható lesz, mert nagyszerű gyerekek alakítják maguknak, örökölt vérünkkel, megtanult sajátosságukkal, felépített egyéniségükkel, amelynek része, hogy konfliktusba kerüljenek szüleikkel... - de miért, miért kell ez a borzalom?! Mert el kell kezdeni valahogyan az elkerülhetetlen, végső leválást, az önálló utat, életet, amelyben benne van annak az eshetősége is, hogy teljesen más lesz, mint amit te elképzeltél... szerettél volna. Hogy lehet ennél sokkal sikeresebb és boldogabb is. S talán belezuhanhat a mélybe is, és még az is élet... hogy legalább azt meg tudta-e tanítani, hogy még az is az élet? Hogy fényben születtek és ha rájuk borul, másszanak fel újra, fentre, mert ők a Nap.

Legnagyobb lányom

IV. Lelle – A megváltó emlék

Született 2009. szeptember 23-án, elhunyt szeptember 24-én. Csak én láttam, és az édesanyja a születése pillanatában. De sietve el is vitték, rohamkocsi szállította át egy olyan kórházba, ahol értettek ahhoz, mit kell tenni, ha egy picike gyerek bajban van. Itt, ebben a kórházban, ahol megszületett, tehetetlenül nézték, amint édesanyja őrzi magában öt napon át, nehogy kibújjon a kicsi, hiszen méhe valamelyest megkezdte a kinyílást véletlenül. Ezek az orvosok felkészületlenek voltak és nem tudtak, nem mertek beavatkozni a helyzet korrigálása érdekében. A speciálisan az ilyen szituációkra szakosodott kórházba későn, születése után küldték át kislányomat, aki olyan pici volt, hogy...

Láttam őt csövek között az inkubátorban. A többit megírom a könyvem záró sorai-ban, akkor, ott született e vers, mert amint másnap reggel megkaptam a drámai hírt és kibontakoztam megrendülésemből és könnyeimből, leírtam verssorokban, mit érezek.

Lelle azóta is velünk van itt a házunknál a nagy történelmi szobrok testvéreként. Szikla őrzi hamvait, Györfi Sándor és fiai alkotása. És egy nagy kopjafa Székelyföldről, Farkaslakáról, a családomnak küldték, amint rá van írva: a székely nép nevében. Minden évben köszöntjük sírjánál a születését, és másnap az elhunytát. Milyen bátor döntés volt, hogy itt maradjon velünk, s ne egy ismeretlen temető elfelejtett, szomorú légkörében kelljen vele találkozoznunk néha. Mindig azt mondom, nyolc gyerekem van, e mostani családból hat. Lellének joga van velünk élni. Emese utólag második keresztnévként felvette Lelle nevét, egyesült a valóság és az álmkép. Emesénél tényleg nincs jobb, ha melegszívű női érzékenység kerestetik. Kedvem támadt, hogy egykor majd egy másik sziklát is oda helyezzünk Lelléé mellé, és abban én keressem meg az örök nyugvást. Gyerekeimnél jobb jövőt ki biztosíthatna egy holtnak? Lelle sziklasírja mindig tele virágokkal, mint ahogyan édesanyja szíve mindig tele van vele.

Kislányom, Lelle, az angyalok között

Éltél a születéstől az örökkévalóságig

Köztünk voltál egy nap és egy áldott éjszaka

Fejed fölé hajoltam, a szemedet soha

Nem láthattam.

Nem volt erőd kinyitni, nem nézhettél rám

Azon a szeretettől könnyet csorgató egyetlen éjszakán

Ahol ki sem nyílt a szemed, és én csak félve mertem pislantani, gyáván.

Apa...

Lelle, drága kislányom, te, az élet legfőbb sugára
Egyetlen mozdulat élet és halál között, egyetlen napéj
Korai születésed szándéka hallatán lemondtak rólad az orvosok
És édesanyádat azonnal elvesztésedre ítélték, de te minket életre kértél
Anya a te néma szavadra, melyet ti mindketten, s testvéreiddel mi is hallottunk
Kitartott,
nem engedett méhéből, zárta, zárta az anyai burkot
Öt napig szorultatok össze,
egymásba bújva, s én az ágy végébe.

Megszülettél, bár tudtad, hogy csak kurta időre, icipici vággyal
Hogy láss bennünket, mielőtt vinnéd tovább jó hírünket az angyalok közé
S rendelkez is egyben, kezdetrendelettel, az örök kezdetével:
- Apám, anyám, nem adott a sors több időt, mennem kell mindjárt
De ígérjétek meg, hogy nem sírtok, nem hull keservvel könny
Mert – ígérjétek – visszavágytok, vártok rám újra, nem csak égi
De földi létemre is. Vártok
És én, az öröklét, eljövök hozzátok
Mert úgy, annyira, oly nagyon szeretlek benneteket, csak ezért sírok mégis egy
kicsit...

Néztem apai komolysággal egynapos kislányomat, gépek segítették a másodperceit
Mit megszavazott neki a komor, irigy jövő, mely – gonosz lévén –
Úgy döntött: visszatereli a védtelen jelenbe, itt hagyva halálos kísértéseit.
A legszebb lány, akit valaha is láttam, elfér tenyeremben, örökké ott tartanám
De nem érhetek hozzá, műburok ez már, nem az anyai, vérgépek, levegőgépek
Behunyt szemén át is látom, lát, ő az, génem, énem, enyém, a létem.
A Lét maga, múltó, gyönyörű tünemény
Érte, érte, érted élek én.

2009. szeptember huszonharmadikán dél és a másnapi hajnal között e kérdésekben
hívó lettem.

Hiszek az emberben, szeretetében, végtelen hatalmában, az örök megújulásban
A halál pusztulásában, az élet mindenhatóságában,
Az anyák reménye megérinthesetlen valóság.
Lellém, kis angyalom
Te csak látszólag hagytál el bennünket azon a hajnalon
Amikor megcsörrent a kórházi telefon
ősz ült a halántékomon

Mert mikor abban a percben a lelked elindult az egek felé
Először életemben oda tartottam én.
Mentem, szálltam veled, vittél szárnyaidon, siklottunk villámnál gyorsabban
Csak egyetlen milliomod másodperc volt csupán, még annyi sem az átmenet
Föld és Ég, való és álom között, vittél magaddal, hogy mostantól mindig
Egyszerre két helyen legyek.
Itt a többiekkel, s fent mindig veled.

Így kerültem az eddig mindig elkerült után kapcsolatba az égiekkel
A belőlünk újra éledő teremttővel
Mely nem hallott soha a halálról
És ki a halálnak meg nem hódol
És ki minden percben elér a végtelenbe
És ki újra elküld téged az én szívembe

Nem hittem Istenben, de valahogy most nekem mégis megszületett
Látlak, kicsi Lellém, amint velem együtt ő is fogja a kezedet
S bár szigorú, kegyetlen nagyon, ahogyan rólad szótlánul ítélkezett
Édesanyáddal még nála is erősebbek vagyunk, újra formáljuk testedet.
S mert kapcsolatba kerültem az égiekkel születésed és halálod
Összefüggő pillanatában, nem csak én értem őket, ők is meghallanak engem
S most, mikor repülsz felfelé, már el is indulsz vissza hozzánk könnyű dulta szemem-
ben
Szeretlek, mert te vagy az élet a halálban

FÜGGELÉK A JÖVŐRŐL

Drága Gyerekeim! Mindig, minden helyzetben eszemben jártok a jövőtökkel, amelynek csak kis szeletét élem meg. S nem csupán Ti. Egész generációtok. Az új évezred és évszázad 10-es éveinek elején összegeztem egész vallásomat az új generációról, és manifesztumot fogalmaztam meg öt nyelven a világnak szánva. Fájdalommal vallom be, hogy kezdeményezésem ebben a direkt formájában porba hullott, hatástalan lett. Fő elemét, az Új Nemzedék fogalmát és stratégiai jelentését, jelentőségét ellopták, maguk nyelvére fordították, majd tízmilliárdokat ráköltve á hazudozásra és tehetségtelenségre, az állami pénzek elhardálásával és magukba szippantásával leejtették a sárba. Lenullázták. S nem akarták felfogni, hogy elvesztik magát az új nemzedéket, tálcán kínálják hamis politikai prófétáknak. Nem tehetek mást, mint rólatok szóló könyvem végén átmentem soraimat ide, Nektek adom egész szellemét. Hátha érvényre tudjátok juttatni majd ti, hiszen megállapításai ma is igazak, és egyhamar nem fognak elévülni sajnos. Örökség ez is, szellemi, a hátra hagyható pénzem kevesebb, mint a szellemem ereje, melyben hiszek, s melyet összességében is rátok bízok. Dajkáljátok, mint én titeket egykor.

Új nemzedék Európáért

Manifesztum

Európa válságba került. Ennek számos súlyos oka van. Többet fogyasztott, mint amit teremtett. Ellustult a nemzetközi dimenziók versenyében. Kulturálisan, szellemében és habitusában elbizakodottá vált és így nem érzett elég kényszerítő erőt a teljes megújulásra. Eszmerendszere egyrészt elavult, másrészt hűtlenné vált alapeszméihez, gyökereihez. A válság általános értékzavarrá is vált. Európa nem tudja definiálni saját különleges helyét a világban. Itt Európában patthelyzetben vív állóháborút a régi és a még fel sem ismert új. Lakossága ezen értékvesztés közben be kellene, hogy fogadja a világ különböző, más régióiból érkező tömegeket, vallásokat, társadalmi- és munkakultúrákat.

A második világháború utáni évtizedekben teremtett Európa nem lehet ugyanolyan a 21. században, mint amilyen lett a háborús újjáépítésben. Mivel új integrációs programja nem lett és nem is lehetett általános és teljes európai unió, megmaradnak a nemzetek eltérő érdekeltségei, és ezek a jövőben is kétségbe vonják az európai államot, mint célt. Európát öreg, sokáig ünnevelt, de mára elfáradt generációk, politikai és szociális hatalmi struktúrák vezetik. Gazdaságában pedig háttérbe szorult a teremtő munka és az ezt szolgáló kiemelkedő szellemi innováció. Versenyhátránya fokozódik a világban azokkal az új nemzetközi erőközpontokkal szemben, ame-

lyek erősebbek az általános megújulásban, mégpedig azért, mert képesek voltak és lesznek helyzetbe hozni, vagy helyzetükben nagyra nőni a feltörő új generációkat.

Európa nélküli új generációi döntő szerepét. Nem is igényli ezt. Az új generációk sem keresik meghatározó érvényesülésük útját. Belefáradtak a felülről jövő besorolásokba, az Európai Unió bürokratikus útjába, útvesztőibe és kompromisszumaiba, az általános érdektelenségbe, a kreált és rosszul működő jóléti modellekbe. Nem kérnek, és nem kapnak nagyobb teret a korszerű, új európai reneszánszhoz. Már fiatalon fáradtak ők is. Európa fő jelszava most: „Jobb a békesség!” Valóban így van?! A háborúnál, a súlyos, destruktív konfliktusoknál tényleg jobb a békesség. De ez káros állapot, ha megalkuvást, beletörődést, az állandó megújulás iránti képzetlenséget fedez, és egyben eltorzítja az „áldásos béke” előnyeit.

Az új nemzedék a jövő forrása. Ez banalitás önmagában, közhely, amit mindenki könnyedén kijelent, vall. De hatalmas kihívás is a létező struktúrákkal szemben. Veszélyes mozgás- és alkotó energia. Szabad-e, lehet-e félni tőle? Vagy érdemes támogatni, mindennek elé helyezve?

Az új nemzedék nem egyetlen nemzedék, hanem rögtön több is. A most iskolákba járó diákok – tinik – tanuló nemzedéke egyrészt. Másrészt a diplomáig, munkahelyig, szakmáig eljutott, felelősségteljes alkotó fiatal nemzedék is, családalapító, kreatív generáció, amely a jövő legfőbb erőforrása. Csak egyetlen dolga lehet, nem is tehet mást, mint hogy elkezdi építeni a Jövőt. Olyan mozgástér kell, amely szabadjára engedi ezt a két generációt legközvetlenebb képességeinek és érdekeinek kifejezésében. Ez a nagyobb mozgástér ne csak összekösse ezt a két generációt, hanem egymásra is építse erőiket annak érdekében, hogy Európa unokáiból ők legyenek Európa új teremtoi, akik nem kérnek a ma Európát vezető idősebb generációk farizeus vállveregetéséből, miszerint „ez itt már az unokák Európája”. Ez ámitás!

Ők legyenek.

Ők lehessenek.

Ők akarjanak lenni.

Ennek ma nincsenek meg a feltételei. Ezt ma senki sem akarja így. Ha akarná, nem tudná. Ha tudná, nem tehetné. Ha tenné, nem sikerülne. Az átmenet az elavult, hivatali Európából az új nemzedék Európájába csak akkor lehetséges, ha a két korosztály képességeinek színvonala, erejének dinamikája, céljainak átütő ereje, érdekeinek világos kifejezése lépésről lépésre manifesztálódik, teret nyer, előre tör. Ráolvasással, vágyak szintjén ez lehetetlen. Tervező asztalok mellett sem lehet kitalálni. Nem lehet politikai pártok hangzatos jelszava, mert az kifulladásra ítéli. Európa nem egyenlő az Európai Unióval. Tagországai önálló nemzetként többek

annál, mint amit az uniós tagságuk jelent. Vannak az unión kívül is fontos államok, nemzetek, kisebbségek. Amikor a fenti manifesztumot megfogalmazzuk, egyszerre fordulunk minden európai erőhöz: az EU intézményeihez, a szuverén országokhoz, vallásokhoz, kisebbségekhez, népcsoportokhoz – s fordulunk a leghatalmasabb, országok fölötti gazdasági, tudományos, műszaki és pénzügyi erőkhöz, hogy segítsenek a következőkben:

- Megérteni és megértetni az új nemzedék elementáris létfontosságát, mint valamennyi döntés kiinduló alapját. A súlyos adósságválságba keveredett Európa és országai előre elfogyasztották új generációik jövőjét. Helyette inkább hagyják és segítsék, hogy e generációk nagyobb felelősséget és szerepet kapjanak a jövőjük újjáteremtésében.

- Megteremteni azokat a kiinduló feltételeket, amelyekben új nemzedékek a társadalmi folyamatosság keretében kézbe akarják venni Európa jövőjét. A ma még lehetőségeiket nem ismerő, azokat alábecsülő tanuló nemzedékek ennek szellemében nőjenek fel, az alkotó fiatal nemzedékek ennek keretében vegyék át a társadalmi folyamatok meghatározását.

- Nem gondoljuk, hogy forradalmi erejű átcsoportosításra van szükség. Az új nemzedékek döntő szerepét úgy értelmezzük, mint a reneszánsz mai formáját, mint az innovatív Európa életre hívását. Ebben a folyamatban senkit sem kell erőszakosan leváltani, vagy mesterségesen előtérbe állítani. Az ébredés, a reneszánsz akkor lehet sikeres, ha békésen és konstruktívan támaszkodik a már meghatározó viszonyokra, erőkre – de munkájával megteremti annak feltételét és bázisát, hogy folyamatában és jövőjében szakítson is ezekkel a ma uralkodó, elavult és elfáradt, bürokratikusán kényelmes öreg európai viszonyokkal.

Új Európát kell felépíteni. Ezt csak új nemzedék teheti. E nemzedék akkor lehet sikeres, ha szereti célját, Európát, s a saját újat alkotó szerepét benne. Ha szereti, akkor készüljön is fel rá. Most erre nem alkalmas a kényelem és a beletörődés ezer terhe miatt. De az alkotás, az európai felelősségvállalás célja s a célra irányuló, felerősödő és újat teremtő alkotó tehetség alkalmassá teszi arra, hogy átvegye Európa vezetését. Így, ebben a szellemben éljen az Új Nemzedék Európáért. Manifesztumunkat közös felhívásként juttatjuk el az európai közvéleményhez.

Budapest, 2012. május, Gubcsi Lajos PhD, a Manifesztum kezdeményezője

U.i.: A gyökeres változáshoz nem kell forradalmi felfordulás. A forradalmak emberi vérben gázolnak. Az Új Nemzedék békében menessze a trónról az állami-intézményi bürokrácia és a magánpénzre alapított hatalom diktatúráját. A trón helyett tervező asztalhoz üljön.

New Generation for Europe

Manifesto

Europe is in crisis, the result of many serious causes. It has consumed more than it produced. It has become indolent in competition of international dimensions. It has become complacent in culture, spirit and habit, and thus does not sense any compelling need to renew itself. Those of its ideals which are not obsolete, it has deserted; it has lost touch with its roots. The crisis has also brought on a general confusion of values. Europe is unable to define its own special place in the world. Europe is in a stalemate, a trench war between the old and the as-yet unknown new. As it loses its values, its population is having to take in masses of people from other parts of the world with different religions, social norms, working cultures.

The Europe created in the decades following the Second World War cannot continue in the twenty-first century as it was during post-war reconstruction. The programme of integration did not and could not become a general and full European union. Distinct national interests remained, and these will continue to call the objective of a European state into doubt. Europe is led by old, long-celebrated, but tired generations and political and social power structures. Its economy no longer thrives on productive work and the intellectual innovation that serves it. It suffers from a steadily deepening competitive disadvantage relative to new international power centres which have gone through a more thorough renewal, because they have been capable of putting the emerging generations to the fore, or allowing them to grow.

Europe lacks a decisive input from its upcoming generations. Neither does it ask for such input. And the upcoming generations do not seek to put themselves forward. They are dulled by top-down classifications, the European Union's bureaucratic ways, its labyrinths and compromises, the general lack of interest, the artificial and malfunctioning welfare models. They do not demand, and do not get, any scope of opportunity to work towards a modern, new European renaissance. They are already tired in youth. Europe's current watchword is "better safe than sorry!" Is that true? Keeping safe is certainly better than starting wars or destructive conflicts. But it becomes a pathological condition if it just covers up opportunism, acquiescence and the chronic inability to innovate, distorting the benefits of being "safe from harm".

The new generation is the resource of the future. This is a banality in itself, a cliché that anyone can say and no-one would deny. But it also sets a huge challenge to the present structures. It is a dangerous energy for movement and creation. Should we be afraid of it, Or is it better to support it, make it our first priority?

The new generation is not just one generation. There is the learning generation of students still at school and college. Then there is the young creative generation who have attained a degree, a job, a profession, and are taking responsibility, are ready to start families, and are the primary resource for the future. Their task boils down to one thing: they have to start building the Future. What these two generations need is a breadth of opportunity to directly express their abilities and interests. This breadth of opportunity must not only interlink these generations, it must build up their mutual strengths, so that Europe's grandchildren can see through the patronising and deceptive platitudes intoned by the Pharisaic older generations who now run Europe ("here is the Europe of our grandchildren") and they should become the new creators of Europe.

They should be.

They could be.

They want to be.

The conditions for this are not yet in place. Nor does anyone today wish them to be. Anyone who did, couldn't. Anyone who could, wouldn't dare. Anyone who dared, would fail.

The transition from the obsolete official Europe to the Europe of the new generation will only be possible if these two age groups are able, step by step, to manifest their abilities, the dynamics of their strength, the penetrating power of their goals and the clear expression of their interests, so that they can gain ground and make progress. This cannot be done by incantations or wishful thinking. Neither can it be produced at a drawing board. It cannot be the high-flown slogan of a political party, which would condemn it to failure.

Europe is not the same as the European Union. Its countries as independent nations add up to more than the sum of their European Union membership. There are also important states, nations and minorities outside the EU. In drafting this manifesto, we address every source of power in Europe at once: EU institutions, sovereign countries, religions, minorities, ethnic groups, and the most powerful supranational economic, scientific, technical and financial powers to help in :

– understanding, and promoting understanding, that the vital importance of the new generation makes it the prime consideration in every decision. Having become embroiled in a serious debt crisis, Europe and its countries have used up the new generations' future in advance. Instead we should rather allow and help these generations take up greater responsibility and a bigger part in recreating their future.

– putting in place the initial conditions that will motivate the new generations to take up the cause of Europe’s future in a framework of social continuity. The learning generations – who still do not know their own capabilities or underestimate them – should grow up in this spirit, and the creative young generations should take over the direction of where society is going.

We do not see the need for a revolutionary rechannelling of power. We see the crucial role of the new generations as today’s version of the Renaissance, setting an innovative Europe in motion. It is a process in which nobody need be forced out of power, or artificially raised into it. The awakening, the new renaissance, will succeed if it peacefully and constructively draws on the conditions and strengths that define the present, but lays down the foundations for a process which in future will break from the obsolete, worn-out state of bureaucratically complacent Europe as we know it today.

The new Europe has to be built up. Only the new generations can do that. They will be successful only if they are devoted to their objective, Europe, to heart, and their own creative role within it. If they are devoted to their task, they should get ready for it. Today, that is not possible because of the thousand burdens of complacency and resignation. But the new generation, as their creativity is directed towards taking responsibility for Europe, and as they gather strength and develop new ideas, will become capable of taking over the leadership of Europe. In that spirit, let there be a New Generation for Europe. We will carry our manifesto as a joint call to the European public.

Budapest, May 2012, Lajos Gubcsi PhD, initiator of the Manifesto

PS: Fundamental change does not necessarily mean revolutionary upheaval. Revolutions wallow in human blood. It will be in peace that the New Generation dethrones the dictatorship of power based on state-institutional bureaucracy and private wealth. Instead of a throne, they will sit at the designer’s desk.

Die neue Generation für Europa

Manifest

Europa ist in eine Krise geraten und dies ist auf zahlreiche schwerwiegende Gründe zurückzuführen. Es hat mehr konsumiert als produziert. Es ist im Wettkampf internationaler Dimensionen träge geworden. Es wurde selbstgefällig in seiner Kultur, seinem Geist und in seinem Habitus und spürte so keine zwingende Kraft für eine vollkommene Erneuerung. Sein ideelles System ist einerseits veraltet, andererseits untreu geworden seinen Grundideen und Wurzeln gegenüber. Die Krise brachte außerdem eine allgemeine Störung in der Wertauffassung hervor. Europa kann seine eigene besondere Position in der Welt nicht definieren. Hier in Europa führen das Alte und das noch nicht einmal erkannte Neue in einer Pattsituation einen Stellungskrieg. Von seiner Bevölkerung wird inmitten dieses Werteverlustes erwartet, Massen von Menschen, Religionen, gesellschaftliche und Arbeitskulturen aus den verschiedensten Regionen der Welt aufzunehmen.

Europa, das in den Jahrzehnten nach dem Zweiten Weltkrieg geschaffen worden ist, kann im 21. Jahrhundert nicht das Gleiche sein, wie es im Wiederaufbau nach dem Krieg geworden war. Da es ein neues Integrationsprogramm nicht hatte und es auch keine allgemeine und vollständige Europäische Union geben konnte, bleiben die unterschiedlichen Interessen der Nationen erhalten, und diese werden den europäischen Staat als Ziel auch in Zukunft in Zweifel ziehen. Europa wird von alten, lange Zeit gefeierten, heute aber bereits müde gewordenen Generationen, politischen und sozialen Machtstrukturen geführt. In seiner Wirtschaft sind die schöpferische Arbeit und die ihr dienende herausragende geistige Innovation in den Hintergrund gedrängt worden. Weltweit steigert sich sein Wettbewerbsnachteil jenen neuen internationalen Kräftezentren gegenüber, die bezüglich der allgemeinen Erneuerung stärker sind, und zwar deshalb, weil sie in der Lage waren und sein werden, aufbrechenden neuen Generationen Chancen zu bieten, oder sie über ihre Situation hinauswachsen zu lassen.

Europa entbehrt der entscheidenden Rolle seiner neuen Generationen. Es erhebt auch keinen Anspruch darauf. Auch die neuen Generationen suchen nicht nach dem festgesetzten Weg ihres Erfolges. Sie sind der von oben kommenden Einstufungen, des bürokratischen Weges der Europäischen Union, ihrer Irrgärten und Kompromisse, der allgemeinen Interesselosigkeit, der kreierte und schlecht wirkenden Wohlstandsmodelle müde geworden. Sie verlangen und erhalten auch keinen größeren Raum zu einer modernen, neuen europäischen Renaissance. Auch sie sind schon in jungem Alter müde. Die Hauptlosung Europas lautet jetzt: „Lieber Frieden haben.“ Ist das wahrhaftig so? Der Friede ist in der Tat besser als Krieg und

schwere, destruktive Konflikte. Er ist jedoch schädlich, wenn er Opportunismus, das Sichabfinden mit etwas, die Unfähigkeit zur ständigen Erneuerung deckt und zugleich die Vorteile des „gesegneten Friedens“ verzerrt.

Die neue Generation ist die Quelle der Zukunft. Diese Banalität an sich ist eine Binsenwahrheit, die ein jeder mit Leichtigkeit beteuert und sich dazu bekennt. Sie ist jedoch auch eine gewaltige Herausforderung den bestehenden Strukturen gegenüber. Eine gefährliche Bewegungs- und Schaffensenergie. Darf, kann man sich davor fürchten? Oder lohnt es sich, sie, allem vorangestellt, zu unterstützen?

Die neue Generation ist keine einzige Generation, sondern gleich auch mehrere. Sie besteht zum Einen aus der lernenden Generation der jetzt zur Schule gehenden Teenager. Zum Anderen geht es auch um die verantwortungsvolle, schöpferische junge Generation, die es bereits bis zum Diplom, einem Arbeitsplatz und einem Beruf geschafft hat, die eine Familie gründet und kreativ ist und die die wichtigste Ressource der Zukunft bildet. Sie kann nur eine einzige Aufgabe haben – etwas anderes ist ihr gar nicht möglich -, und zwar zu beginnen, die Zukunft aufzubauen. Man braucht einen Spielraum, der diesen beiden Generationen die Freiheit lässt, ihre unmittelbarsten Fähigkeiten und Interessen zum Ausdruck zu bringen. Dieser größere Bewegungsraum sollte diese beiden Generationen nicht nur miteinander verbinden, sondern auch ihre Kräfte aufeinander aufbauen, damit sie aus den Enkeln Europas zu den neuen Schöpfern Europas werden, die nicht interessiert sind am pharisäerhaften Schulterklopfen der heute Europa regierenden älteren Generationen, die so beteuern, dass dies schon das Europa der Enkelkinder sei. Das ist Irreführung!

Sie sollten diese neuen Schöpfer sein.

Sie sollten sie sein dürfen.

Sie sollten sie sein wollen.

Dafür bestehen heute jedoch nicht die Voraussetzungen. Das will heute keiner so. Wenn er wollte, dann könnte er nicht. Wenn er könnte, dürfte er nicht. Wenn er es täte, würde es nicht gelingen.

Der Übergang vom veralteten, veramtlichten Europa zum Europa der neuen Generation ist erst dann möglich, wenn das Niveau der Fähigkeiten dieser beiden Altersklassen, die Dynamik ihrer Kräfte, die durchschlagende Kraft ihrer Ziele und der klare Ausdruck ihrer Interessen Schritt für Schritt manifestiert werden, an Raum gewinnen und vorstoßen.

Mit Beschwören, auf der Ebene von Sehnsüchten ist das unmöglich. Man kann diesen Übergang auch nicht am Konstruktionstisch planen. Noch weniger darf er zu gut klingenden Losungen politischer Parteien werden, denn das würde ihn zur Kurzatmigkeit verurteilen.

Europa ist nicht mit der Europäischen Union gleichzusetzen. Ihre Mitgliedsstaaten sind als selbständige Nationen mehr als das, was ihre Mitgliedschaft in der Union bedeutet. Es gibt auch außerhalb der Union wichtige Staaten, Nationen und Minderheiten. Wenn wir dieses Manifest formulieren, wenden wir uns gleichzeitig an alle europäischen Kräfte: an die EU-Institutionen, an die souveränen Staaten, die Religionen, die Minderheiten, die Volksgruppen – und an die gewaltigsten, länderübergreifenden wirtschaftlichen, wissenschaftlichen, technischen und Finanzkräfte, damit sie bei Folgendem helfen:

- die elementare existenzielle Wichtigkeit der neuen Generation als Ausgangsbasis sämtlicher Entscheidungen zu verstehen und verständlich zu machen. Europa und seine Länder, die in einer schweren Schuldenkrise verwickelt sind, haben die Zukunft ihrer neuen Generationen im Voraus verkonsumiert. Stattdessen sollten sie lieber zulassen und helfen, dass diese Generationen eine größere Verantwortung und eine größere Rolle bei der Neuschaffung ihrer Zukunft eingeräumt bekommen.

- jene Ausgangsbedingungen schaffen, auf deren Grundlage die neuen Generationen die Zukunft Europas im Rahmen der gesellschaftlichen Kontinuität in die Hand nehmen wollen. Die lernenden Generationen, die heute ihre Möglichkeiten noch nicht kennen, diese daher unterschätzen, sollten in diesem Geiste heranwachsen, die schöpferischen jungen Generationen sollten in diesem Rahmen die Festlegung gesellschaftlicher Prozesse übernehmen.

Wir denken nicht, dass dies einer Umgruppierung revolutionärer Kraft bedarf. Die entscheidende Rolle der neuen Generationen interpretieren wir so wie die heutige Form der Renaissance, als Inslebenrufen eines innovativen Europas. In diesem Prozess soll keiner mit Gewalt abgelöst oder künstlich in den Vordergrund gestellt werden. Das Aufwachen, die Renaissance können dann erfolgreich sein, wenn sie sich friedlich und konstruktiv auf die Verhältnisse und Kräfte stützen, die das Heute bestimmen. Durch ihre Arbeit können sie jedoch die Bedingung und die Basis dafür schaffen, dass sie in ihrem Prozess und in ihrer Zukunft mit diesen heute vorherrschenden, veralteten und ermüdeten, bürokratisch bequemen alten europäischen Verhältnissen auch brechen.

Es muss ein neues Europa aufgebaut werden. Das kann nur die neue Generation vollbringen. Diese Generation kann erst dann erfolgreich werden, wenn sie ihr Ziel,

Europa, und darin seine eigene, Neues schaffende Rolle mag. Wenn sie diese mag, dann muss sie sich darauf auch vorbereiten. Jetzt ist sie dafür wegen tausender Lasten der Bequemlichkeit und des Sichabfindens nicht geeignet. Doch das Schaffen und das Ziel der Übernahme europäischer Verantwortung sowie die zielgerichtete, erstarkende und etwas Neues kreierende schöpferische Begabung befähigen sie dazu, die Führung in Europa zu übernehmen. Auf diese Weise, in diesem Geiste soll die Neue Generation für Europa leben. Unser Manifest lassen wir der europäischen Öffentlichkeit als gemeinsamen Aufruf zukommen.

Budapest, Mai 2012

Lajos Gubcsi, PhD Initiator des Manifestes

P.S. Zur radikalen Veränderung braucht es keinen revolutionären Umsturz. Revolutionen waten in menschlichem Blut. Die neue Generation muss die Diktatur der staatlich-institutionellen Bürokratie und der auf Privatgelder gegründeten Macht friedlich vom Thron entfernen. Statt auf den Thron muss sie sich an den Konstruktionsstisch setzen.

Une nouvelle génération pour l'Europe

MANIFESTE

L'Europe se trouve dans une crise grave pour plusieurs raisons. Sa consommation est plus importante que sa production. Elle est devenue délétaire dans un environnement compétitif accru dûs à différents facteurs internationaux. Elle est devenue intellectuellement prétentieuse, aussi bien dans son esprit que dans ces attitudes, et ne dispose pas assez de ressources pour se renouveler totalement. D'une part ses idéaux sont devenus désuets, d'autre part l'Europe s'est défidélisée de ses idées inspiratrices ainsi que de ses racines. En même temps la crise l'a poussé dans une confusion générale de ses valeurs. L'Europe sait difficilement définir sa place spécifique dans le monde. L'ancienne Europe entreprend une guerre de position contre la nouvelle Europe, pas encore reconnue, dans une situation de pat. Dans ces circonstances de perte de valeurs sa population devrait s'intégrer aux foules des nouveaux arrivants issus des différentes régions du monde, et avec eux à leur religions, cultures sociales et culture du travail.

Cette Europe, créée dans les décennies d'après la 2ième guerre mondiale, ne peut pas être celle du XXIème siècle à l'identique de celle de la reconstruction d'après

guerre. Car l'intégration européenne n'est pas parvenue et ne pouvait pas parvenir à une union européenne générale et totale; les différents intérêts nationaux se sont maintenus, et ceux ci seront remis en cause dans l'avenir, pour accéder à l'objectif futur d'un État européen. L'Europe s'est laissée diriger par des générations, des structures politiques et sociales vieilles, toujours célébrées, mais lesquelles se sont étioilées jusqu'à aujourd'hui. L'activité productrice et l'innovation spirituelle éminente, comme socle de l'Europe, ont été reléguées en arrière plan dans le cadre de son économie. Sa situation compétitive désavantageuse se dégrade à l'international avec l'apparition de nouveaux pôles regroupant des forces internationales, qui dans l'avenir ont été et demeurent capables d'être porteurs d'opportunités aux nouvelles générations émergentes, ou permettant de les faire grandir.

En Europe, les nouvelles générations ne jouent plus un rôle primordial. Et ne le cherchent même pas à le devenir. Elles ne recherchent pas non plus les chemins de leur propre réussite si cruciale. Elles se sont laissées épuisées par des instructions venant d'en haut, via des chemins et des labyrinthes bureaucratiques compliqués et en acceptant les compromis de l'Union Européenne, entraînant un désintéressement général et des modèles sociaux imposés et dysfonctionnant. Eux, ne demandent pas et ne reçoivent donc pas non plus un souffle de renaissance moderne européenne. Déjà tous jeune et fatigués, eux aussi. L'Europe a pour devise principale : « Mieux vaut être en paix ». C'est vrai en réalité ? Il est certain, qu'être en paix est mieux que de faire la guerre, et subir des conflits destructeurs. Cependant c'est un état nuisible, dans le cas où cela est synonyme d'opportunisme, de résignation, d'inaptitude pour un renouvellement constant, et de fait est désavantage « la paix bienfaisante ».

La nouvelle génération est source d'avenir. C'est une affirmation banale en elle-même, cliché, que n'importe qui peut prononcer, croire. Mais en même temps c'est un défi énorme à l'égard des structures existantes. Energie créatrice et cinétique dangereuse. Est-il possible, faut-il avoir peur de celle-ci ? Ou bien vaut-il la peine de la soutenir, avant tout ?

La nouvelle génération n'est pas une seule et unique génération, mais en même temps plusieurs. D'une part c'est la génération des élèves, des écoliers – des teenagers – qui réalisent leur études, d'autre part c'est une jeune génération créatrice, qui prend sa responsabilité, ayant déjà son diplôme, sa profession, sa place dans le monde du travail, fondateur du foyer familial, elle est ainsi la plus importante source d'avenir. Cette génération ne peut faire autrement qu'accomplir son unique devoir, soit de se mettre à créer l'avenir. Il faut créer un espace, qui laisse faire épanouir ces deux générations dans ses potentialités et ses intérêts les plus directs ; en même temps cet espace les réunit et les renforce afin que les petits enfants de l'Europe et les projets ambitieux de l'Europe de ces mêmes petits enfants – qui ne sont que des gestes de condescendance de la part des générations dominantes - deviennent les nouveaux créateurs de l'Europe et ce dès demain.

Ce sont eux.
Eux qui peuvent l'être.
Eux qui veulent l'être.

Les conditions ne sont pas encore remplies à ce jour. Aujourd'hui personne ne veut le faire ainsi. Si celui qui veut, ne pourra pas le faire. Si quelqu'un sait le faire, n'aura pas les moyens. Si quelqu'un tente, ne le réussira pas.

La transition d'une Europe dépassée, bureaucratisée à une Europe de la nouvelle génération sera uniquement possible si le niveau des connaissances de ces deux générations, la dynamique de sa force, la force de suggestion de ses objectifs, l'expression claire de ses intérêts se manifestent pas à pas, gagnent du terrain, prennent de l'avance. Ceci n'est pas possible par incantation, au niveau des désirs. Il n'est pas possible de l'inventer non plus auprès des bureaux d'études. Cela ne peut pas être la devise prétentieuse des partis politiques non plus, parce que cela mène à l'essoufflement.

L'Europe n'est pas équivalente à l'Union Européenne. Ses pays membres considérés comme nations autonomes sont plus que ce que leur qualité de membre leur donne. Au dehors de l'union existent encore des États, des nations, des minorités importants. Au moment où nous rédigeons ce manifeste, nous nous adressons en même temps à toutes les forces européennes : aux institutions de l'UE, aux pays souverains, aux communautés religieuses, aux minorités et groupes ethniques - et nous nous adressons aussi aux forces économiques, scientifiques, techniques et financières globales, les plus puissantes, pour nous aider dans les tâches suivantes :

- Comprendre et faire comprendre la portée vitale élémentaire de la nouvelle génération, comme point de repère fondamentale de toutes les décisions. L'Europe et ses pays, se trouvant dans une grave crise d'endettement ont consommé le blé vert de l'avenir de leurs générations. Laissez faire et apportez vos contributions à ce que ces générations reçoivent une plus grande responsabilité et un plus grand rôle dans la renaissance de leur futur.

- Créer les conditions initiales, parmi lesquelles les nouvelles générations sont en capacité de prendre en main, dans le cadre de la continuité sociale, l'avenir de l'Europe. Il faut que les générations écolières - ne connaissant pas encore aujourd'hui leur capacités et les sous-estimant - grandissent dans cet esprit et que les jeunes générations créatrices prennent le relai de décision sur des processus sociaux à consolider, dans cet environnement-ci.

Nous ne pensons pas que quelconque regroupement des forces soit nécessaire. Nous considérons le rôle primordial des nouvelles générations, comme une forme à ce jour de renaissance, comme la création d'une Europe innovatrice. Dans ce processus il ne convient pas de destituer quiconque brutalement ou le mettre en avant facticement. Le réveil, la renaissance ne peut être qu'une réussite, que dans le cas où celle-ci s'appuie sereinement et constructivement sur des relations, des forces

lesquelles décideront des circonstances de ce jour – mais aussi par des efforts, par lesquels la nouvelle génération serait en capacité de créer ses conditions et ses bases, lui permettant de rompre, dans son processus, avec les anciennes relations dominantes, encore aujourd’hui et avec son avenir, bureaucratiquement confortable, mais dépassé et fatigué.

Il faut créer une Europe nouvelle. Et cela ne pourra se réaliser que par une nouvelle génération. Cette génération ne peut réussir dès lors qu’elle s’anime pour son objectif, pour l’Europe, ainsi que dans son propre rôle créateur. Si elle s’anime, alors elle doit s’y préparer. À ce jour, elle n’a pas assez de force, écrasée par le fardeau pesant du confort et de la résignation. Mais la créativité, le but de l’engagement, de la responsabilité européenne et le talent, s’intensifiant et créateur, la rend capable de prendre en main la direction de l’Europe. Ainsi, dans cet esprit, que vive la nouvelle génération pour l’Europe. Nous adressons ce manifeste comme un appel à l’opinion publique européenne.

Budapest, mai 2012, Lajos Gubcsi PhD, l’initiateur de ce Manifeste.

P.S. : Les changements radicaux ne sont pas synonyme de bouleversement révolutionnaire. Les révolutions ont baigné dans le sang humain. Il faut que la nouvelle génération chasse du trône la dictature de la bureaucratie de l’État et de ses institutions et du pouvoir fondé sur la fortune privée. Il ne faut pas qu’elle prenne sa place au trône mais plutôt auprès de la table de construction.

Nueva generación por Europa Manifesto

Europa está en crisis. Esto tiene varios motivos. Ha consumido más de lo que ha creado. Se ha vuelto perezoso en la competición de las dimensiones internacionales. Se ha vuelto egoísta en su cultura, mentalidad y en sus hábitos, sin sentir la obligación a la renovación total. Su sistema ideológico se ha vuelto obsoleto por una parte, y por otra, quedó infiel a su ideología básica, a sus raíces. La crisis también se convirtió en una extorsión general de valores. Europa no puede definir su lugar especial en el mundo. Aquí, en Europa luchan en guerra de trincheras lo antiguo y lo nuevo, todavía no reconocido. Durante esta pérdida de valores, sus habitantes tendrían que acoger las religiones, las culturas laborales y sociales que llegan de varias otras regiones del mundo.

La Europa creada en las décadas posteriores a la segunda guerra mundial no puede ser la misma en el siglo 21 que después de la reconstrucción posguerra. Como su

programa de integración no es y no puede ser una unión europea general y entera, se mantienen los diversos intereses de las naciones, cuestionando en el futuro el estado europeo como meta. Europa está dirigida por generaciones antiguas y celebradas en el pasado que ahora están cansadas, tanto como por estructuras políticas y sociales poderosas. En su economía, la labor creativa y la innovación en pos de la misma quedó en segundo plano. Su distancia se intensifica en el mundo frente a los nuevos centros de fuerza internacionales que se esfuerzan más en la innovación ya que eran y siguen siendo capaces de situar a las nuevas generaciones y de crecerlas.

Europa carece del papel decisivo de sus nuevas generaciones. No lo necesita. Las nuevas generaciones tampoco buscan los caminos de su imposición. Se han cansado de las categorizaciones originantes desde arriba, del camino burocrático, de los laberintos y compromisos de la Unión Europea, del desinterés general, de los modelos de bienestar creados y con malas funciones. No quieren y no reciben mayor lugar para realizar el renacimiento europeo nuevo y moderno. Aun siendo jóvenes, ya se han cansado. El lema principal de Europa: 'la paz es mejor'. ¿Sería esto verdad? Es verdad que la paz es mejor que la guerra y los conflictos graves. Pero la situación es dañosa si oculta contemporización, resignación y la incapacidad de la innovación continúa distorsionando así las ventajas de 'la paz bendita'.

La nueva generación es la fuente del futuro. Esto en sí es una banalidad, algo trivial que todo el mundo recita y cree. Pero también es un gran reto frente a las estructuras existentes. Una energía creativa peligrosa en movimiento. ¿Se podría hay que temer de ella? ¿O vale la pena apoyarla, colocándola ante todo?

La nueva generación no es una única generación sino varias al mismo tiempo. Por una parte, es la generación de los que están estudiando, la de los adolescentes. Por otra, es la generación de los jóvenes diplomados y creativos que tienen profesión y responsabilidad, los que fundan las familias, los que son la fuente principal de recursos del futuro. Puede tener el único trabajo de empezar a construir el Futuro, no puede hacer otra cosa. Hay que abrir un espacio que libere estas dos generaciones para que expresen sus capacidades e intereses más inmediatos. Un espacio que les une para que de los nietos de Europa y de los planes grandilocuentes de la Europa de los nietos – que son sólo palmadas en la espalda por parte de las generaciones en poder – se cree la nueva Europa desde mañana.

Para que ellos lo sean.

Para que ellos puedan serlo.

Para que ellos quieran serlo.

Esto no tiene los requisitos actualmente. Hoy nadie quiere que así sea. Si lo quisiera así, no lo pudiera. Si lo pudiera, no lo haría. Si lo hiciera, no lo lograría.

La transición entre la Europa anticuada, burocrática y la de la nueva generación es posible sólo en el caso de que su nivel de capacidades, el dinamismo de sus fuerzas, la fuerza aplastante de sus metas, la expresión clara de sus intereses se manifieste paso a paso, se adelante, tome posición. Es imposible hacerla a nivel de los deseos, con ensalmo. Tampoco es posible planificarla junto a mesas de construcción. No puede ser el lema grandilocuente de partidos políticos porque esto la mata.

Europa no es idéntica a la Unión Europea. Sus países miembros como naciones independientes son más de lo que les significa la calidad de miembro. Fuera de la Unión también existen naciones, nacionalidades, minorías importantes. En el momento de redactar el manifiesto de arriba, no dirigimos a todas las fuerzas europeas al mismo tiempo: a las instituciones de la UE, a los países independientes, a las religiones, a las minorías, a los pueblos – y también nos dirigimos a las fuerzas económicas, científicas, técnicas y financieras superiores a los países para que nos ayuden en los siguientes:

- Entender y hacer entender la importancia vital de la nueva generación como base principal de todas las decisiones. Europa y sus países se metieron en una crisis de deudas muy grave, devorando así el futuro de sus nuevas generaciones. En vez de esto, dejen y apoyen a que estas generaciones tomen mayor parte en la recreación de su futuro.

- Crear las condiciones principales en las cuales el futuro de Europa sea tomado por nuevas generaciones, dentro del marco de la continuidad social. Que las generaciones de los que están estudiando, ellos que no conocen sus posibilidades crezcan bajo esta mentalidad, que las generaciones jóvenes que crean tomen la definición de los procesos sociales dentro de este marco.

No pensamos que sea necesario la reagrupación con la fuerza de una revolución. El papel decisivo de las nuevas generaciones lo tenemos por una forma del renacimiento, por el nacimiento de la Europa innovativa. En este proceso no será necesario destituir a unos con fuerza o apoyar a otros artificialmente. El renacimiento puede ser exitoso si se apoya pacífica y constructivamente en las relaciones y fuerzas que definen el hoy, pero que con su trabajo cree la condición y la base de romper en su proceso y en su futuro con las relaciones europeas cómodas, anticuadas y burocráticas que hoy están en el poder, pero que se han cansado y se han anticuado.

Hay que construir una Europa nueva. Esto puede hacerlo sólo la nueva generación. Esta generación puede tener éxito sólo en el caso que ame su meta, ame Europa y

ame su papel de creador de algo nuevo en la misma. Si lo ama, que se lo prepare. Ahora no es capaz de hacerlo debido a las mil cargas de comodidad y resignación. Pero la creación, la meta de asumir la responsabilidad y la capacidad de crear algo nuevo la harán capaz de hacerse cargo de la dirección de Europa. Así, en esta mentalidad tiene que vivir la Generación Nueva por Europa. Nuestro manifiesto, como un aviso común, será enviado al público europeo.

Budapest, mayo de 2012, Lajos Gubcsi PhD, promotor del Manifiesto

P.S. Para cambios radicales es innecesario el desorden revolucionario. Las revoluciones vadean en sangre humana. La Nueva Generación tiene que despedir del trono pacíficamente la dictadura del poder basada en el dinero privado y en la burocracia estatal e institucional. En vez del trono, que se sienta junto a la mesa de construcción.

A legkisebb....

... és a szüleim

**Gubcsi Lajos Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus
Könyvtárában megjelent albumai, könyvei**

Gubcsi Lajos: Kicsim gyere, fölme gyünk az égig

<https://mek.oszk.hu/19800/19829/>

Gubcsi Lajos: Ati ecsete - Gubcsi Attila hátrahagyott élete

<https://mek.oszk.hu/21000/21020>

Gubcsi Lajos: ... a Kő marad... - Emlékeim Kő Pálról

<https://mek.oszk.hu/20800/20852/>

Gubcsi Lajos: Tánc a pokol tornácán - 13 ördögi év, 1514-1526 (megj. 2026)

<http://mek.oszk.hu/18600/18687>

Gubcsi Lajos: A pokolban Mohács, 1526 – 13 ördögi év, 13. kötet (megj. 2026)

<http://mek.oszk.hu/17900/17952>

Gubcsi Lajos: Magyar, törj magyarra, 1525 – 13 ördögi év, 12. kötet (megj. 2025)

<http://mek.oszk.hu/17900/17951>

Gubcsi Lajos: A Karthauzi Névtelen, 1524 – 13 ördögi év, 11. kötet (megj. 2024)

<http://mek.oszk.hu/17900/17950>

Gubcsi Lajos: Tomori Pál, érsek és vezér, 1523 – 13 ördögi év, 10. kötet (megj. 2023)

<http://mek.oszk.hu/17900/17949>

Gubcsi Lajos: Kié a király? - Főúri ligák konca az ország, 1522 -13 ördögi év, 9. kötet (megj. 2022)

<http://mek.oszk.hu/16500/16569/>

Gubcsi Lajos: Elnémul a harang Nándorfehérváron, 1521 – 13 ördögi év, 8. kötet (megj, 2021)

<http://mek.oszk.hu/16400/16478>

Gubcsi Lajos: Szulejmán álma, 1520 – 13 ördögi év, 7. kötet

<http://mek.oszk.hu/16400/16403>

Gubcsi Lajos: A Habsburg-sas karmai, 1519 – 13 ördögi év, 6. kötet

<http://mek.oszk.hu/16400/16402>

Gubcsi Lajos: Kié az ország?, 1518 – 13 ördögi év, 5. kötet

<http://mek.oszk.hu/16300/16336/>

Gubcsi Lajos: Werbőczy vastörvényén nincs pecsét, 1517 - 13 ördögi év, 4. kötet

<http://mek.oszk.hu/16300/16302>

Gubcsi Lajos: 10 éves király trónol, 1516 - 13 ördögi év, 3. kötet

<http://mek.oszk.hu/15000/15089>

Gubcsi Lajos: Koronánk a nászajándék, 1515 - 13 ördögi év, 2. kötet

<http://mek.oszk.hu/15000/15079>

Gubcsi Lajos: Magyar pokol, 1514 - 13 ördögi év 1. kötet

<http://mek.oszk.hu/12200/12297/>

Gubcsi Lajos: Hajnal hasad hasad alatt – Május, havi ciklus
<https://mek.oszk.hu/20000/20035/>

Gubcsi Lajos: Április – havi ciklus
<http://mek.oszk.hu/18600/18631>

Gubcsi Lajos: Március - havi ciklus /
<http://mek.oszk.hu/17500/17501>

Gubcsi Lajos: Február - havi ciklus
<http://mek.oszk.hu/15000/15005>

Gubcsi Lajos: Január – havi ciklus
<http://mek.oszk.hu/13600/13661>

Gubcsi Lajos: Krisztusi korban - Alleglória : 30 éves A Magyar Művészetért Díj-
rendszer <http://mek.oszk.hu/17400/17494>

Gubcsi Lajos: Járdaszegély, árva szegény
<http://mek.oszk.hu/16400/16416/>

Gubcsi Lajos: Hazudj, s a bíró is megsegít – Jus gladii Egy karaktergyilkosság
története
<http://mek.oszk.hu/10400/10408/>

Gubcsi Lajos: Jut eszembe... ami kimaradt
<http://mek.oszk.hu/12500/12529>

Gubcsi Lajos: Félvörös Félhérosz
<http://mek.oszk.hu/13600/13662>

Gubcsi Lajos: Mr. 52 fok
<http://mek.oszk.hu/13700/13727>

Gubcsi Lajos: Bezár
<http://mek.oszk.hu/13900/13930/>

Gubcsi Lajos: Kórpótlási jogüzérek - Szociokrimi
<http://mek.oszk.hu/12200/12291/>

Gubcsi Lajos: Leányálom
<http://mek.oszk.hu/12500/12519>

Gubcsi Lajos: 13 ördögi év – A máglyától Mohácsig
<http://mek.oszk.hu/12500/12518>

Gubcsi Lajos: 1514 – Magyar pokol (opera és rockdráma librettója)
<http://mek.oszk.hu/12300/12381/>

Gubcsi Lajos: A Magyar Művészetért – 25 éves gyermekem
<http://mek.oszk.hu/11200/11262/>

Gubcsi Lajos: Nyitott boríték
<http://mek.oszk.hu/10900/10946/>

Gubcsi Lajos: Őseink, gyermekeink
<http://mek.oszk.hu/10400/10409/>

Gubcsi Lajos: Felnőtt állatmesék
<http://mek.oszk.hu/10400/10407/>

Gubcsi Lajos: Hű szó, háborgó
<http://mek.oszk.hu/10400/10410/>
Gubcsi Lajos: Legényregény
<http://mek.oszk.hu/08600/08677>
Gubcsi Lajos: Korom Magyarország fölött - 2004-2010
<http://mek.oszk.hu/08400/08497/>
Gubcsi Lajos: Elég lett, ELÉGETT
<http://mek.oszk.hu/07700/07792/>
Gubcsi Lajos: Egy kun Budán és Pesten
<http://mek.oszk.hu/07700/07793/>
Gubcsi Lajos: Elég, ami ELÉG
<http://mek.oszk.hu/06600/06608/>
Gubcsi Lajos: IV. Üzenet Erdélyből
<http://mek.oszk.hu/03400/03498>
Gubcsi Lajos: Dallam az éjben
<http://mek.oszk.hu/05700/05773/>
Gubcsi Lajos: Ajánlott – Levelek Orbán Viktornak (részletek)
<http://mek.oszk.hu/05800/05833/>
Gubcsi Lajos: III. Üzenet a végekről – Délvidék
<http://mek.oszk.hu/03400/03497>
Gubcsi Lajos: A szabadság népe
<http://mek.oszk.hu/03400/03496>
Gubcsi Lajos: Az ég felé...
<http://mek.oszk.hu/03400/03499>
Gubcsi Lajos: Summa - 55 évem ha ha 110 lesz - Lírai regény
<http://www.mek.oszk.hu/02400/02426/>
Gubcsi Lajos - Gubcsi Anikó: A csillagokban Bubik István
<http://www.mek.oszk.hu/02300/02355>
Gubcsi Lajos: I. Üzenet a végekről – Felvidék
<http://www.mek.oszk.hu/01900/01950>
Gubcsi Lajos: II. Üzenet a végekről – Kárpátalja
<http://www.mek.oszk.hu/02300/02324>
Gubcsi Lajos: Üzenet Erdélyből
<http://www.mek.oszk.hu/01600/01651>
Gubcsi Lajos: Az élet túlsó oldala
<http://www.mek.oszk.hu/01900/01947/>
Gubcsi Lajos: Jó kedvedben teremtetél...
<http://mek.oszk.hu/02500/02576>
Gubcsi Lajos: Istentelenül
<http://mek.oszk.hu/02500/02575>

Gubcsi Lajos: Haza szerelem
<http://mek.oszk.hu/02500/02574>
Gubcsi Anikó-Gubcsi Lajos: Aranykönyv - A Magyar Művészetért <http://www.mek.oszk.hu/01700/01741>
Gubcsi Lajos: Posztumusz
<http://mek.oszk.hu/02700/02785>
Gubcsi Lajos: Magyar parasztság a Kárpát-medencében
<http://mek.oszk.hu/02500/02577>
Gubcsi Lajos: Valaki dobog a szívemen
<http://mek.oszk.hu/02500/02573>
Gubcsi Lajos: Szem, fényvesztés
<http://mek.oszk.hu/02500/02578>
Gubcsi Lajos: A kommunikáció napja
<http://www.mek.oszk.hu/00100/00141>
Gubcsi Lajos: 4 nap, amely megrengette az országot 1989
<http://www.mek.oszk.hu/01500/01508>
Gubcsi Lajos: Four days that shook Hungary 1989
<http://mek.oszk.hu/14600/14621/>
Gubcsi Lajos: After the Bargain - The Hungarian Reform 1988
<http://mek.oszk.hu/15000/15006/>
Gubcsi Lajos: Rés a Nagyfalon – Kína 1987
<http://mek.oszk.hu/14600/14607/>
Gubcsi Lajos-Tarafás Imre: Das unsichtbare Geld
<http://mek.oszk.hu/14600/14618/>
Gubcsi Lajos-Tarafás Imre: A láthatatlan pénz
<http://www.mek.oszk.hu/02400/02442/>

Gubcsi Lajos szerkesztésében megjelent könyvek:

Gubcsi Lajos (szerk.): 1122 years - For the Homeland onto Death
<http://mek.oszk.hu/18600/18685>
Gubcsi Lajos (szerk.): 1122 év - A hazáért mindhalálíg
<http://mek.oszk.hu/18600/18686>
Gubcsi Lajos (szerk.): 1111 évvel ezelőtt - A 907-es pozsonyi csata
<http://mek.oszk.hu/18300/18399>
Gubcsi Lajos (szerk.): 1111 years ago - The Battle in Pressburg in 907
<http://mek.oszk.hu/18400/18400>
Gubcsi Lajos (szerk.): 1000-1100 years ago – Hungary in the Carpathian Basin
<http://mek.oszk.hu/09100/09132>

Gubcsi Lajos (szerk.): 1000-1100 évvel ezelőtt – Magyarország a Kárpát-medencében

<http://mek.oszk.hu/09100/09186>

Gubcsi Lajos (szerk.): From the Noon Bell to the Lads of Pest

<http://mek.oszk.hu/09400/09426>

Gubcsi Lajos (szerk.): A déli harangszótól a pesti srácokig

Zenés művek:

Gubcsi Lajos – Benkő László: Ismét Vereckénél – Rákóczi ballada:

-I. rész: https://www.youtube.com/watch?v=p-ES82MZh_0&t=220s

-II. rész: <https://www.youtube.com/watch?v=FmZ79vtXH7c&t=757s>

-Ökrös Csaba – Gubcsi Lajos: 1514 – Magyar pokol (opera librettó szövege)

<http://mek.oszk.hu/12300/12381/>

Gubcsi Lajos-Nagy Tivadar-Role együttes: Dózsa – 1514, rockdráma

S végül, gyerekeim, a nektek szánt utószó helyén néhány sor arról, hogyan éltünk mi Félegyházán az 50-es években, végtelenül boldog gyerekkorunkban. Mint látjátok a visszaemlékezésből, mindenünk megvolt, annál is sokkal több:

Amikor még nem voltak nők...

Félegyházi emlék, mert esik most

A kályhánkban bágyadtan pislákol a tűz
A város széle szélben hideg volt a télben
S ha a sors velem csodás tréfát nem űz
Elkoptam volna a lusta, alföldi messzeségben

A sütőben tököst perzselt a kukoricacsutka
Toporogtunk körülötte vágyakkal teli szájjal
Tetején hajában párolgott a krumpli édes szaga
Az ebéd most vacsora s fordítva, nevetett nagymama

Sárban szügyig lovak hozták ki a kenyeres kocsit
S papucsban rohantunk a távoli kútra két kanna vízért
megfagyva, de sietni kellett, enni-inni ma is egy kicsit
A jég az úr télen Félegyházán, a fázás máig kísért

Ettünk, faltunk, hol zajosan, hol csöndesen, megosztva
minden falatot hárman, miket a szülők s a nagyik hagytak ránk
megfosztva magukat minden édes porciótól, egy része holnapra
„Mert másnap is nap lesz, ne falj fel mindent”, ez lett a miatyánk

A város nagy volt és hatalmas a legszélső utcák végén
Ünnepnek számított a központ s ékessége, a könyvtár
A fő utca, hova ha fagyért mehettünk mamuka pénzén
havonta egyszer, forró nyáron, szebb volt az álomnál

De semmi sem számított. Csábított a sulis, a gimis és a tanár
dicsérete, a táskák hátán hordott kincse, a jó kis lecke
S valahol érthetetlen szavakat suttogott a jövő: Megvár
és én vele belebeszélgettem a párnámba minden este.

És vannak még gyermekeim, róluk egy-egy szó külön is.

Gubcsi Annát és Gubcsi Petit gyámolt gyermekemként neveltem fel, mégsem sorolom őket a gyermekeim közé, azon ok miatt, hogy nekik volt igazi apjuk és anyjuk, mielőtt árvák lettek. Ma 34 és 32 éves felnőttek, boldog emberek.

És A Magyar Művészetért Díjrendszer szuverén éltetése, az én külön - nem igazi, de nagyon fontos - gyermekem, most a 34. évében, s úgy tűnik, soha el nem hagyjuk egymást, olyan, mint a valódi. Közösségi kötelezettségem része és célja. Álljon itt befejezésül a díj logója, a fényes magyar örökkévalóság jelképe.

